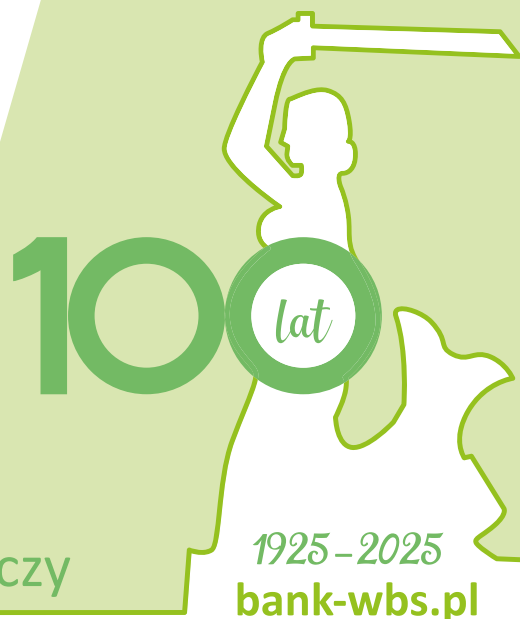

Warszawski Bank Spółdzielczy

Warszawski Bank Spółdzielczy

Grupa BPS

1925-2025
bank-wbs.pl

Szanowni Państwo,
Drodzy Członkowie, Klienci,
Pracownicy i Partnerzy,

Rok 2025 to dla Warszawskiego Banku Spółdzielczego wyjątkowa chwila – świętujemy jubileusz 100-lecia istnienia naszej instytucji. To niezwykle moment, by spojrzeć na to, co udało się wspólnie osiągnąć oraz z optymizmem spojrzeć w przyszłość.

Jubileusz ten jest świadectwem naszej trwałości, zaufania, jakim obdarzyły nas pokolenia Klientów i Członków, oraz nieustannej pracy na rzecz budowy wspólnego dobra. Nasza historia rozpoczęła się w 1925 roku, kiedy to grupa zaangażowanych osób założyła Bank oparty na wartościach spółdzielczości – wzajemności, solidarności i odpowiedzialności społecznej. Przez sto lat te wartości nie tylko kształtowały naszą działalność, ale także stanowiły fundament relacji z Państwem – Członkami, Klientami i Partnerami, których wsparcie jest kluczowe dla naszego sukcesu.

Członkowie Banku – to serce naszej organizacji. To ich wizja i zaangażowanie przez dekady wyznaczały kierunki naszego rozwoju. Bycie bankiem spółdzielczym oznacza, że działamy wspólnie, a decyzje podejmujemy w sposób demokratyczny, z myślą o dobru całej społeczności. To właśnie nasi Członkowie są głównym filarem naszej misji – wspierania lokalnych społeczności, rozwijania przedsiębiorczości oraz tworzenia stabilnych fundamentów finansowych dla przyszłych pokoleń.

Klienci Banku, zarówno indywidualni, jak i instytucjonalni, odgrywają niezastąpioną rolę w naszej codziennej działalności. Dzięki ich zaufaniu, potrzebom i oczekiwaniom możemy stale się rozwijać, oferując rozwiązania, które realnie wspierają ich życie i działalność. Wasze sukcesy są naszymi sukcesami – to dla Was i dzięki Wam nieustannie inwestujemy w innowacje, rozwijamy ofertę i budujemy przyszłość w oparciu o tradycję.

Nie sposób nie podkreślić także roli **Pracowników**, których profesjonalizm, pasja i codzienne zaangażowanie stanowią siłę napędową naszego Banku. To oni są twórcami relacji z Klientami, dbając o to, by każdy mógł liczyć na indywidualne

podejście i wsparcie. Ich wysiłek i gotowość do poszukiwania nowych rozwiązań sprawiają, że Warszawski Bank Spółdzielczy pozostaje nie tylko instytucją finansową, ale także miejscem, które łączy ludzi i wspiera ich marzenia.

Nasza misja – wspieranie gospodarstw domowych, przedsiębiorstw i samorządów – jest możliwa do realizacji dzięki wspólnemu wysiłkowi wszystkich tych, którzy współtworzą nasz Bank. Dziś, wchodząc w drugie stulecie działalności, zobowiązujemy się dalej budować na tych wartościach. Jednocześnie stawiamy na rozwój i innowacje, które pozwolą nam jeszcze lepiej odpowiadać na wyzwania współczesnego świata, łącząc tradycję z nowoczesnością.

Nasza **strategia na przyszłość** opiera się na trzech filarach: zrównoważonym rozwoju, cyfryzacji i bliskich relacjach z Członkami, Klientami oraz Pracownikami. Wierzymy, że sukces Warszawskiego Banku Spółdzielczego to przede wszystkim sukces ludzi, którzy go tworzą – tych, którzy z nami pracują, współpracują i korzystają z naszych usług. Razem budujemy organizację, która jest nie tylko stabilnym partnerem finansowym, ale także wzorem odpowiedzialności społecznej i bliskości wobec potrzeb naszych społeczności.

Oddając w Państwa ręce niniejszą monografię Banku, pragnę wyrazić najgłębsze podziękowania dla wszystkich: Członków za ich nieustające wsparcie i wizję, Klientów za zaufanie oraz Pracowników za ich zaangażowanie i codzienny trud. To dzięki Wam Warszawski Bank Spółdzielczy jest dziś instytucją, która z dumą świętuje 100-lecie istnienia.

Sto lat to czas refleksji, ale także okazja, by z optymizmem spojrzeć w przyszłość. Razem z Państwem chcemy tworzyć kolejne rozdziały naszej historii, kontynuując dzieło budowy silnej, nowoczesnej i odpowiedzialnej instytucji finansowej.

Dziękujemy za wspólne lata i zapraszamy do dalszego współtworzenia naszej przyszłości.

Z wyrazami szacunku

Bogumiła Szklarska

Bogumiła Małgorzata Szklarska

Prezes Zarządu

Warszawskiego Banku Spółdzielczego

Wersem pisana Banku historia...

*Dawno, dawno temu, bo ponad 100 lat,
kiedy po wojnie odradzał się świat,
w stolicy Polski, przez tryb urzędniczy,
powstała Spółdzielnia „Kredyt Ogrodniczy”.*

*I według czerpanych z historii wieści,
przy Kopernika z numerem trzydzieści,
taką budowlę, co rzeźb dużo miała,
Spółdzielnia na swoją siedzibę obrała.*

*Do lat trzydziestych się rozwijała,
przy wielkim kryzysie przyhamowała,
po czym czas chwilę był dla niej hojny
a później przygasła na okres wojny.*

*W tym czasie podjęła krok zasadniczy,
zwąc się „Spółdzielczy Bank Ogrodniczy”.
Czas wojny nie był dla Banku łaskawy,
bo wygnał go całkiem z granic Warszawy.*

*Po roku powrócił do polskiej stolicy
i wznowił biznes w całej okolicy.
Wśród szumu ksiąg i stempli stukania,
udzielał chętnym finansowania.*

*Następne lata spółdzielczość zgasiły,
gdy władze Gminne Kasy stworzyły.
W spółdzielniach członkom prawa zabrano,
a samą działalność ograniczano.*

*Lata 60. zmiany przyniosły,
banki spółdzielcze znów w siłę urosły.
Do nazwy powrócił nasz Bank rolniczy,
zwąc się Spółdzielczy Bank Ogrodniczy.*

*Gdy nasz Bank na karku miał 50 lat,
BGŻ wtargnął w spółdzielczy świat.
Stał się centralą organizacyjną
oraz finansową i rewizyjną.*

*I stan taki wytrwał przez lat piętnaście,
bo prawo państwowe zmieniło to właśnie.
BGŻ został, lecz już bez przymusu,
dla chętnych w formie tak jakby bonusu.*

*Jeśli o dalszy los Banku ktoś pyta -
pod koniec wieku Bank ruszył z kopyta:
nabywał placówki, inne budował,
otwierał oddziały całkiem od nowa.*

*Maszyny księgujące - te bez bajerów -
wyparte zostały przez stos komputerów.
Każdy pracownik w skupieniu i ciszy
próbował przyswoić działanie myszy.*

*W bieżącym wieku, w pierwszej dekadzie,
Centrala Banku na Pradze się kładzie -
ulica Fieldorfa, dokładnie 5 a -
gdzie nadal do dzisiaj niezmiennie trwa.*

*I dwa lata później zmienia nazwę swą:
Warszawskim Bankiem Spółdzielczym go zwą.
A nadto Szanowni Panowie i Panie,
zrzeszenie Banku ulega zmianie.*

*Zgłoszono akces do BPS - u,
co można uznać za miarę sukcesu:
owocna współpraca i cenne rady,
ściągnęły do Banku klientów gromady.*

*Efektem pracy, ciągłego rozwoju,
nieznajomością pojęcia: „zastoju”,
są dziś nagrody za jakość istnienia,
miejsca w rankingach i wyróżnienia.*

*I nie ma tu mowy o żadnym cudzie -
nie byłoby Banku, gdyby nie ludzie:
Członkowie, Klienci i Pracownicy
dzisiaj budują nasz Bank w stolicy.*

*Sylvia Lasota – Ducka
Pracownik Warszawskiego Banku Spółdzielczego*

„Widzimy, że kraje te
rozwijają się najbardziej,
które mają dobrą monetę,
upadają zaś i giną,
które używają złej...”

Mikołaj Kopernik

Jak to z pieniądzem było...

Trudno sobie dzisiaj to wyobrazić, ale dwa tysiące lat p.n.e. ludzie nie tylko nie znali papierowego pieniądza, ale też nie używali tego pojęcia w znaczeniu rozumianym przez nas obecnie. Rolę pieniądza pełniło wszystko to, co w danej społeczności miało uznaną wartość (np. żywność, narzędzia, tkaniny, ozdoby, inwentarz żywy, bogactwa naturalne, kruszce, sól). Ciągły rozwój wymiany towarowej doprowadził do wprowadzenia do obrotu w siódmym stuleciu p.n.e. monet i prawie 1600 lat później, w Chinach, pieniądza papierowego.

Muszelki pełniące
funkcje pieniędzy
na terenach Pacyfiku

Moneta fenicka

Przez setki lat handel polegał na wymianie przedmiotów. W krajach rolniczych wartość różnych dóbr przeliczano na zboże. Ziarno miało tę praktyczną zaletę, że można je było odsypywać bądź dosypywać w dowolnych ilościach i w ten sposób płacić za dany towar. Wśród ludów pasterskich i koczowniczych za środek płatniczy uznawano bydło. Już w „Iliadzie” Homera możemy przeczytać, że na przykład zbroja kosztowała dziewięć wołów. Wymiana towarowa nabrała szczególnego znaczenia w dobie odkryć geograficznych i późniejszej kolonizacji. Jednym z najbardziej rozpowszechnionych i zarazem cenionych towarów była sól. W Polsce bardzo długo używano jej jako środka płatniczego, a jedna z dawnych kar sądowych polegała na wygzekwowaniu od oskarżonego 300 kruszy, czyli gruda soli. Najlepszym dowodem na to, że sól odgrywała u nas rolę pieniądza, jest powiedzenie „słono za coś płacić”.

W krajach słowiańskich towary wymieniano też chętnie na miód i skóry. W czasach pierwszych Piastów futerka kun i lisów uznawane były za środki płatnicze nawet w oficjalnych dokumentach międzynarodowych. Z datowanej na 1136 rok bulli

papieskiej wynika, że właśnie nimi płacono Kościołowi dziesięcinę. Czterdzieści futerek wiązano w grzywnę i wyrażano nimi cenę danej rzeczy.

W niektórych rejonach świata ludzie doszli jednak do wniosku, że najwygodniejszą formą środka płatniczego są metale. Bardzo trwałe, ze względu na małą objętość łatwe w transporcie i, co równie ważne, łatwo podzielne na mniejsze części doskonale nadawały się do pełnienia tej funkcji. Początkowo w obiegu znajdowały się po prostu nieobrobione bryłki metalu, żelazo oraz miedź i jej stopy, a później metale szlachetne. Przy zakupie danego towaru trzeba było za każdym razem odważać wynegocjowaną ilość metalu. Tak dokonywano transakcji na przykład w Egipcie, Babilonii, Asyrii. Zdarzało się też, że z kruszcu odlewano jakieś przedmioty, które pełniły funkcję środka płatniczego. Mogły to być pierścienie, siekiery, dzidy. Określano więc cenę dobra, podając na przykład liczbę złotych siekier albo po prostu wagę metalu. W tym drugim przypadku nie miało znaczenia, czy położono na szalce odlany przedmiot, czy też bryłę surowego kruszcu. Sprawdzanie ilości i jakości kruszcu, którym płacono w transakcjach, było uciążliwe. Każdy, kto chciał handlować, musiał mieć przy sobie wagę i kowadełko, na którym w razie potrzeby ciął rozgrzany metal. Niektórzy kupcy zaczęli wybijać na kawałkach metalu swoje stemple, gwarantując w ten sposób, że mają one odpowiednią wagę i odlane zostały z niezafałszowanego kruszcu.

W rozwoju gospodarki towarowo-pieniężnej niepodważalną rolę odegrali Fenicjanie. Ich miasta: Ugarit, Byblos, Sydon i Tyr (obecnie tereny Syrii i Libanu) to symbole bogactwa, którego źródłem był handel prowadzony niemal ze wszystkimi państwami ówczesnego świata. Fenicjanie pierwsi stworzyli namiastki bezgotówkowych form rozliczeń w postaci uwierzytelnionych tabliczek służących do dokonywania operacji finansowych. Jako jedni z pierwszych na świecie opanowali umiejętność wytopu i produkcji wyrobów z brązu, co dało podstawy do przypuszczeń, że to oni byli wynalazcami monet. Jednak dzisiejszy stan wiedzy nie potwierdza tej tezy. Najstarsze bowiem znalezisko, pochodząca z VII wieku p.n.e. bryłka elektronu (w starożytności nazywano tak stop złota i srebra), opatrzona jest stemplem złotnika z Efezu. Gdy pojawiły się takie prywatne pramonety, już tylko krok dzielił ludzi od wprowadzenia na rynek pieniędzy bitych przez władze państwowe.

Monetę wynaleziono prawie jednocześnie w VII wieku p.n.e. w kręgu cywilizacji greckiej: w Lidii, położonej na zachodnich wybrzeżach Azji Mniejszej (dziś Turcji) oraz w Argolidzie (Peloponez), państwie Fejdona, do którego należała też bogata w pokłady srebra wyspa Egina. Lidyjskie monety z VII i VI wieku p.n.e. są wykonane z elektronu, po jednej stronie widać na nich wizerunki byka i lwa, a po drugiej kwadratowe wgłębienie spowodowane niedoskonałą jeszcze techniką bicia. Natomiast w Argolidzie używano monet srebrnych. Miały one wybity symbol państwowy, którym był żółw morski (zwierzę poświęcone bogini Afrodycie), a kształtem przypominały spłaszczoną baryłkę.

Zupełnie niezależnie historia pieniędzy toczyła się w Indiach i Chinach. Mieszkańcy Indii, kilka wieków p.n.e. używali monet w postaci cienkich, prostokątnych blaszek srebrnych. Natomiast w Chinach drobne monety miedziane znano podobno już na początku pierwszego tysiąclecia przed naszą erą. Wczesne chińskie monety

Moneta egipska, 260 r. p.n.e.

Moneta rzymska, 230 r. p.n.e.

Moneta z Ptolemeuszem V,
215 r. p.n.e.

Denar Chrobrego

Denar Chrobrego

Denar Jadwigi

odlewano w kształcie narzędzi, np. motyk. W roku 221 p.n.e. cesarz Szy-Huang-ti wprowadził monety okrągłe z kwadratowym otworem pośrodku. Według zbliżonego wzoru bito w Chinach monety do 1912 roku.

Monety upowszechniały się powoli. Na przykład Persowie wprowadzili je sto lat po Lidii, Rzym w IV wieku p.n.e., a Kartagina w III wieku p.n.e. Odtąd monety stały się nieodłącznym składnikiem cywilizacji europejskiej. Przetrwały upadek imperium rzymskiego i wszystkie wstrząsy, jakie później dotknęły państwa chrześcijańskie.

Pierwszymi pieniędzmi występującymi na ziemiach polskich były srebrne i brązowe monety greckie pochodzące z IV - III wieku p.n.e. W okresie późniejszym pojawiły się monety rzymskie i srebrne dirhemy arabskie.

Za pierwszego polskiego władcę, który emitował pieniądze, uważano do niedawna Mieszka I. Okazało się, że pierwsze denary rzeczywiście należały do Mieszka, tyle że do wnuka założyciela państwa polskiego - Mieszka II. Prekursorem polskiego mennictwa był więc Bolesław Chrobry. Z jego rozkazu w ostatniej dekadzie X wieku wybito pierwsze polskie pieniądze. Na denarach Bolesława Chrobrego po raz pierwszy pojawia się nazwa Polski - Princes Polonie. Przez następne lata kolejni władcy bili swe własne monety. Za czasów Bolesława Krzywoustego, oprócz denarów pojawiły się nowe monety, bite jednostronnie na bardzo cienkich srebrnych blaszkach, zwane brakteatami. Porozbiciudzielnicowym władca każdej dzielnicy bił własne monety. Wraz z wstąpieniem na tron Polski króla czeskiego Wacława II (XIV wiek), pojawiają się grosze praskie (wprowadzone w Czechach w wyniku reformy monetarnej), które nie były bite w Polsce,

a mimo to przetrwały i funkcjonowały obok innych monet przez kolejne dwa wieki. Emisję denarów kontynuował Władysław Łokietek, za którego rządów bito najbardziej znaną polską monetę - złotego dukata (w obiegu tylko w Małopolsce). Ze względu na brak jednolitego polskiego pieniądza (zasięg ogólnokrajowy posiadały tylko grosze praskie) król Kazimierz Wielki podjął się reformy zmierzającej do ujednolicenia pieniądza. Monarcha wprowadził do obiegu grosz srebrny, który obowiązywał na terenie całego kraju. Reforma ta, pomimo że ujednoliciła obieg pieniądza w Koronie, nie usunęła całkowicie z obiegu innych monet. System taki funkcjonował z niewielkimi modyfikacjami (reforma Władysława Jagiełły polegająca

na wprowadzeniu do istniejącego systemu wielokrotności liczby trzy) aż do XVI wieku. Kolejną istotną reformę finansową przeprowadził król Zygmunt I Stary. Wprowadził on po raz pierwszy w roku 1507 półgrosze koronne, bite w Krakowie - pierwsze datowane polskie monety. Złoty polski, który dał nazwę całemu okresowi w historii, jako realna moneta występuje od 1564 r. (wcześniej występował jako jednostka rozrachunkowa). Za panowania Wazów pojawiła się dodatkowo moneta miedziana. W latach 1659 - 1668 kraj zalany został miedzianymi szelągami, powszechnie zwanymi boratynkami.

Za czasów ostatniego króla Polski Stanisława Augusta Poniatowskiego (w latach 1766 - 1794) uporządkowano i uzdrowiono stosunki mennicze wprowadzając dobrą monetę, podniesiono jej poziom pod względem wykonania technicznego, jak również pod względem artystycznym.

W okresie rozbiorów na terenach Polski obowiązywały pieniądze zaborców tj. ruble, marki i korony. Insurekcja Kościuszkowska (1794 r.) przyniosła nam pierwsze polskie pieniądze papierowe (banknoty) - bilety skarbowe.

Zmiana nastąpiła podczas pierwszej wojny światowej. Z rynku znikły monety złote, srebrne, a nawet bilon i banknoty. Brak waluty szczególnie mocno odczuwali mieszkańcy ziem polskich, które znalazły się pod okupacją niemiecką. Niemcy - w ramach tworzenia marionetkowego państwa polskiego - 9 grudnia 1916 roku powołali do życia Polską Krajową Kasę Pożyczkową (PKKP), której zadaniem było emitowanie banknotów dla terenów okupowanych. Ustalono, że nową walutą będzie dzieląca się na 100 fenigów marka polska, odpowiadająca wartości marki niemieckiej. Rzesza gwarantowała emisję miliarda marek polskich i brała odpowiedzialność za ich wymianę na marki niemieckie.

Po odzyskaniu niepodległości na obszarze odradzającej się Polski panował chaos walutowy. W obiegu były pieniądze trzech państw zaborczych, marki polskie, ostruble emitowane przez Niemców dla okupowanych terenów na wschodzie, ukraińskie griwny (hrywny) i karbowance oraz liczne „waluty” emitowane przez władze lokalne. Potrzebą chwili była unifikacja waluty. Miała jej dokonać PKKP, która dekretem naczelnika państwa została wyznaczona na instytucję emisyjną. W lutym 1919 roku sejm zapowiedział wprowadzenie złotego. Warunkiem przeprowadzenia reformy walutowej była stabilizacja budżetu państwa. To trudne zadanie powierzono Władysławowi Grabskiemu, który stanął na czele sformowanego przez siebie rządu i skutecznie wypełnił swoją misję. Jednocześnie pracowano nad reformą waluty. W 1924 roku powołano Bank Polski, który miał prawo emisji banknotów. Rok później złoty zastąpił markę polską w relacji 1 : 1,8 mln. Został on zrównany z frankiem szwajcarskim, a jego cenę ustalono na 5,18 złotego za 1 dolara. Pozycji złotego rygorystycznie pilnowano nawet podczas wielkiego kryzysu gospodarczego.

Wybuch II wojny światowej po raz kolejny wpłynął na los polskiej waluty. Na terenach włączonych do Rzeszy i ZSRR wprowadzono marki i ruble. W utworzonej przez Niemców Generalnej Guberni w grudniu 1939 roku powołano Bank Emisyjny w Krakowie, który puścił w obieg banknoty 100 złotych z 1932 i 1934 roku z napisem w języku niemieckim „Generalne Gubernatorstwo dla zajętych polskich obszarów”. Złote krakowskie lub młynarki - bo tak je potocznie zwano, były drukowane

w nominałach 500, 100, 50, 20, 10, 5, 2 i 1 złoty i szybko zastąpiły dotychczasową walutę. Wybito też monety cynkowe o nominałach 1, 5, 10 i 20 groszy.

Na ziemiach polskich zajętych przez Armię Czerwoną złotego wprowadził Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego. Samozwańczo mianując się władzą 24 sierpnia 1944 roku, wydał dekret ustanawiający złotego prawnym środkiem płatniczym w Polsce i przekazał Centralnej Kasie Skarbowej, a następnie Narodowemu Bankowi Polskiemu prawo emisji papierowych banknotów o nominałach od 50 groszy do 500 złotych z datą 1944 roku. Pierwsze walory pieniężne drukowano w Moskwie. Szybko okazało się, że lubelska waluta nie ma mocnych podstaw. Coraz silniej występowały zjawiska inflacyjne. Banknoty wprowadzone w październiku 1950 roku drukowane były w nominałach: 2, 5, 10, 20, 50, 100 i 500 złotych. Zgodnie z duchem socrealizmu przedstawiały one trud ludzi pracy. Do obiegu wprowadzono także pierwsze powojenne monety: aluminiowe 1 i 2 grosze, brązowe 5 groszy, miedziowo-niklowe 10, 20 i 50 groszy oraz 1 złoty. Miały one datę 1949 rok i napis „Rzeczpospolita Polska”. Następne emisje nosiły już nową nazwę państwa, wprowadzoną przez konstytucję z 1952 roku: „Polska Rzeczpospolita Ludowa”. Wszystkie zaczęto wytwarzać z aluminium. Warto zaznaczyć, że ich wzór - prócz wagi i średnicy - nie uległ zmianom do końca istnienia PRL-u.

W 1958 roku do obiegu trafiły monety 2 i 5 złotych, które zastąpiły szybko zużywające się banknoty o takich samych nominałach. W następnym roku wycofano banknot dziesięciozłotowy i zastąpiono go dwoma odmianami monet. Pierwsza wyobrażała Mikołaja Kopernika, druga Tadeusza Kościuszkę. Szczególnie „dycha” z naczelnikiem, bo tak powszechnie określano te monety, odznaczała się prostą elegancją. Obydwie monety okazały się zbyt duże i ciężkie, toteż od 1967 roku zmniejszono ich ciężar z 12,9 na 9,5 grama i średnicę z 31 na 28 mm. Według tego wzoru bito kolejne monety dziesięciozłotowe.

W latach 60. XX wieku odczuwalny był brak wyższych nominałów banknotów. W 1965 roku wyemitowano więc banknot o nominale 1000 złotych. Ten barwny i artystycznie udany pieniądz ozdobiony był podobizną Mikołaja Kopernika i układem słonecznym. Nie zyskał jednak uznania i po dziesięciu latach został zastąpiony innym banknotem, także z podobizną wielkiego astronoma.

W następnej dekadzie dokonano wymiany pozostałych banknotów. W latach 1974-1977 pojawiły się nowe znaki pieniężne z podobiznami wielkich Polaków. Ich dobór nie był przypadkowy, bo obok dwóch władców Mieszka I, Bolesława Chrobrego (2000 złotych) i Tadeusza Kościuszki (500 złotych), znaleźli się rewolucyjni: Jarosław Dąbrowski (200 złotych), Ludwik Waryński (100 złotych) oraz Karol Świerczewski (50 złotych). W latach 80. XX wieku, wraz z presją inflacyjną pojawiły się banknoty o wyższych, ale i o niższych nominałach.

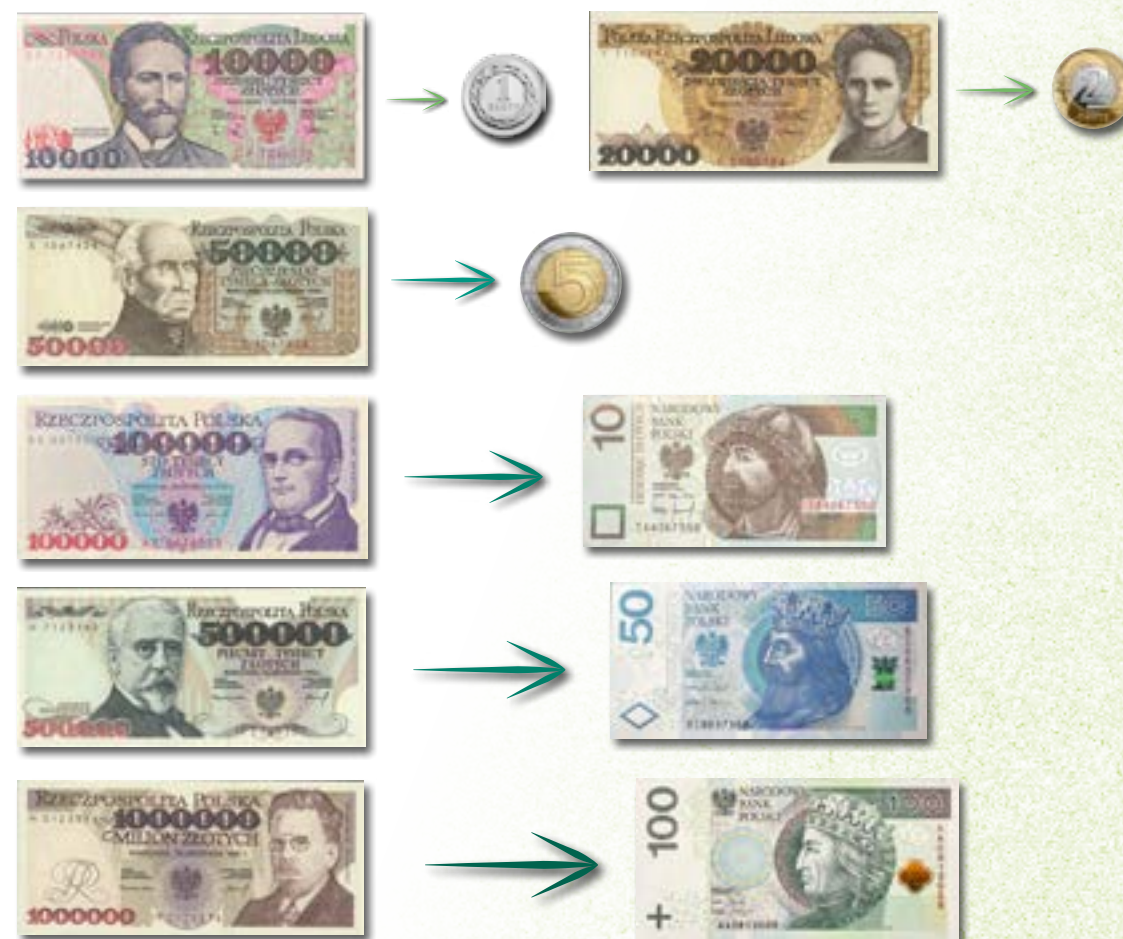
Pieniądz jest odbiciem gospodarki, ale waluta PRL-u nie miała wiele wspólnego z zasadami ekonomii. Odczuł to złoty, który tracił na wartości. W latach 80. władze były bezsilne wobec kryzysu gospodarczego, dotkliwie odczuwano braki rynkowe, szybko rosła inflacja. W takiej fatalnej sytuacji gospodarczej doszło w 1989 roku do zmiany systemu gospodarczego. Nowa władza nie od razu uporała się z inflacją. Kontynuowano serię „Wielcy Polacy” z coraz wyższymi nominałami. Na banknocie

100 tys. złotych znalazł się Stanisław Moniuszko, na 500 tys. złotych Henryk Sienkiewicz, a na 1 mln złotych Władysław Reymont. Ostatnim banknotem z tej serii było 2 mln złotych z podobizną Ignacego Paderewskiego.

Reformy gospodarcze związane z tzw. planem Balcerowicza ustabilizowały gospodarkę oraz zahamowały galopującą inflację. Zwieńczeniem tych działań była denominacja złotego z 1995 roku w stosunku 10.000 : 1. Stary złoty został zastąpiony nowym, choć jeszcze przez dwa lata w obiegu znajdowały się oba rodzaje waluty.

Wprowadzone do obiegu nowe typy banknotów o nominałach 10, 20, 50, 100 i 200 złotych pojawiły się z wizerunkami polskich władców. Prócz pieniędzy papierowych na rynku pojawił się pieniądz metalowy o nominałach: 1, 2 i 5 złotych, a także dawno niewidziane monety: 1, 2, 5, 10 groszy. Waluta ta obowiązuje do dzisiaj, została jedynie uzupełniona banknotem o nominale 500 zł.

Poza pojawieniem się pierwszych monet, w dziejach pieniądza na szczególną uwagę zasługuje wprowadzenie banknotów. Europejskie pieniądze papierowe sięgają korzeniami 1665 roku, kiedy to szwedzki Królewski Bank Wymiany zaczął wydawać kwity depozytowe. Określały one ilość srebra, jaką obywatel umieścił w banku.

Podobnych operacji dokonywano też w Anglii. Początkowo monety trafiły do prywatnych bankierów, którzy wydawali za nie dokumenty zwane notami. Noty mogły służyć do przeprowadzania wielu transakcji; oddawano nimi na przykład długi. W każdej chwili można było pójść z notą do banku i wymienić ją na monety o określonej wartości. W 1694 roku parlament angielski podjął decyzję o założeniu Banku Anglii, który podobnie jak szwedzki Królewski Bank Wymiany zaczął przyjmować depozyty w złocie lub srebrze i wydawać za nie noty (najpierw pisane ręcznie, a od 1729 roku drukowane).

Bankierzy szybko zorientowali się, że prawdopodobieństwo, aby wszyscy posiadacze not zgłosili się w tym samym czasie po wypłatę depozytu, były znikome. Niektórzy sądzą nawet, że kwity lub noty nigdy nie zostaną przedstawione do wymiany i będą przechodzić od właściciela do właściciela. W kasie trzymano więc tylko pewną rezerwę pieniędzy na bieżące wypłaty, a resztę inwestowano. Wypuszczano też własne noty przy okazji udzielania wysoko oprocentowanych pożyczek. Wiele z nich nie miało pełnego pokrycia w złocie czy srebrze.

Oczywiście często bankierzy źle oceniali swoje możliwości lub po prostu oszukiwali. Zdarzały się nadużycia i niewypłacalność. Wraz z upływem lat coraz więcej państw zastrzeżało prawo emisji not tylko dla jednego banku, nazywanego bankiem centralnym. Dużą rolę odgrywało w tym wypadku zaufanie. Na przykład Bank Anglii wyeliminował z obiegu noty mniejszych banków, ponieważ klienci uważali go za najbezpieczniejszą instytucję tego typu. Dawne kwity i noty stają się pełnoprawnymi pieniędzmi papierowymi emitowanymi przez jeden bank w każdym państwie.

Nieco inaczej rozpoczęła się natomiast historia pieniądza papierowego w Ameryce Północnej. Tam w XVII wieku pojawiły się banknoty emitowane nie przez banki, lecz przez władze. W 1690 roku Kolonia Zatoki Massachusetts oblegała francuską twierdzę Quebec. Żołnierzom obiecano żołd w postaci zdobytych łupów. Jednak twierdza wcale nie zamierzała paść. Wtedy oblegającym wydano papierowe pieniądze, obiecując, że zostaną one wymienione na monety. Pomyśl się sprawdził i wykorzystywano go przy innych okazjach. Jeżeli tylko władze wywiązywały się

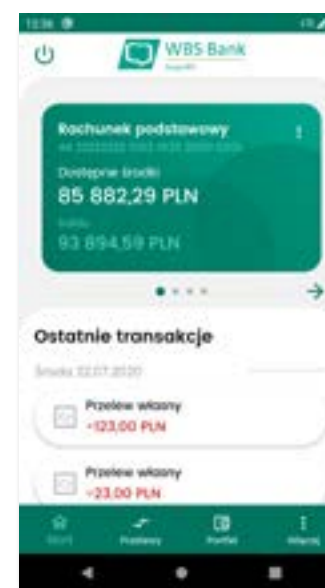

ze swoich zobowiązań, ludzie bez obaw mogli dokonywać wszelkich transakcji papierowymi zaświadczeniami. Niektórzy zapewne woleli też używać poręcznych banknotów zamiast ciężkich monet. Na przykład w stanie Pensylwania pierwszej emisji papierowego pieniądza dokonano już w 1723 roku.

Współczesne banknoty są wyposażone w kilkadziesiąt zabezpieczeń, zarówno tych widocznych gołym okiem, jak i takich, które pozwalają szybko liczyć, sortować, sprawdzać jakość i autentyczność. Zapewnieniu ciągłości obrotu gotówkowego służy utrzymywany przez Narodowy Bank Polski zapas strategiczny.

Ewolucja pieniądza trwa. W XX wieku pojawił się pieniądz plastikowy, czyli karty kredytowe. Dzięki nim nie musimy nosić plików banknotów lub sakiewek z monetami. Karty i płatności mobilne stopniowo zmniejszają wykorzystanie gotówki na całym świecie. Mimo przeniesienia przyzwyczajeń płatniczych konsumentów na wygodniejsze formy elektroniczne, to ostatecznie jednak konsumenci dokonują wyboru sposobu płatności, a monety i banknoty pozostaną z nami jeszcze długo.

Złote myśli o pieniądzach

*Bodaj ten z piekła nie wyszedł,
co pieniądze wymyślił.*

Cudzy pieniądź nie grzeje.

Kto ma pieniądze, ma wszystko.

Drogi chleb, gdzie pieniędzy nie ma.

Musi żyć w nędzy, kto nie ma pieniędzy.

Cudze pieniądze licząc, nikt się nie wzbogaci.

*Nie sypia w nocy ten śmieie,
kto ma pieniędzy wiele.*

*O pieniądze nie graj w karty,
bo w nich diabeł jest zawarty.*

*Dobrze jest być sławnym,
ale pewniejsze jest mieć pieniądze.*

*Nie ma tak dobrze bronionej fortecy,
której nie można by zdobyć pieniędzmi.*

*Pieniądze zdobywa się pracą,
strzeże ze strachem i traci z wielkim bólem.*

*Pożycz pieniądze swemu nieprzyjacielowi,
a go pozyskasz.*

Pożycz przyjacielowi, a go stracisz.

Pieniądź nigdy nie przychodzi nie w porę.

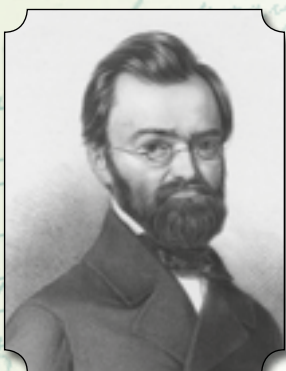
Początki bankowości spółdzielczej na ziemiach polskich

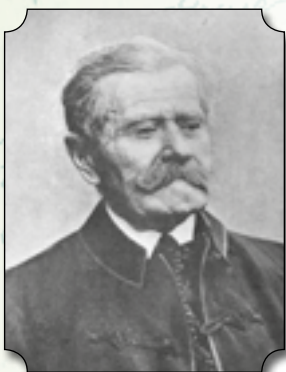
Karol Marcinkowski

Karol Libelt

August Cieszkowski

Maksymilian Jackowski

Formy zespołowego działania, oparte na wzajemnej pomocy, mają długą historię. W średniowiecznych miastach działały cechy i gildie, maszoperie, stowarzyszenia rzemieślników i kupców, które zwalczały nieuczciwą konkurencję, organizowały zaopatrzenie w surowce, rozstrzygały spory, a także udzielały kredytu i wsparcia finansowego swoim członkom.

W XVI wieku, na wzór zachodnioeuropejskich organizacji dobroczynnych, w miastach polskich zaczęły rozwijać się tzw. banki pobożne, stawiające sobie za cel ochronę najuboższych mieszkańców przed lichwą, oparte o kapitał czerpany z darowizn. Kredytu udzielały zazwyczaj pod zastaw na bardzo niski procent lub nawet bez pobierania procentu.

Pierwszą tego rodzaju instytucją była Fundacja Ostrołęcka Taniego Kredytu, założona w 1577 r. przez ks. Wawrzyńca Białobrzeskiego. W 1585 r. bank pobożny w Krakowie założył ks. Piotr Skarga. Podobne banki powstawały później w Warszawie, Łowiczu, Wilnie, Zamościu i wielu innych miastach, funkcjonując aż do XIX wieku. W XVII wieku powstawały pierwsze kasy pożyczkowe oraz wspólne wiejskie spichrze. Ze wspólnie zgromadzonych zapasów kasy udzielały kredytów na budowę domów, pomoc w wypadku nieurodzaju, naukę rzemiosła, działalność handlową itp. W tym czasie także robotnicy, w celu przeciwstawienia się wyzyskowi tworzyli tzw. kasy brackie, które wypłacały ze składek zapomogi potrzebującym członkom stowarzyszenia.

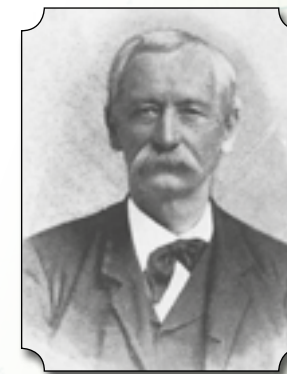

Na wsi powstawały wiejskie kasy pożyczkowe, tworzone ze środków dworu, darowizn, obowiązkowych składek chłopów oraz udziałów oddawanych przez włościan na procent. Pożyczki z reguły zabezpieczenie miały w plonach, inwentarzu, czasem wymagano poręki innych włościan.

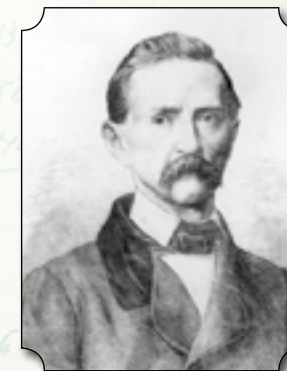
Na początku XIX wieku nastąpił dalszy rozwój działalności społeczno-gospodarczej o cechach spółdzielczych, a pierwszym organizatorem nowych form zespołowego gospodarowania był ksiądz Stanisław Staszic, zwany ojcem polskiej spółdzielczości. Założył on w 1816 r. Hrubieszowskie Towarzystwo Rolnicze, które - oprócz współdziałania członków w zakresie ratowania się w nieszczęściach - rozwijało szeroką działalność oświatową, a także wprowadziło różne formy opieki społecznej.

Za oficjalny początek ruchu spółdzielczego w Europie uważa się rok 1844, kiedy to robotnicy w miejscowości Rochdale koło Manchesteru w Wielkiej Brytanii zorganizowali pierwszą spółdzielnię o nazwie Stowarzyszenie Sprawiedliwych Pionierów. Idea tej organizacji była bardzo nośna, gdyż opierała się na czerpaniu korzyści materialnych oraz poprawie warunków społecznych i bytowych członków zrzeszenia. Za jej przykładem zaczęły powstawać spółdzielnie w całej Anglii, a wkrótce potem nastąpił szybki rozwój spółdzielczości w innych krajach europejskich.

Na ziemiach polskich najsilniejszą inspirację dla rozwoju ruchu spółdzielczego stanowiły prądy społeczno-gospodarcze, zrodzone w Wielkopolsce w latach trzydziestych XIX wieku. Do propagatorów i realizatorów zasad spółdzielczych zalicza się: Karola Marcinkowskiego, Karola Libelta, Augustyna Cieszkowskiego i Maksymiliana Jackowskiego. Głosili oni program przyspieszenia gospodarczego jako najskuteczniejszej formy walki z uciskiem pruskiego zaborcy.

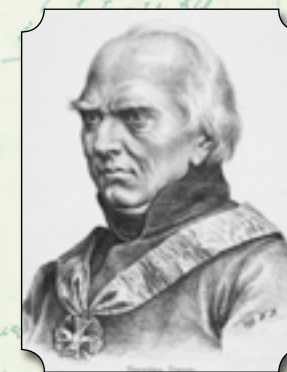
Mieczysław Łyskowski

Hipolit Cegielski

ks. Piotr Wawrzyniak

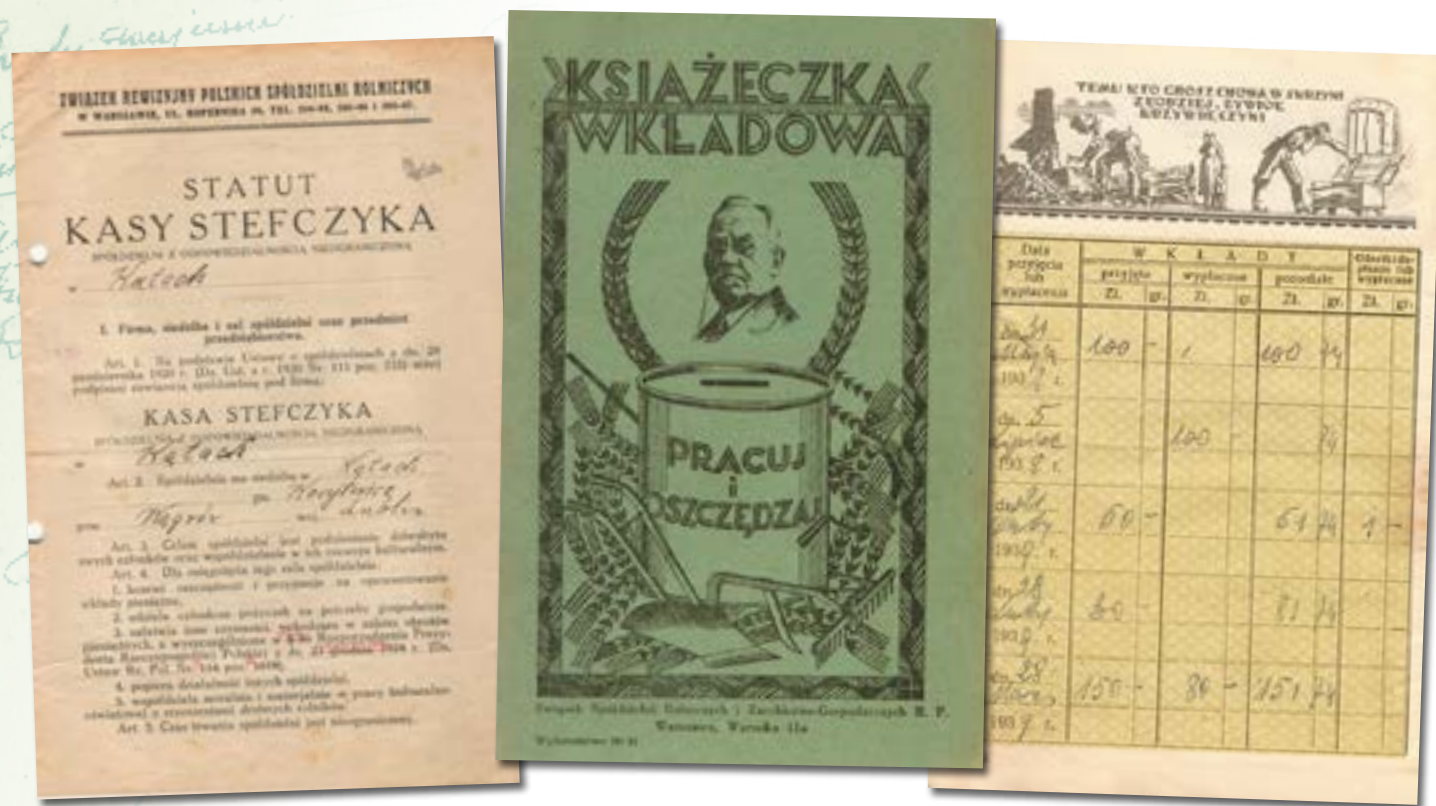
Stanisław Staszic

Powstawanie spółdzielni w nowoczesnym tego słowa znaczeniu na terenie Wielkopolski wiązało się z upowszechnieniem elementów gospodarki kapitalistycznej. W Wielkopolsce wcześniej uporano się ze stosunkami feudalnymi na wsi i było rzeczą niejako naturalną, że na tym właśnie obszarze ziem polskich najprędzej powstały organizacje spółdzielcze. Ruch spółdzielczy ukształtował się jako forma samoobrony mało zamożnych warstw społecznych przed nieuczciwą, bo wspomaganą przez aparat zaborcy konkurencją. Chłopi i rzemieślnicy potrzebowali rzetelnie skalkulowanego kredytu, który pozwoliłby im przetrwać i się rozwijać.

Rozwój ruchu spółdzielczego odbywał się w warunkach walki narodowej, która w drugiej połowie XIX wieku i na początku XX wieku stawała się coraz ostrzejsza. Przecistawianie się utrudnieniom administracyjnym zaborcy wymagało zbiorowego wysiłku, uczyło Polaków ufności do własnych inicjatyw. Pod hasłami obrony narodowej rozwijano system polskiej spółdzielczości, propagowano wzrost przemysłu, rzemiosła, handlu i rolnictwa. Za argumentami narodowymi, mającymi skłonić każdego Polaka do oszczędzania i składania pieniędzy w polskich bankach ludowych, stały inicjatywy społeczne. W rezultacie system spółdzielczy stanowił bardzo istotne ogniwo w polskim systemie gospodarczym i - także - politycznym.

Polski ruch stowarzyszeniowy ożywił się w następstwie Wiosny Ludów w 1848 roku, kiedy doszło również do rewolty mas ludowych Wielkopolski i Pomorza Gdańskiego. Powstała wówczas - założona z inicjatywy Augusta Cieszkowskiego - Liga Polska (1848), która była związkiem braterskim ponad wszystkimi stronnictwami. Głosiła idee solidaryzmu społecznego. Z inicjatywy członków Ligi doprowadzono do utworzenia federacji w postaci Centralnego Towarzystwa Gospodarczego i Związku Spółek Zarobkowych. Kolejno powstały m.in.: Towarzystwo Kasy Oszczędności

i Wzajemnej Pomocy w Poznaniu (1849), Kasa Oszczędności w Środzie (1849) oraz Towarzystwo Oszczędności i Pożyczek Wekslowych w Śremie (1850), które były niedoskonałymi jeszcze spółkami kredytowymi.

Jednakże pierwszą organizacją w pełni spółdzielczą, utworzoną w 1861 r. w stolicy Wielkopolski, było Towarzystwo Pożyczkowe dla Przemysłowców Miasta Poznania. Powstało z inicjatywy Mieczysława Łyskowskiego, Hipolita Cegielskiego, kilku lekarzy, sędziów i innych osób. W czwartym roku działalności Towarzystwo liczyło już 330 członków. W rok po jego założeniu utworzone zostały podobne spółki kredytowe w Brodnicy i Golubiu. W latach 1862-70 w Wielkopolsce i na Pomorzu powstało 48 nowych spółek.

Za pierwszych polskich pionierów polskiej spółdzielczości pożyczkowo-oszczędnościowej uznawani są ks. Piotr Wawrzyniak, ks. Augustyn Szamarzewski oraz Mieczysław Łyskowski, którzy organizowali towarzystwa pożyczkowe i banki ludowe na terenie zaboru pruskiego, głównie Wielkopolski i Pomorza. W zaborze austriackim wyteżoną działalność prowadzącą do rozwijania się ruchu spółdzielczego prowadził dr Franciszek Stefczyk. W zaborze rosyjskim pionierami rozwoju spółdzielczości byli Edward Abramowski i Aleksander Makowiecki, którzy zakładali kasy pożyczkowe przemysłowców oraz towarzystwa pożyczkowo-oszczędnościowe.

Spółdzielczość kredytowa realizowała program polegający na wzmacnianiu kondycji gospodarczej i podnoszeniu siły ekonomicznej poszczególnych jednostek. Instrumentem, przy pomocy którego można było ten program zrealizować, był tani kredyt oraz uspołecznienie dodatkowego zysku. Dzięki temu słabsze ekonomicznie warstwy społeczne miałyby możliwość korzystania z przywilejów dostępnych jedynie wielkiemu kapitałowi. Tak więc program ten zakładał wyrównanie różnic międzystanowych i łagodzenie ustroju społeczno-gospodarczego.

„Spółdzielczość jest organizacją pracy, jest środkiem dźwigania i reformy gospodarczej i duchowej szerokich rzesz małych i ekonomicznie słabych, a więc i drobnych rolników”.

Franciszek Stefczyk

Na terenie ziem polskich spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe tworzyły się w oparciu o dwa modele działalności, stworzone przez niemieckich prekursorów spółdzielczości. Pierwszy, nakreślony przez Hermana Schulzego z Delitzsch, opierał się o działalność kredytową, skierowaną głównie do rzemieślników, drobnych kupców i rolników. Kapitał wniesiony przez udziałowców służył do udzielania tanich kredytów w celu rozwoju działalności produkcyjnej, handlu i usług, a spółdzielnie mogły wypłacać swoim członkom dywidendy. Model ten odwoływał się do zasad samopomocy i solidaryzmu, a stworzone na jego bazie spółdzielnie zwane były w późniejszym okresie bankami ludowymi. Drugi model kas to kasy oszczędnościowo-pożyczkowe, oparte na zasadach wytyczonych przez Fryderyka Wilhelma Raiffeisena, twórcy niemieckich kas oszczędnościowo-pożyczkowych, których głównym celem było udzielanie, głównie rolnikom, tanich pożyczek na cele „rozważne i produkcyjne”. Działalność tego typu kas, prowadzona w myśl zasady „miejscowy pieniądz na miejscowe potrzeby”, szerzyła idee oszczędzania, partycypacji w życiu społecznym i wspierania edukacji. Charakteryzowała się małym zasięgiem działania oraz niskimi udziałami, opierała się głównie na zaufaniu i wzajemnej pomocy.

Pierwsze polskie inicjatywy spółdzielcze prowadziły swą działalność w oparciu o przepisy prawne obowiązujące na terenie danego zaboru. Powoli, ale stopniowo wprowadzano do polskiego ruchu spółdzielczego wzorce z Europy Zachodniej, dostosowując je do polskich warunków.

W zaborze rosyjskim, w którym znalazła się Warszawa po Kongresie Wiedeńskim (1815 rok), rozwój ruchu spółdzielczego następował najwolniej. Głównymi przyczynami tego stanu był zbyt powolny rozwój społeczno-ekonomiczny ziem Królestwa Polskiego oraz polityka Imperium Rosyjskiego, która znacząco i skutecznie ograniczała rozwój polskich organizacji (w tym także kas i towarzystw kredytowych), upatrując w nich jedną z form walki Polaków z władzą carską. Ustawodawstwo

rosyjskie nie posiadało zasadniczego prawa o spółdzielniach, a założenie każdej spółdzielni wymagało podjęcia starań bezpośrednio u wysokich władz rosyjskich w Petersburgu. Długo trwało tłumaczenie urzędnikom ministerstwa, że w przedkładanym statucie danej spółdzielni nie ma nic zagrażającego porządkowi społecznemu carskiego imperium. Władze carskie najczęściej odmawiały wydania pozwolenia na powstanie kas (lub latami odkładały decyzję o pozwoleniu) na tyle skutecznie, że do 1897 roku na terenie Królestwa Polskiego powstało zaledwie 16 stowarzyszeń kredytowych. Były to kasy przemysłowców, towarzystwa wzajemnego kredytu czy towarzystwa pożyczkowo-oszczędnościowe, oparte głównie na udziałach członkowskich. Za pierwszą z nich, powstałą w Warszawie w 1870 roku, uważa się Kasę Pożyczkową Przemysłowców, założoną przez rzemieślników, przemysłowców oraz kupców. Wartość jednego udziału wynosiła 50 rubli, a wkłady pieniężne przyjmowane były na 5-6%. Odrębny charakter miały towarzystwa zaliczkowo-wkładowe, które obsługiwały rzemiosło, przemysł, handel i drobne gospodarstwa rolne. Pierwsze tego typu towarzystwa założone zostały na terenie Guberni Warszawskiej w Grójcu (1872) Kutnie (1873), Wiskitkach (1873) i Siennicy Różanej (1898). W 1889 roku władze carskie na pewien czas całkowicie zakazały powstawania kas i towarzystw, a dotychczas funkcjonującym nakazały przekształcić się w towarzystwa wzajemnego kredytu. Dopiero po rewolucji 1905 roku w Rosji i kryzysie rządów carskich umożliwiono legalne zakładanie spółdzielni oraz ich związków. Przed 1914 r.

na ziemiach polskich będących pod zaborami działalność prowadziło łącznie ponad 5 tys. spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych, które zrzeszały około 2 milionów osób i przyczyniały się do postępu cywilizacyjnego i przemian społeczno-gospodarczych.

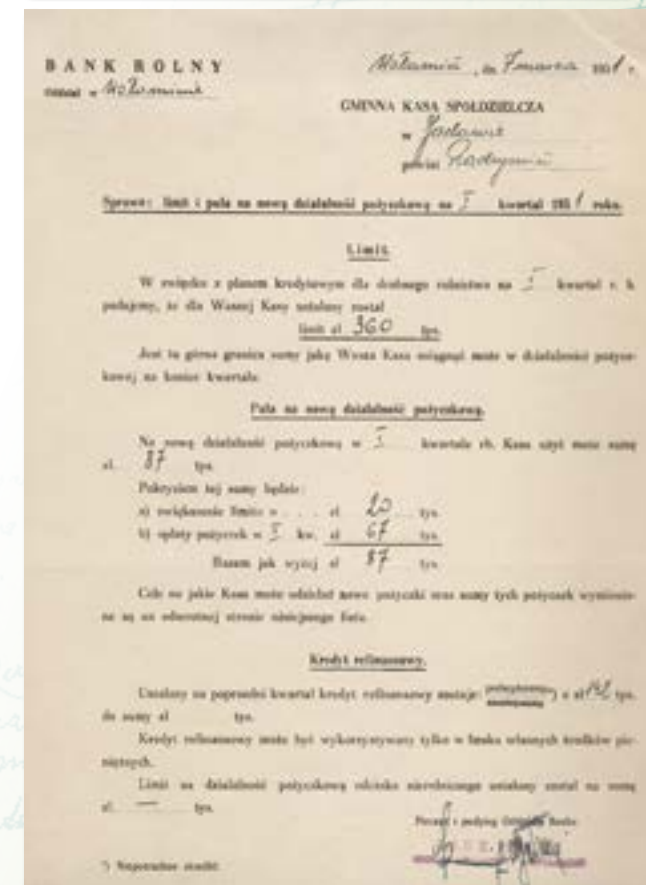
Rozwój spółdzielczości – w tym także kredytowej – zahamowała I wojna światowa, a po niej kryzys gospodarczy i inflacja. Trudne, powojenne lata wymagały ogromnego wysiłku całego społeczeństwa w odbudowie kraju. W procesach tych uczestniczyła również spółdzielczość bankowa, której zasoby materialne – z trudem gromadzone przez lata zaborów, w czasie I wojny światowej i wojny polsko-bolszewickiej – zostały znacząco nadwyżężone.

Jedną z podstawowych kwestii dla spółdzielczości polskiej tego okresu było stworzenie jednolitych podstaw prawnych, pozwalających na działanie w odrodzonej, niepodległej Polsce. Istotnym impulsem do rozwoju spółdzielczości stało się opracowanie i przyjęcie przez Sejm RP ustawy „Prawo spółdzielcze” w październiku 1920 r.,

w której m.in. określono i zdefiniowano termin „spółdzielczy”, przez co odróżniano instytucje spółdzielcze od spółek kapitałowych. Ustawa o spółdzielniach stała się pierwszą uregulowaną dziedziną prawa w niepodległej Polsce i jest dziś uznawana przez specjalistów za jeden z najlepszych tego typu aktów prawnych na świecie. Z kolei 11 stycznia 1924 roku Sejm uchwalił ustawę o naprawie skarbu i reformie walutowej, powołując do życia m.in. nową instytucję emisyjną – Bank Polski, który rozpoczął swoją działalność w kwietniu 1924 roku.

Działalność statutowa instytucji spółdzielczych w pierwszych latach międzywojnia (do roku 1924) była hamowana przez kryzys gospodarczy, którego najdotkliwszym skutkiem była hiperinflacja – zjawisko niezwykle uciążliwe dla życia gospodarczego, szczególnie dla sektora finansów. Pieniądz tracił na wartości niemal z godziny na godzinę, a wraz z tym traciły podstawy swego funkcjonowania wszystkie instytucje bankowe. Dopiero **reforma walutowa, przeprowadzona przez premiera i ministra skarbu Władysława Grabskiego w 1924 roku**, powstrzymała ten tragiczny w skutkach proces. Nowa waluta – „złoty polski”, zastąpiła dotychczasową „markę polską” i była wymieniana w stosunku 1 złoty do 1.800.000 marek. Był to początek okresu koniunktury gospodarczej, która także zaowocowała coraz dynamiczniej rozwijającą się spółdzielczością. Światowy kryzys gospodarczy, zapoczątkowany w 1929 r., zatrzymał ten proces. Nawet po 1933 r., kiedy świat wychodził z kryzysu, spółdzielcze instytucje finansowe często traciły swoje rezerwy, a powoli także i swój spółdzielczy charakter. Ponowny rozwój nastąpił po 1936 roku. Liczba spółdzielni kredytowych, banków i towarzystw wzrosła z 3300 w 1925 r. do 5597 w 1937 r., a liczba członków przekraczała 1,5 mln osób. Ok 70% wszystkich spółdzielni stanowiły tzw. kasy Stefczyka. Mniej liczne, ale silniejsze ekonomicznie były banki ludowe oraz spółdzielnie kredytowe.

W takich oto okolicznościach społeczno-ekonomicznych, 100 lat temu rodziła się instytucja pod nazwą „Kredyt Ogrodniczy Spółdzielnia z o.o.”, czyli dzisiejszy Warszawski Bank Spółdzielczy.

Spółdzielnie opierają swoją działalność na samopomocy, samoodповідzialności, demokracji, równości, sprawiedliwości i solidarności. Zgodnie z tradycjami założycieli ruchu spółdzielczego, członkowie spółdzielni wyznają wartości etyczne, uczciwości, otwartości, odpowiedzialności społecznej i troski o innych.

Zasady Spółdzielczości

Podstawową ideą, lansowaną przez K. Marcinkowskiego, A. Cieszkowskiego, K. Libelta i A. Szamarzewskiego, był niekapitalistyczny stosunek do zysków spółdzielni. Wynikała z tego naczelna zasada uspołecznienia zysku w niepodzielnym funduszu zasobowym oraz w postaci dywidendy płaconej od wysokości udziału.

Druga zasada polegała na udzielaniu kredytów tylko członkom spółdzielni. Miała zabezpieczyć interesy członków i ograniczać transakcje spekulacyjne obliczone na zysk.

Ważne znaczenie miała **zasada trzecia**, w myśl której spółdzielnia kredytów była dobrowolnym zrzeszeniem jednostek stosunkowo słabych pod względem zdolności kredytowych. Oznaczało to w praktyce, że spółdzielnia kredytowa mogła przyjąć na swego członka każdego obywatela bez względu na jego przynależność zawodową i społeczną oraz umożliwiała mu dogodne wnoszenie udziałów.

W ten sposób spółdzielnie kredytowe stawały się dostępne nawet dla najbiedniejszych. Wreszcie zasada ta oznaczała, że każdy miał możliwość wstąpić i wystąpić ze spółdzielni w dogodnym dla siebie terminie.

Te trzy podstawowe zasady uzupełniały jeszcze zasady **samopomocy, solidarności i demokratycznego samorządu**, które przejęto od światowego ruchu spółdzielczego.

Zasada samopomocy oznaczała, że spółdzielnia tworzy sama własne podstawy finansowe (własne fundusze) bez pomocy państwa lub innych źródeł publicznych bądź prywatnych. Te własne fundusze spółdzielni tworzone z wpisowego, niepodzielnej części nadwyżki wpłat członków na fundusz udziałowy, z wkładów oszczędnościowych i z lokat na rachunkach bieżących. Dozwolone było także korzystanie (w określonych przypadkach) z kredytu refinansowego.

Istotną zasadą, pobudzającą członków do interesowania się losami spółdzielni i rozwojem jej gospodarki, stanowiła **zasada solidarności**. Polegała ona na nieograniczonej odpowiedzialności majątkiem prywatnym członków na rzecz powiększenia niepodzielnego funduszu zasobowego, a z kolei wielkość tego funduszu stanowiła rękojmię zaufania do spółdzielni ze strony osób powierzających jej swoje oszczędności oraz ze strony banków kredytujących spółdzielnię.

Wreszcie zasada **samorządności demokratycznej** wyrażała się istnieniem w każdej spółdzielni takich organów jak: walne zgromadzenie, rada nadzorcza, zarząd. Zasada ta przyznawała decydującą rolę walnemu zgromadzeniu, dając każdemu członkowi jeden głos. Udział w rozstrzyganiu o losach spółdzielni miał więc każdy członek, niezależnie od wysokości udziału, pochodzenia i zawodu.

Friedrich Wilhelm Raiffeisen

Herman Schulze-Delitzsch

Międzynarodowe zasady,
przy pomocy których spółdzielnie
wprowadzają swoje wartości do praktyki:

✿
Dobrowolnego i otwartego członkostwa.

✿
Demokratycznej kontroli.

✿
Ekonomicznego uczestnictwa członków.

✿
Autonomii i niezależności.

✿
Kształcenia, szkolenia i informacji.

✿
Współpracy pomiędzy spółdzielniami.

✿
Neutralności politycznej i religijnej.

✿
Troski o społeczność lokalną.

Według ustaleń Komisji Historycznej, przyjętych
w 1985 roku, stosowana jest następująca periodyzacja
dziejów polskiej spółdzielczości bankowej:

1861-1918

Okres zaborów Rzeczypospolitej Polskiej

1918-1939

Polska Spółdzielczość Bankowa w Odrodzonej Polsce

1939-1945

Okres II wojny światowej

1945-1989

Spółdzielczość bankowa w okresie gospodarki centralnie zarządzanej:

1945-1949

Odbudowa polskiej spółdzielczości

1950-1956

Okres Gminnych Kas Spółdzielczych

1957-1975

Spółdzielnie Oszczędnościowo-Pożyczkowe

1975-1989

Banki Spółdzielcze i Bank Gospodarki Żywnościowej

od 1990 r.

Okres transformacji polskiej spółdzielczości bankowej
do gospodarki rynkowej

Początki Banku

1925-1939

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. młode państwo polskie przystąpiło do odbudowy gospodarki. Przemysł i rolnictwo II Rzeczypospolitej potrzebowały środków na rozwój. Jednym ze sposobów ich pozyskania były spółdzielcze organizacje kredytowo-oszczędnościowe. Ta forma spółdzielczego finansowania lokalnej działalności gospodarczej znalazła swoje miejsce także w grupie warszawskich ogrodników i działaczy związków ogrodniczych. Były to osoby na ogół cieszące się społecznym szacunkiem i estymą, na równi z czołowymi architektami czy członkami palestry, a w ich rodowodach początki związków z Warszawą sięgały niekiedy czasów stanisławowskich.

W zgromadzeniu założycielskim, które odbyło się 31 marca 1925 roku w budynku przy ul. Kopernika 30, wzięło udział 58 osób. Przewodniczył mu Piotr Hoser, a asesorami byli Artur Machlejd, Marcelego Różański, Mieczysław Kiełpiński oraz Aleksander Majdecki. Funkcję sekretarza pełnił Aleksander Girdwoyń. To z ich inicjatywy powstała spółdzielnia, której nazwa pierwotnie brzmiała „Bank Związków Ogrodniczych” Spółdzielnia z o.o. w Warszawie. Bank miał pełnić funkcję instytucji finansowo-rozliczeniowej, obsługującej miejscowe ogrodnictwo, które dotąd było pozbawione takich możliwości. Na zgromadzeniu tym uchwalono (dokonując wielu zmian i uzupełnień) wzorcowy statut spółdzielni. Statut oparty był na przepisach ustawy o spółdzielniach z 29 października 1920 r. Wybrano 7 członków Rady Nadzorczej i 3 zastępców członków Rady oraz upoważniono przyszły Zarząd do zarejestrowania Spółdzielni i przeprowadzenia ewentualnych uzupełnień na żądanie Sądu. Podjęto uchwałę o przystąpieniu Spółdzielni do Związku Spółdzielni Polskich.

Na inauguracyjnym posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 3 kwietnia 1925 r. wybrano prezesa i sekretarza Rady, trzech członków Zarządu oraz zastępcę prezesa i zastępcę sekretarza Rady. Przewodniczącym pierwszej Rady Nadzorczej został Piotr Hoser, a w skład Rady weszli: Leon Danielewicz jako zastępca prezesa, Aleksander Girdwoyń - sekretarz Rady, Franciszek Szanior - zastępca sekretarza oraz członkowie: Witold Kleniewski, Mieczysław Kiełpiński i Jan Siniarski.

W Statucie zgłoszonym do Sądu Rejestrowego Rada Nadzorcza składała się z 7 osób, choć ostatecznie przyjęto 6-osobowy skład Rady i wybrano 3 zastępców członków. Dokonano także wyboru trzech członków pierwszego Zarządu: Aleksandra Majdeckiego (prezes), Artura Machlejda i Marcelego Różańskiego. Zarząd Banku Związków Ogrodniczych Spółdzielnia z o.o. w Warszawie skierował 4 kwietnia 1925 r. do Wydziału Rejestracyjnego Sądu Okręgowego w Warszawie wniosek o rejestrację. Sąd wniósł zastrzeżenia co do nazwy i sugerował jej zmianę. Ostatecznie Zarząd Banku (pismem z 27.04.1925 r.) zdecydował, że brzmieć ona będzie „Kredyt Ogrodniczy” Spółdzielnia z o.o. w Warszawie. Sąd Okręgowy 30 kwietnia 1925 r. pozytywnie rozpatrzył wniosek Banku i w tym samym dniu, w Księdze Rejestrowej

Właściwość do rejestru handlowego
RS tom IV Nr 616
Warszawa, dn. 30 kwietnia 1925 r.
Pobrano

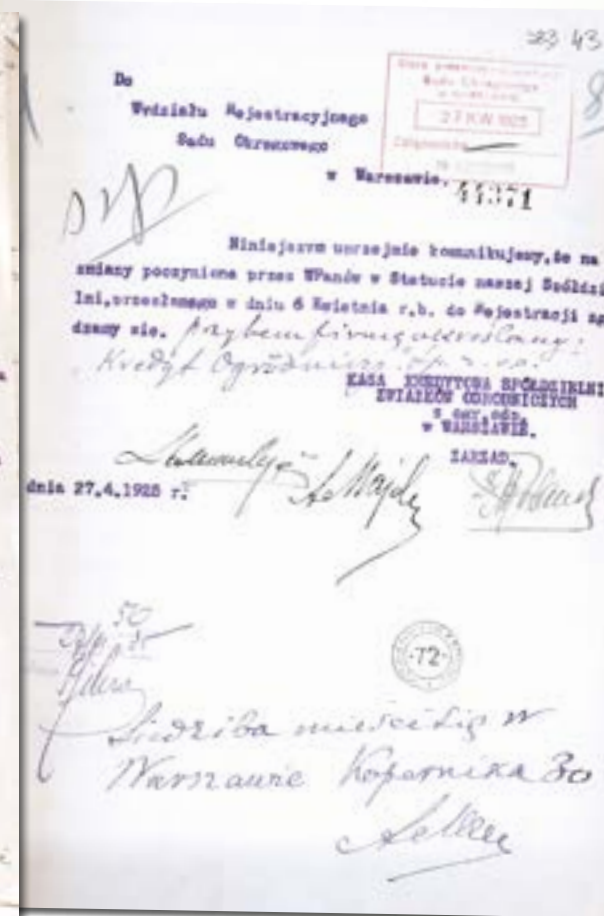
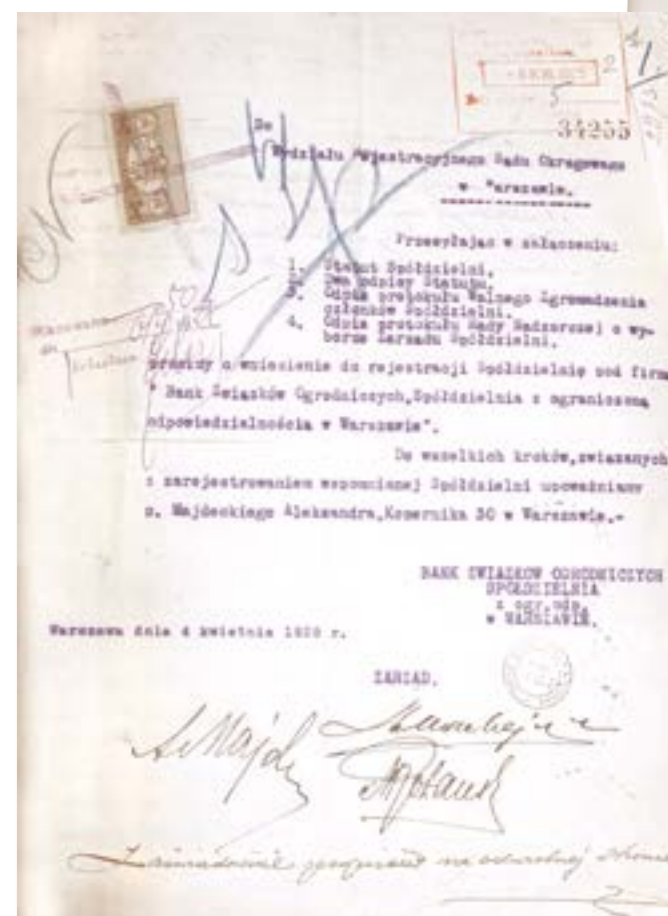
Wpisane do RS **OP**

- Wpisane do RS
1. "Kredyt Ogrodniczy" Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie.
 2. Członkowie odpowiadają za zobowiązania Spółdzielni zadeklarowanymi udziałami i przez tego datą kwotę, równą co najmniej dziesięciokrotnej wysokości kapitału zadeklarowanego udziału.
 3. Przedmiot przedsiębiorstwa stanowi: wykonywanie czynności bankowych, wyszczególnionych w § 81 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 grudnia 1924 r.
 4. Wysokość udziału 400 złotych płatnych jednorazowo przy przystąpieniu do Spółdzielni. Łącznie 400 złotych z tytułu kwartalnych po 100 złotych od dnia przystąpienia.
 5. Do Zarządu wybrani zostali: Aleksander Majdecki, - Kopernika 3v, Artur Maaslejd, - Walecowa 6, Marcei Rożanicki, - Al. Włodowska 45, w Warszawie.
 6. a) Pismo prenumerowane do ogłoszenia w Dzienniku Państwowym, b) Zarząd składa się z 3 członków. Oświadczenia woli w imieniu Spółdzielni składają dwaj członkowie Zarządu. Za Spółdzielni Zarząd podpisuje w sposób, że do firmy podpisującej dołącza swoje własne podpisy. Na wszelkiego rodzaju zobowiązania zaciąganych w imieniu Spółdzielni, winny być umieszczone podpisy po najmniej dwóch członków Zarządu. Samo dołączenie umiarkowanych listów wzywania w imieniu Spółdzielni.

Wpisano do RS
30/IV-25r

Rach.
Wpis - 420
Przed - 220
Przebr. - 0,525
6,525

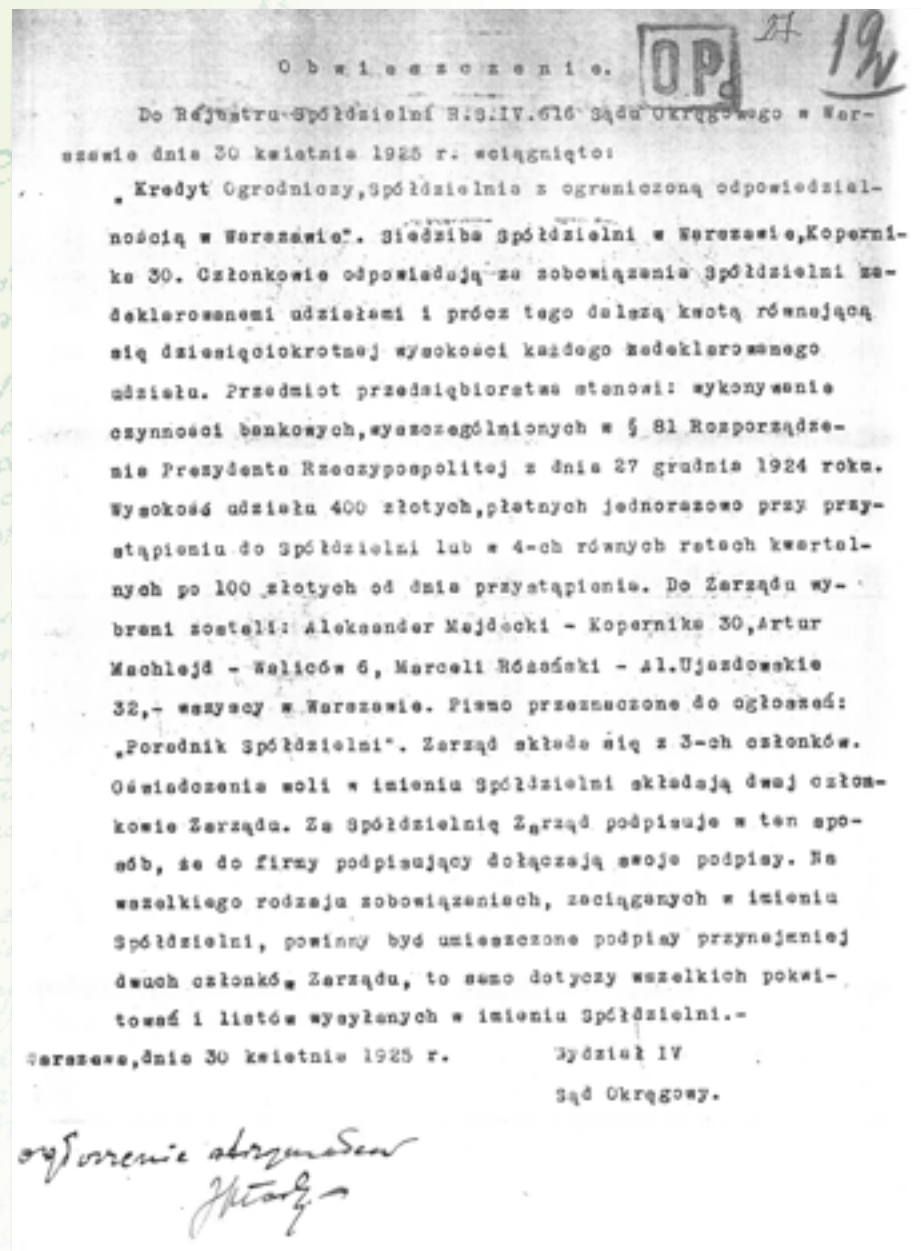
30/IV-25r
AR

Sądu Okręgowego w Warszawie Wydział Handlowy na stronie 262, pod numerem RS IV 616 dokonano pierwszego wpisu.

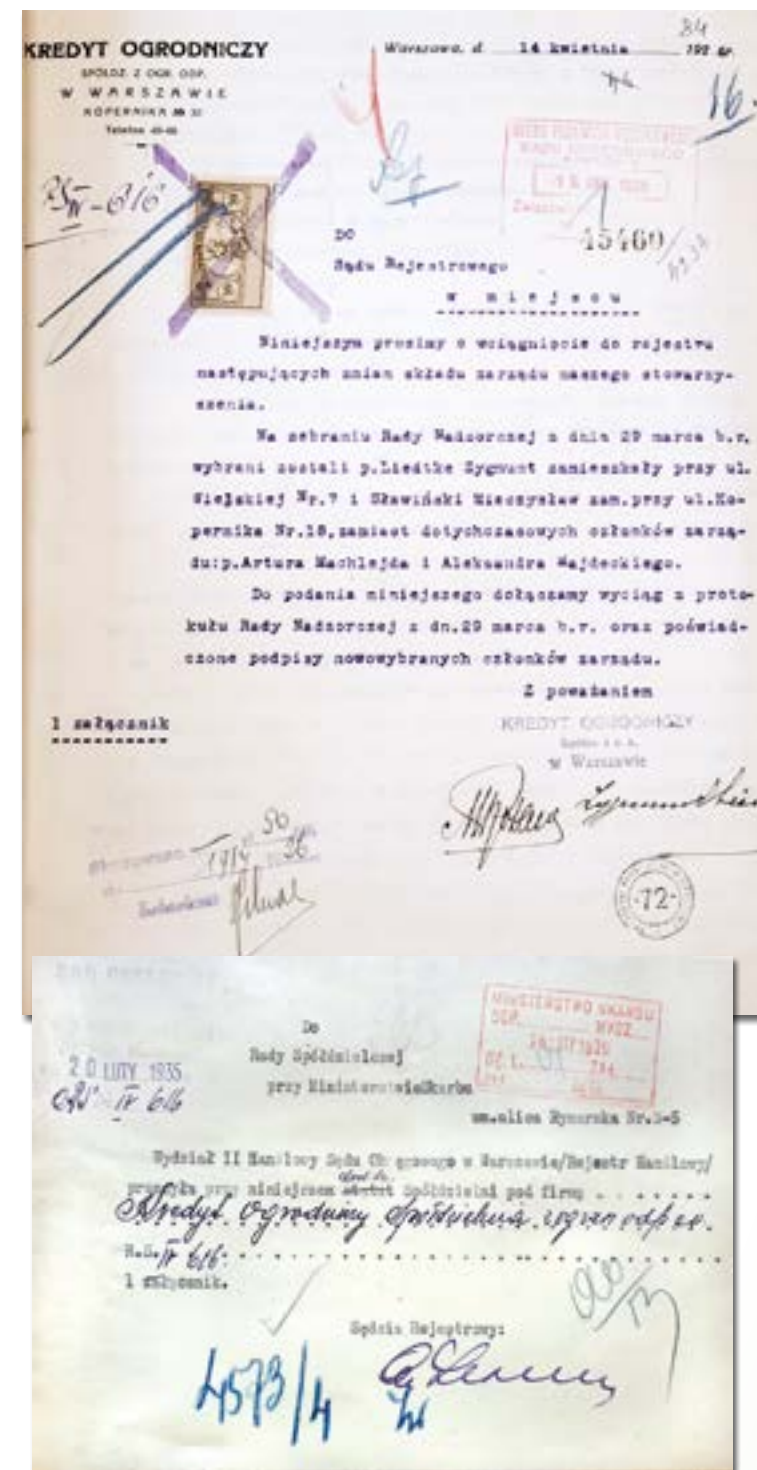
Przyjęty i zarejestrowany Statut „Kredytu Ogrodniczego” określał teren działalności Banku i wysokość jednostkowego udziału statutowego, ustalonego na 400 zł. Ustanawiał też zakres działalności, zaznaczając, iż przedsiębiorstwo ma na celu podnoszenie sprawności gospodarczej swojego środowiska przez wykonywanie czynności bankowych wyszczególnionych w § 81 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 grudnia 1924 r. W rozporządzeniu tym, w paragrafie „spółdzielnie” (opartym na Ustawie z 29 października 1920 r. o spółdzielniach oraz zrzeszeniach) Bank może wykonywać następujące czynności bankowe, bez potrzeby wyjednywania osobnej koncesji Ministra Skarbu:

1. udzielanie członkom kredytu osobistego (pożyczki skryptowe, dyskonto weksli, rachunki bieżące zabezpieczone);
2. przyjmowanie wkładów pieniężnych z prawem wydawania dowodów wkładowych imiennych;
3. wydawanie przekazów, czeków i akredytyw oraz dokonywanie wypłat w granicach państwa;
4. kupno i sprzedaż na rachunek własny oraz na rachunek osób trzecich papierów procentowych państwowych i samorządowych, listów zastawnych, akcji central gospodarczych i przedsiębiorstw organizowanych przez spółdzielnie, ich związki lub centrale gospodarcze oraz akcji Banku Polskiego;

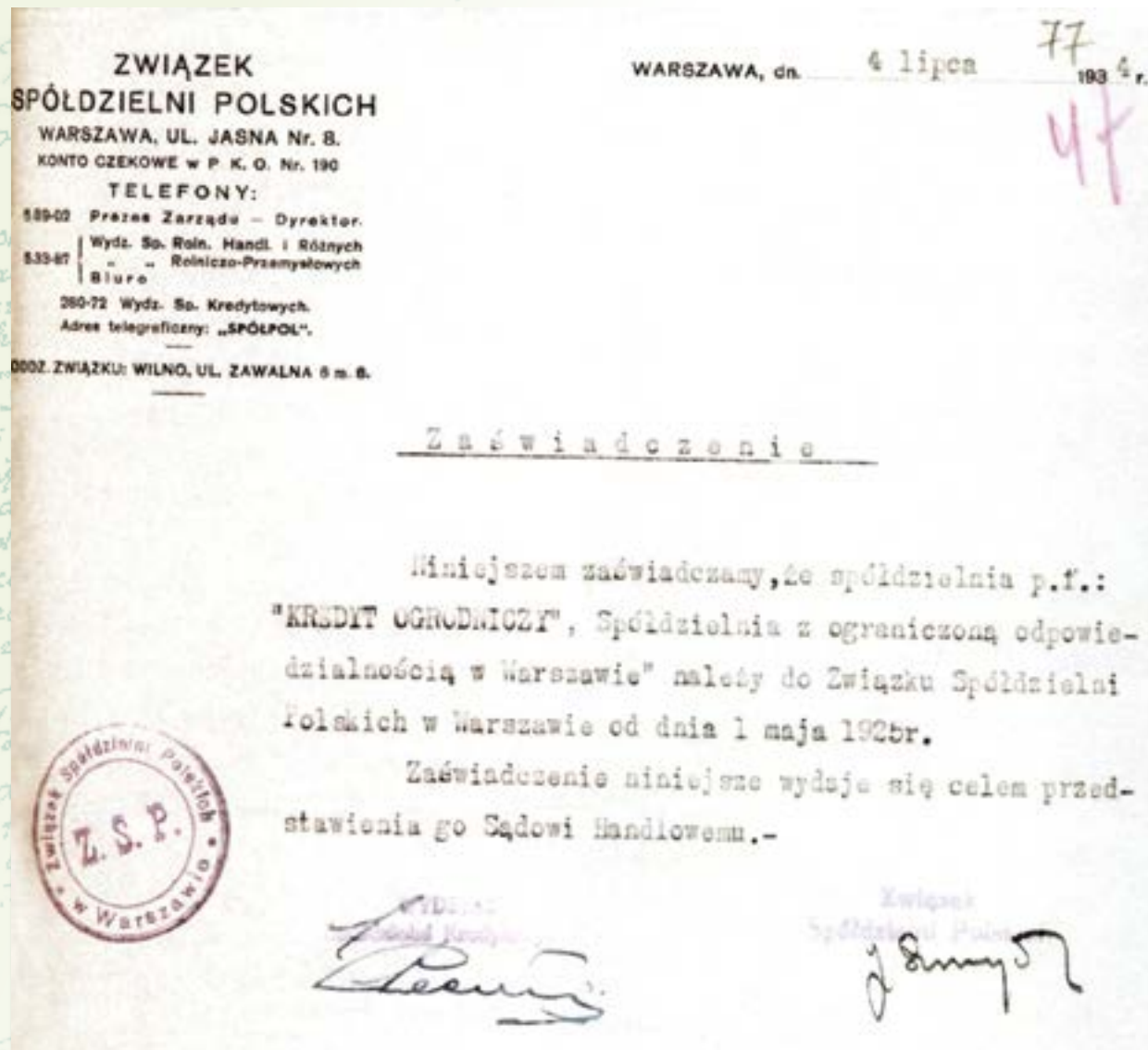

5. odbiór wpłat na rachunek osób trzecich;
6. przyjmowanie subskrypcji na pożyczki państwowe i komunalne oraz na akcje przedsiębiorstw;
7. zastępstwo czynności na rzecz Banku Polskiego i banków państwowych;
8. przyjmowanie do depozytu papierów wartościowych i innych walorów oraz wynajmowanie kaset zabezpieczonych.

W zakresie struktury organizacyjnej Spółdzielni Statut określał, że Rada Nadzorcza składa się z sześciu członków oraz trzech zastępców. Kadencja Rady trwa 3 lata, przy czym w każdym roku ustępowała 1/3 jej składu. Ustępujący członkowie Rady mogą być wybrani ponownie na najbliższym zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu. Po każdym Walnym Zgromadzeniu członkowie Rady wybierają corocznie prezesa i sekretarza Rady oraz ich zastępców. Rada Nadzorcza wybiera 3-osobowy Zarząd, którego kadencja trwa również 3 lata.

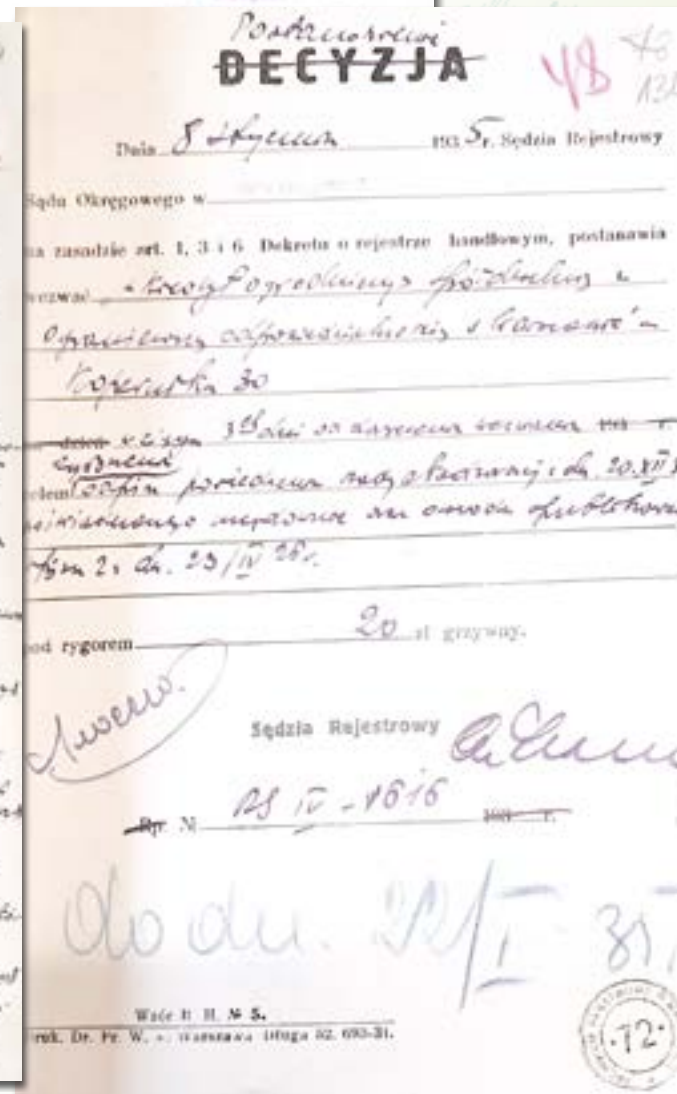
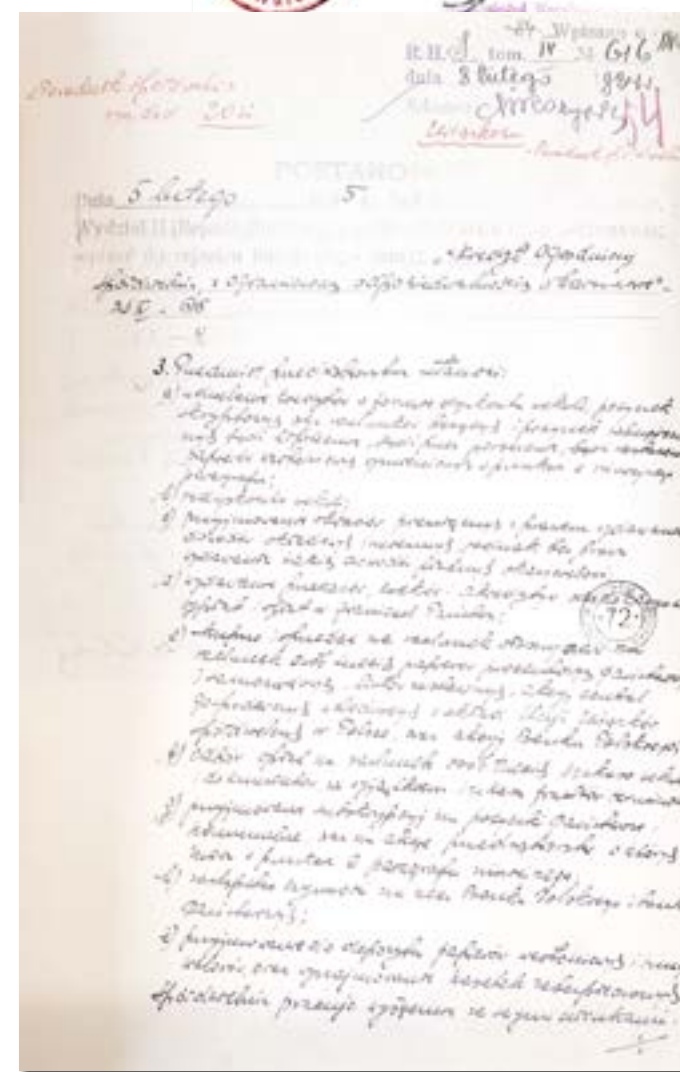
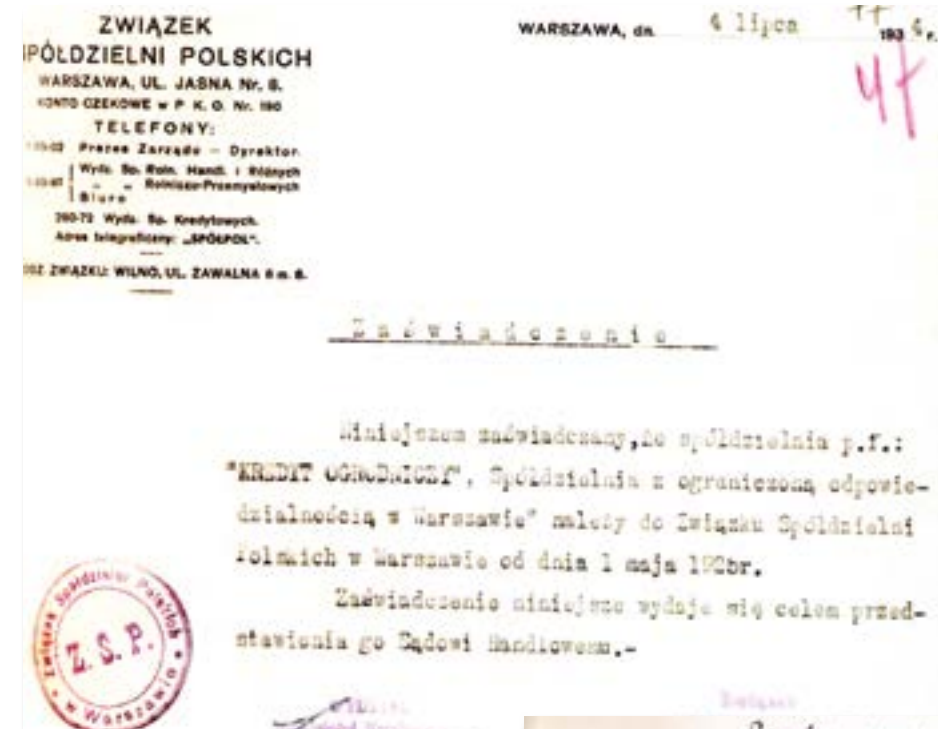

Podstawą wszelkiej działalności bankowej są środki finansowe do jej prowadzenia. Kredyt Ogrodniczy rozpoczął działalność operacyjną w oparciu o zgromadzone środki własne. Ich wysokość nie zapewniała jednak udziałowcom sfinansowania wszystkich potrzeb kredytowych, więc Zarząd – w celu pozyskania środków na działalność - podjął próby nawiązania współpracy m.in. z Państwowym Bankiem Rolnym. Mimo podjętych starań nie udało się w 1925 r. nawiązać współpracy w tym zakresie, gdyż - w opinii Państwowego Banku Rolnego - Spółdzielnia była zbyt młoda i niedoświadczona. Pierwszym dyrektorem Kredytu Ogrodniczego był Mieczysław Sławiński, który pełnił tę funkcję do 15 grudnia 1938 r. (zmarł w 1939 roku).

Od 1 maja 1925 r. do 31 marca 1935 roku Kredyt Ogrodniczy zrzeszony był w szeregach Związku Spółdzielni Polskich w Warszawie, mieszczącego się przy ul. Jasnej nr 8, a od 1 kwietnia 1935 r. do wybuchu II wojny światowej należał do Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo - Gospodarczych Rzeczypospolitej Polskiej, Okręgowy Związek w Warszawie.

W rok po zebraniu założycielskim, 29 marca 1926 r. w lokalu Banku odbyło się posiedzenie Rady Nadzorczej. Dokonano wyboru prezesa Rady, którym został **Artur Machlejd**. Zmieniono także skład osobowy Zarządu, do którego powołano Zygmunta Liedtke i dyrektora - Mieczysława Sławińskiego. W czerwcu 1926 r. Spółdzielnia - mając na celu właściwe finansowanie potrzeb inwestycyjnych warszawskich ogrodników - nawiązała wreszcie współpracę z Państwowym Bankiem Rolnym. Zaoferowana Spółdzielni wysokość kredytu była jednak „nikła dla licznego koła warzywników”. Pomimo udzielonych początkowo niewystarczających środków, współpraca ta w późniejszym okresie rozwinęła się i zyskała wysoką, pozytywną ocenę zarówno władz Spółdzielni, jak i jej członków.

Emisja banknotów z lat 1931–1936

Rozmiary kredytów, z których korzystał Bank i sposoby dysponowania nimi nie są możliwe do ustalenia ze względu na brak dokumentów. Należy jednak domniemywać, że skoro Bank był „na dorobku”, to prowadził bardzo oszczędną gospodarkę. Zamierzano np. zatrudnić „fachowego bankowca”, ale nie uczyniono tego w obawie „aby to nie obciążało zbyt instytucji, jeszcze mało rozwiniętej”.

W latach 1927–1939 Bank prowadził aktywną działalność operacyjną, posiadając czynne rachunki bankowe w Banku Polskim, Państwowym Banku Rolnym, Banku Związku Spółek Zarobkowych oraz w Powszechnej Kasie Oszczędności. Najkorzystniej wyglądała współpraca

z Państwowym Bankiem Rolnym. W 1930 roku Bank liczył już 386 udziałowców z funduszem udziałowym 169 tys. zł. Wkłady oszczędnościowe i rachunki bieżące osiągnęły poziom 139 tys. zł. Udzielono pożyczek na kwotę 746 tys. zł. Wynik bilansowy tego roku zamknął się zyskiem przekraczającym 6 tys. zł. W maju 1930 r. z Zarządu Banku ustąpił Zygmunt Liedtke. W związku z tym Rada Nadzorcza na posiedzeniu 30 maja 1930 r. oddelegowała do pracy w Zarządzie **Wiktora Stypińskiego**, dotychczasowego członka Rady Nadzorczej. Sytuacja taka utrzymywała się aż do 20 grudnia 1934 r., kiedy to Rada Nadzorcza oficjalnie powołała Wiktora Stypińskiego na członka Zarządu Banku.

Pomyślną dla Banku koniunkturę lat 1925–1930 przerwał głęboki kryzys gospodarczy, który trwał do 1935 r. Na skutek spadku cen na produkty rolnicze i ogrodnicze, drastycznemu obniżeniu uległa rentowność tej gałęzi produkcji.

POLSKA AGENCJA TELEGRAFICZNA (P. A. T.) CENTRALA W WARSZAWIE, UL. KRÓLEWSKA Nr 5. TEL. 552-80.

RODZIAŁY: GOSYŃ, SKWER KOŚCIUSZKI 16, TEL. 17-39. — KATOWICE, UL. 3 GO MAJA 34, TEL. 305-45 i 310-91. — KRAKÓW, RYNEK
GŁÓWNY 6, TEL. 104-94 i 105-00. — LWÓW, AKADEMICKA 11, TEL. 200, 201 i 200-45. — ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 121, TEL. 101-11 i 115-24. — POZNAN,
FIEDRY 8, TEL. 24-37 i 24-58. — TORUŃ, PLAC BANKOWY 2, TEL. 12-43. — WILNO, MICKIEWICZA 15 m. 5, TEL. 6-74, 17-85 i 18-75.

Warszawa, dnia 11 VII 1939 r.

Do

Sądu

w

W przesłanym P. A. T. zleceniu z dn. 15 VI

(nazwisko strony)

w sprawie

nie wypełniono

pozycji należności, która wynosi za wyrazów

w 12 zł
w 12 zł
w 12 zł

Razem: 12 zł

Powyższą sumę uprasza się wpłacić na conto 30358 w P. K. O.

W myśl okólnika Min. Sprawiedl. Nr 1224/II G. S./26, Dyrekcja P. A. T. prosi na przyszłość o wymienienie na wzorze Nr 1 lub 3 wysokości sumy i przekazywanie jej zgóry na conto 30358 w P. K. O.

Stosownie do okólnika Min. Sprawiedl. Nr 1224/II G. S./26. (Dzienn. Urz. Min. Sprawiedl. Nr 20 z dn. 15.X.26) P. A. T. przesyła Sądowi rachunki tylko w tych wypadkach, o ile należność obciąża Skarb Państwa.

KIEROWNIK WYDZIAŁU OGŁOSZEN
P. A. T.

Przy wpłacaniu należy powołać się na numer porz.

P. A. T.

*Pracownik Spółdzielni
dla rynek 12*

R.H. 5 tom 2169
dnia 25 maja 1939 r.

Sekretarz

POSTANOWIENIE

Data 13 maja 1939 r. Sąd Okręgowy w Warszawie,
Wydział II w sprawie: *Włodzisławskiego i Józefa Józefowskiego*
Wpisać do rejestru handlowego firmy: *"Kredyt Ograniczony
Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością
i handlowa" RS IV 616*
mocyka 1. — 6

9- W dniu 21 kwietnia 1939 r. odby-
wał się wicek Spółdzielni wicek
z uchwałą Nadnego Zarządu
z dn. 13 czerwca 1938 r. z przedsięwzię-
ciem minimum wysokości wkładu
z 400 złotych na 100 złotych 100-

Spółdzielnia

ZAPŁACONO
5325 20/7 19

opłaty - drzewa	1	gr
opł. podań i zgłoszeń	5	gr
na doręczenia	2	gr 50
na ogłoszenia	12	gr
razem	21	gr 50

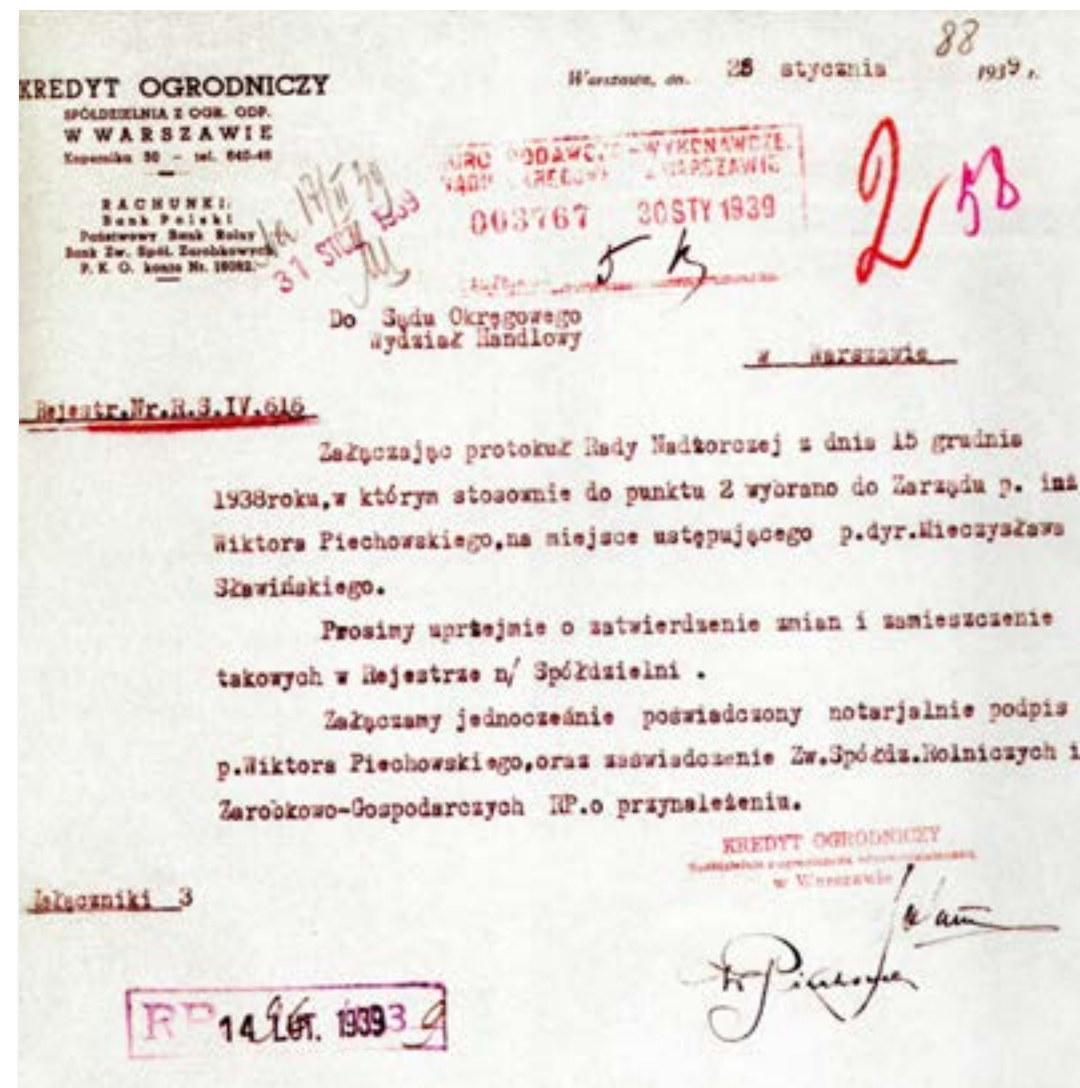
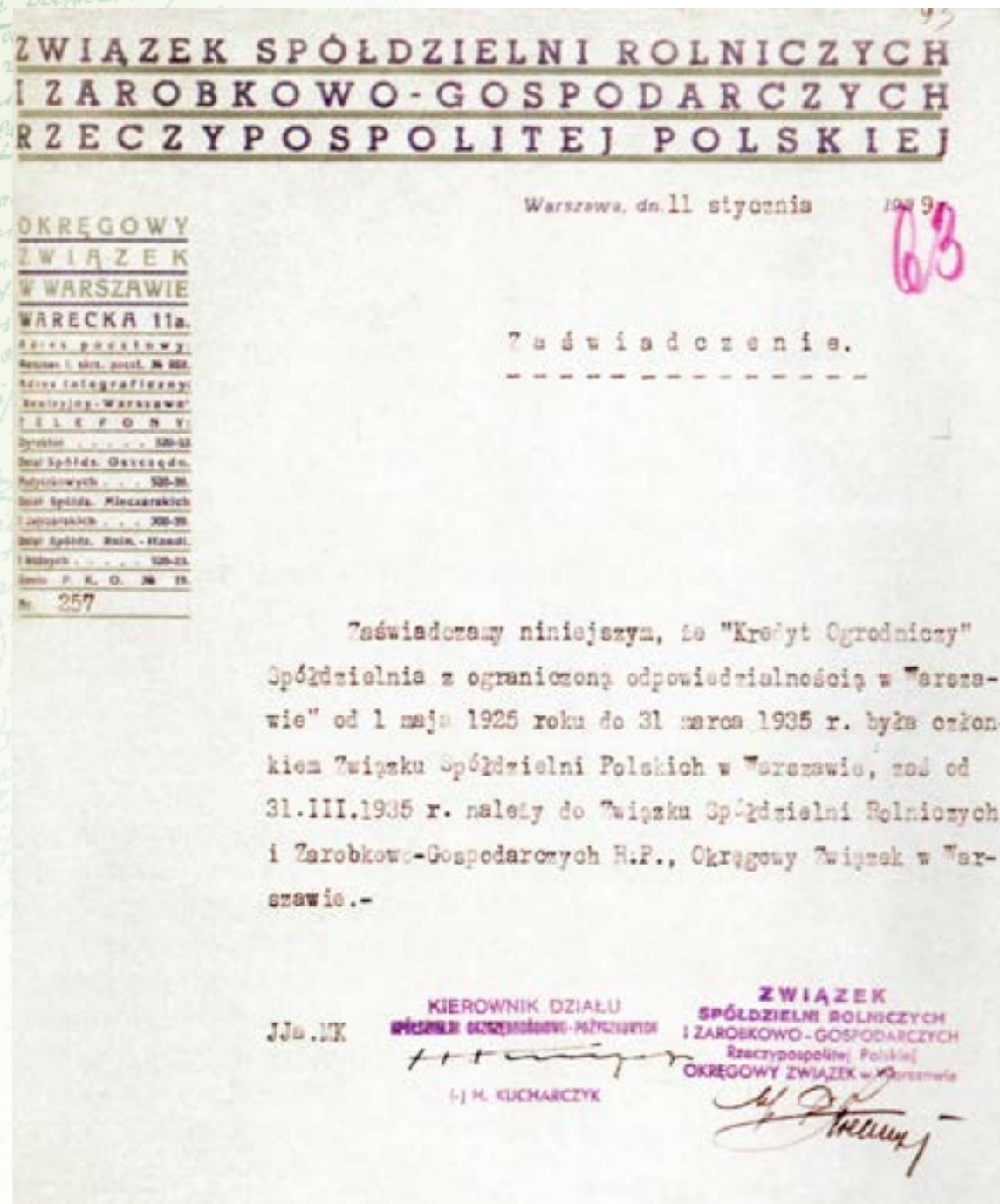
za ogłos. wzm. na d. 73 ul. 212 = 33-50.

po wnieściu opłat renowacji wicek i wicek
czyli terenu wicek wicek i wicek wicek
o czynu ogłos. i Pracek Spółdzielni -
Jedzia: Józef

Systematycznie też zmniejszała się zdolność płatnicza członków Banku i malały obroty, a dłużnicy Spółdzielni przestali spłacać swoje zobowiązania. Powstawały zaległości płatnicze i nie wypłacano wkładów oszczędnościowych.

W związku z tą sytuacją gospodarczą, w latach 1932-1934 pojawiły się straty. Najwyższą, bo przekraczającą 139 tys. zł odnotowano w 1934 roku, kiedy to kryzys gospodarczy osiągnął swoje apogeum. Na pokrycie zaistniałych strat wykorzystano 97% funduszu udziałowego. W tym samym roku Bank przystąpił do ogólnopolskiej akcji oddłużeniowej w rolnictwie. Pomocą ze strony państwa była konwersja wierzytelności rolniczych. Zawarty układ umożliwił Bankowi opanowanie skutków kryzysu.

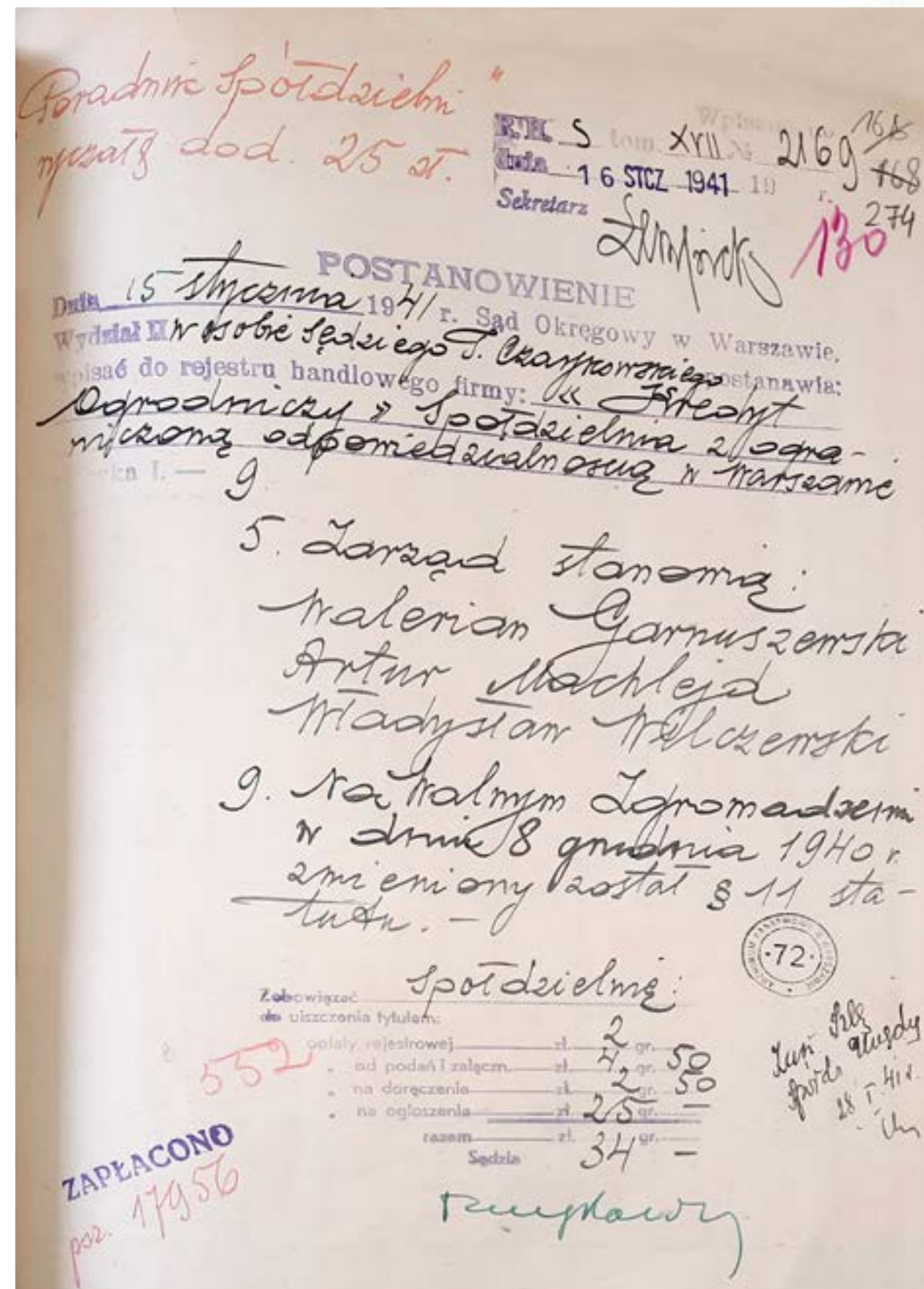
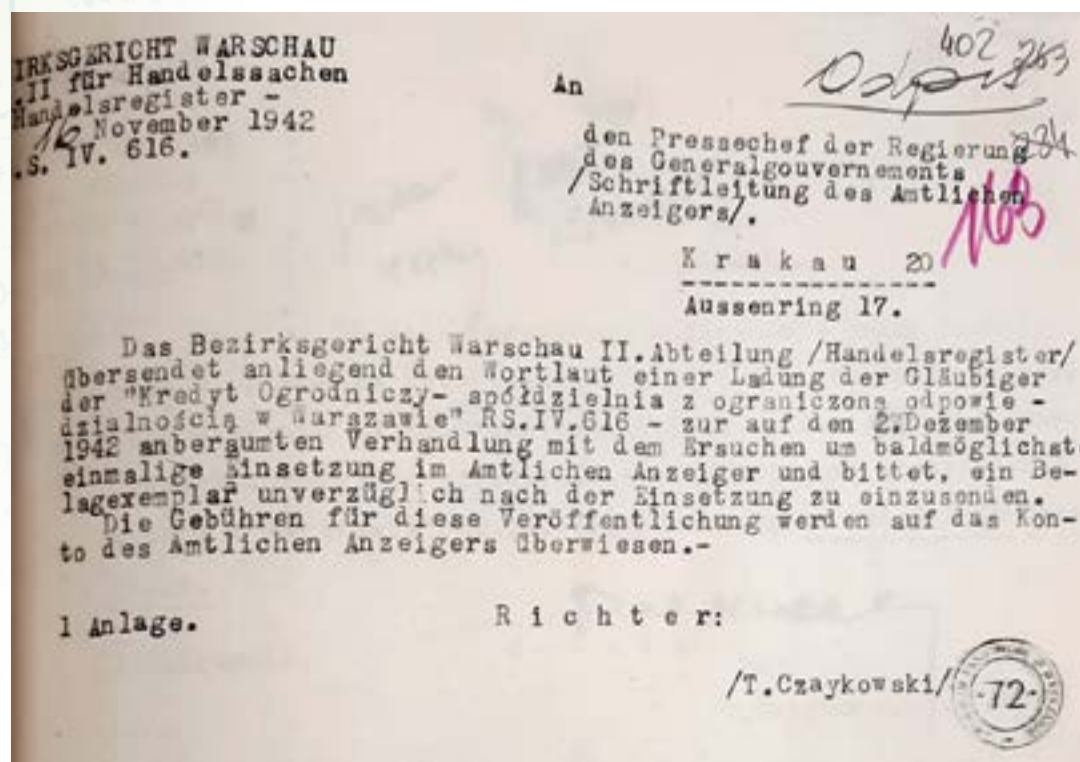
Pomimo spadku liczby członków, kwoty udziałów spółdzielców, ich wkładów oszczędnościowych, rachunków bieżących oraz kwoty udzielanych kredytów, od roku 1935 aż do wybuchu II wojny światowej roczne wyniki finansowe zamykały się niewielkimi nadwyżkami. Aby poprawić sytuację, postanowiono m.in. pozyskać większą liczbę udziałowców, obniżając wysokość dotychczasowego udziału statutowego, który w tamtych czasach stanowił znaczną kwotę w każdym gospodarstwie. Walne Zgromadzenie 13 czerwca 1938 r. dokonało więc zmiany jednostkowego udziału z dotychczasowej kwoty wynoszącej 400 zł na 100 zł. Rada Nadzorcza 15 grudnia 1938 r. dokonała zmian w składzie Zarządu. W związku z ustąpieniem Mieczysława Sławińskiego, do Zarządu powołano Wiktora Piechowskiego. Zarząd w składzie Marceli Różański, Wiktor Stypiński oraz Wiktor Piechowski był ostatnim Zarządem pracującym przed wybuchem II wojny światowej. 1 grudnia 1939 r. Zarząd na stanowisko dyrektora Banku powołał Władysława Wilczewskiego, który pełnił te obowiązki aż do 1 sierpnia 1949 r. Podejmowane przez Bank działania sanacyjne zniweczone zostały wybuchem II wojny światowej. Oceniając działalność Banku w okresie II Rzeczypospolitej podkreślić warto, że młoda Spółdzielnia w tym trudnym dla kraju czasie, spełniła swoje zadania. Nie pokonał jej nawet kryzys gospodarczy, który doprowadził do upadku wiele polskich instytucji finansowych.

Liczba czynności	WYSZCZEGÓLNIENIE Imię i nazwisko, przeznaczenie wpłaty lub wypłaty i t. p.	PRZYCHÓD (przyjęto)		ROZCHÓD (wyplacono)	
		Zł.	gr.	Zł.	gr.
	Z przeniesienia	4021	45	728	71
1432	Hurtownia Spółdzielcza			968	-
1433	Kurek Janina			144	50
1434	Żwirzyński	10	-		
	Obroty do as. 1434	4031	45	1846	21
	Zobowiąz. w kasie z dn. 18.7.			2185	24
		4031	45	4031	45
	Porozumienie z dn. 18.7.	2185	24		
1435	Markiewicz Karimierz			501	40
1436	"	14	-		
1437	Hurtownia Spółdzielcza	16	07		
1438	Kasa Berprocentowa	45	-		
1439	Cwik Józef	70	-		
1440	Trypkiwiec Apolinary	100	-		
1442	Bank Zw. Sp. Zarobkowy	50	-		
1446	H. K. D.			200	-
1447	Zw. Sp. Roln. i Zar. Gosp.			97	-
1448	Domarowski	100	-		
1449	Winkler			98	50
1450	Rozumicki St.			99	50
1451	Nowakowska	150			
1452	Hurtownia Spółdzielcza	500	-		
1453	"			1200	-
	Obroty do as. 1453	3081	81	2196	40
	Zobowiąz. w kasie z dn. 20.7.			885	41
		3081	81	3081	81
	Porozumienie z dn. 20.7.	885	41		
1454	Hurtownia Spółdzielcza	206	45		

Dzień	Liczba czynności	WYSZCZEGÓLNIENIE Imię i nazwisko, przeznaczenie wpłaty lub wypłaty i t. p.	PRZYCHÓD (przyjęto)		ROZCHÓD (wyplacono)	
			Zł.	gr.	Zł.	gr.
		Z przeniesienia	6162	06		
22	1461	Marek St.	50	-		
	1462	Walus Henryk			888	-
	1463	"	20	-		
	1464	Nawrocka Henryka			1000	-
		Obroty do as. 1464	6232	06	1828	-
		Zobowiąz. w kasie z dn. 22.7.			4404	06
			6232	06	6232	06
		Porozumienie z dn. 22.7.	4404	06		
25	1466	Hurtownia Spółdzielcza	200	-		
	1467	Kasa Berprocentowa	30	-		
	1469	Lekceński St.			934	55
	1470	"	20	-		
	1471	H. K. D.	900	-		
	1472	Kotowicki Mieczysław	30	-		
	1473	Kasa Berprocentowa	25	-		
		Obroty do as. 1473	5609	06	934	55
		Zobowiąz. w kasie z dn. 25.7.			4674	51
			5609	06	5609	06
		Porozumienie z dn. 25.7.	4674	51		
27	1474	H. K. D. m. St. H.			3000	-
	1475	Bank Zw. Sp. Zar.			412	-
	1476	Kaniewska Anna	20	-		
	1476	Rozumicki St.			25	-
	1477	Makowski Jan			289	50
	1478	Hurtownia Spółdzielcza	296	57		
29	1479	"	262	75		
	1480	"			968	40

Działania wojenne oraz terror władz okupacyjnych w Warszawie spowodowały śmierć niewyobrażalnej liczby ludzi oraz ogromne straty materialne. W okresie okupacji działalność Banku nie została jednak zawieszona. Z posiadanych dokumentów wynika, że świadczył on usługi w takim zakresie, na jaki zezwalał okupant. Bank posiadał wtedy rachunek bankowy również w Centralnej Kasie Spółek Rolniczych. W grudniu 1939 roku władze niemieckie przeprowadziły zmianę waluty, powołując uprzednio „Bank Emisyjny w Polsce”. Okupant zadbał także o wygląd emitowanych banknotów, które były podobne do banknotów używanych w wolnej Polsce. Zrobiono to celowo, aby pozyskać przychylność ludności polskiej do pieniądza emitowanego przez władze okupacyjne. Określenie „w Polsce” w nazwie Banku Emisyjnego było wyjątkowym przypadkiem użycia nazwy naszego państwa, gdyż zawsze i wszędzie niszczone wszystko, co było związane z polskością.

Od wiosny 1940 roku Bank zrzeszony był w Związku Rewizyjnym Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie, Okręgowy Związek w Warszawie, ul. Warecka 11a, a jego działalność - podobnie jak i innych banków spółdzielczych - była ściśle kontrolowana przez niemiecki Urząd Nadzoru Bankowego w Krakowie oraz pełnomocnika do spraw spółdzielczości bankowej. Obowiązywały rozliczne zakazy i ograniczenia dotyczące spraw samorządowych, finansowych i organizacyjnych, ale także i personalnych. Kierownictwo i pracownicy Banku zmuszeni byli do złożenia deklaracji o aryjskim pochodzeniu, a imienne listy ubiegających się o kredyt zatwierdzał niemiecki komisarz. Korespondencja z innymi bankami musiała być prowadzona w dwóch językach: polskim i niemieckim, a z nadzorem bankowym w Krakowie - wyłącznie w języku niemieckim.

Narastający terror, wysiedlenia, łapanie, wysyłanie mieszkańców stolicy do obozów koncentracyjnych lub na przymusowe roboty, konfiskaty i rozstrzeliwania, wszystko to zmusiło Bank do trzykrotnej zmiany siedziby. Z wpisów zamieszczonych w Rejestrze Spółdzielni wynika, że najdłużej **Bank mieścił się przy ul. Kopernika 30**, czyli od momentu jego założenia do 11 września 1941 r., kiedy jego siedzibę przeniesiono na ul. **Bagatela 3a**. W pierwszych dniach lutego 1943 roku nastąpiła następna wymuszona zmiana siedziby na ulicę **Widok 24**, a w październiku 1944 roku podjęto decyzję o ewakuacji Banku do **Grodziska Mazowieckiego**.

Właściciele i kierownictwo Banku, biorąc pod uwagę częste zmiany siedziby, wysokie koszty przeprowadzek oraz najmu i wynikające z tego utrudnienia dla klientów, postanowili wybudować własny obiekt bankowy. 19 lutego 1943 r. Spółdzielnia „Kredyt Ogrodniczy” **nabyła od Michała Łaskusa plac o powierzchni 1569,5 m², położony w rejonie obecnej ul. Wałbrzyskiej**. Na podstawie aktu notarialnego Nr 204, zawartego w Warszawie przed notariuszem Zygmuntem Hübnerem oraz wniosku nabywcy z 22 lutego 1943 r., wpisano do księgi wieczystej nieruchomości „**Kolonia Służew, Służewiec lit. B Kredyt Ogrodniczy Spółdzielnia z o.o. w Warszawie**”.

IV. ROHBILANZ — — Bilans Surowy

für die Zeit vom 1 Januar bis

194

(bis zur Buchungs Nr

vom Jahresanfang),

za czas od 1 stycznia do

31 marca

194

(do poz.

2640

od początku roku).

Kontenbezeichnung Nazwa rachunku	Umsätze mit der Eröffnungsbilanz Obroty z bilansem otwarcia		S A L D O — POZOSTAŁOŚCI					
			Insgesamt — Ogółem		Altgeschäft — Dawne		Neugeschäft — Nowe	
	Soll — Winien	Haben — Ma	Soll — Winien	Haben — Ma	Soll — Winien	Haben — Ma	Soll — Winien	Haben — Ma
1. Kassenbestand Kasa	9994364 77	9863061 25	131303 52				131303 52	
2. Zinsen u. Provision f. d. laufende Jahr Odsetki i prowizje za rok bieżący	85035	249961 76	85035	249961 76		167	85035	249994 76
3. Darlehen, gewöhnl. geg. Wechsel. Pożyczki zwykłe wekslowe	5674656	4554100	376056		23232		3693320	
4. Darlehen, gewöhnl. geg. Schuldschein u. a. Pożyczki zwykłe dłużnicze i inne	2310860	190380	1620540				1660540	
5. Darlehen, konvertierte Pożyczki skomercyjowane	10173 20		10173 20		1000		9773 20	
6. Darlehen, eingeklagte u. protestierte Wechsel. Pożyczki w dochodzeniu i protesty	89072 05	1927 33	87144 72		87144 72			
7. Einlagen Wpłaty	11440	300	11440		40		11100	
8. Laufende Rechnungen Rachunki bieżące	5616041 26	2759177 16		243165 94		40587		2102578 94
9. Bankguthaben (Reserve z. Rückzahlung von Einlagen). Lokaty — rezerwy na zwrot wkładów	1059403	999603 80	113176 45	53637 25			113176 45	53637 25
10. Laufende Rechnungen b. d. Finanzzentrale u. a. Banken R-ki bieżące w centrali finansowej i innych bankach	4636837 13	4266658 04	366178 09		2211 60		363966 49	
11. Verwaltungskosten Koszty prowadzenia	76383 39	60	76383 39		76323 79			
12. Verpflichtungen, gewöhnl. Kredite. Długi (wierzyciele) zwykłe		81636		81636		81636		
13. Konvertierte Kredite (Redisk. d. Akzepte d. Akzeptbank). Długi skomercyjowane (red. akcept. B. A.)		84636		84636		81636		
14. Verpflichtungen Wechselredisk. - Kredite Redyskonto weksli	1388000	4515705	5567705				1518140	
15. Geschäftsguthaben d. Mitglieder Udziały	4830	716023 25	716053 25				623030	
16. Zinsen f. d. nächstfolgende Jahr Odsetki za rok następny								
17. Rücklagen, gesetzliche u. besondere Fundusze własne: zasobowy i specjalny		42045 43		42015 43		16832 93		25187 36
18. Wertberichtigungsposten auf zweifelhafte Forderungen Rezerwa na pokrycie wierzycielności wątpliwych		30425 81		30425 81		30425 81		19327 66
19. Wertberichtigungsposten auf Anlagevermögen R-ki umorzenia ruchomości i nieruchomości		7724		7724				7724
20. Beteiligungen u. Wertpapiere Udziały własne i papiery wartościowe	110930 65	3818 15	107113 50		3752 50		103360	
21. Bewegliches u. unbewegl. Vermögen Ruchomości i nieruchomości	35934 50		35934 50		454 50		35480	
22. Verwaltung d. Liegenschaften Przebieganie nieruchomości	474715		474715				474715	
23. Zweifelhafte Forderungen Pożyczki i inne wierzycielności wątpliwe	30475 82		30475 82		30475 82			
24. Durchgangs- bzw. Abgrenzungsposten Sumy przechodnie	1579033 03	1590373 55	49177 67	60478 13	2600 66	123 13	46377 01	60349 09
25. Verrechnungen zwischen dem Alt- u. Neugeschäft Rozrachunki między „dawną” a „nową” masą mej.						53248 81	53248 81	
26. Bilanz	49109 97		49109 97		49109 97			
27. Bilanz	5645810 21	5645810 21		173 94				173 94
28. Gewinn- u. Verlustrechnung R-ki strat i zysków (obr. wyd. i doch. w końcu r.)		173 94						
Zusammen — Razem	38479561 39	38479561 33	6968712 88	6968712 88	275945 61	275945 61	6746010 08	6746010 08
29. Iekasso	1700		1700		1700			

Pierwsza siedziba Banku przy ul. Kopernika 30

Niestety, do realizacji tego zamierzenia nigdy nie doszło. Na przeszkodzie stanęły działania wojenne, a po wojnie regulacje prawne wydawane przez nowe władze: na podstawie dekretu z 16 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy, nieruchomość ta została Bankowi odebrana i bez odszkodowania przeszła na własność skarbu państwa, a następnie przekazana Filmowemu Ośrodkowi Badawczo-Rozwojowemu „Techfilm”. Opisywana nieruchomość była ujmowana w urządzeniach księgowych Banku aż do 1970 r. Żywiono bowiem nadzieję, że będzie można kiedyś odzyskać ten składnik majątku. W związku z zaleceniami polustracyjnymi Centralnego Związku Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowych Oddział Wojewódzki w Warszawie, nieruchomość pod datą 31 grudnia 1970 r., została wyksięgowana i nie była dalej ujmowana w bilansach rocznych. Podejmowane w latach 1990-1993 kolejne próby odzyskania nieruchomości lub uzyskania zastępczej okazały się równie bezskuteczne.

DISTRIKT KREIS — Powiat

SPÓŁDZIELNIA BANK OGRÓDNICZY
(Filma der Genossenschaft — Rarce Spółdzielni)

B E R I C H T
für die Zeit vom 1 bis 194

S P R A W O Z D A N I E
za czas od 1 stycznia do 31 marca 194

STAND AM ENDE DES BERICHTSZEITRAUMES:
W KOŃCU OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO:

I. Anzahl der Mitglieder
Ilość członków

1) Nur mit „alten“ Geschäftsguthaben Tylko z dawnymi udziałami	123	Mitglieder Członków
2) Nur mit „neuen“ Geschäftsguthaben Tylko z „nowymi“ udziałami	456	Mitglieder Członków
3) Zugleich mit „alten“ u. „neuen“ Geschäftsguthaben Jednocześnie z udziałami „dawnymi“ i „nowymi“	43	Mitglieder Członków
Insgesamt Razem	622	Mitglieder Członków

II. 1) Anzahl der Schuldner
Ilość osób zadłużonych

a) Nur im „Altgeschäft“ Tylko na „dawnych rachunkach“	79	Schuldner Dłużników
b) Nur im „Neugeschäft“ Tylko na „nowych rachunkach“	370	Schuldner Dłużników
c) Zugleich im „Alt-“ u. „Neugeschäft“ Na „dawnych, i „nowych“ rachunkach jednocześnie	6	Schuldner Dłużników
Insgesamt Razem	455	Schuldner Dłużników

2) Anzahl der Schuldner
Ilość osób zadłużonych

a) Nur aus Konversionsverträgen Tylko z układów konwersyjnych		Schuldner Dłużników
b) Nur aus gewöhnlichen Darlehen Tylko na zwykłych pożyczkach		Schuldner Dłużników
c) Zugleich aus Konversionsvertr. u. gewöhn. Darlehen Z układów konwersyjnych i na zwykłych pożyczkach jednocześnie		Schuldner Dłużników
Insgesamt Razem		Schuldner Dłużników

W 1943 r. miało też miejsce bardzo ważne wydarzenie w dziejach warszawskiego Banku: Walne Zgromadzenie 28 marca tego roku podjęło uchwałę w sprawie zmiany Statutu. Przebieg zebrania ujęto w akcie notarialnym, sporządzonym przez notariusza przy Wydziałach Hipotecznych Sądu Okręgowego w Warszawie. Jedną z tych zmian dotyczyła nazwy firmy. W Rejestrze Sądu Okręgowego w Warszawie,

20

Protokół A 16.

*posiedzenia Zarządu Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej im. Stefany
w Warszawie ul. Dzierżyniaka 18 w dniu 26/III 44 r.*

*Obecni: Stanisław Rozumak
Stanisław Dobraszczyk
Edmund Koperski
Olga Wyciołkowska
Eugeniusz Dolinski*

*Porządek dzienny: 1. Odczytanie protokołu z dnia 15 kwietnia b.r.
2. Złatwianie korespondencji.
3. Przyjęcie nowych członków i udzielenie pożyczek.
4. Bilans z 1943 r.
5. Preliminarz na rok 1944 r.
6. Podwyższenie wypokasy udzielanych pożyczek
7. Wolne wnioski*

1. Odczytano i przyjęto protokół z dnia 15 kwietnia b.r.

2. Przyjęto podanie p. Ptaszyńskiego i wyrażono zgodę na prośbę w nim zawartą. Odczytano i przyjęto do wiadomości aktownik Nr 7/50P.

3. Udzulono pożyczkę p. Ptaszyńskiemu Stanisławowi w wysokości 2000 zł.

4. Odczytano ogólne sprawozdanie finansowe za 1943 oraz bilans zamkniętej się sumy 5031.69. Nadwyżkę 119 zł Zarząd proponuje przełożyć na fundusz zasobowy.

5. Preliminarz budżetu zamkniętej się w obrotach sumy 8.192 zł i w rozrachunkach i kasach prowadzenia sumy 7641.- zł.

6. Zarząd postanowił wystąpić z wnioskiem na Rady Nadzorczej o podwyższenie wypokasy pożyczek do 10.000- wychodząc z założenia, że wyższe kredyty ożywią działalność Kasy a tym samym zwiększą jej dochodowość.

7. Wolnych wniosków nie było.

[Signature]

Bilans na d. 31 grudnia 1944.		
	Przebieg	Wzrost
Staw Pieniężny		
Kasa	20.731 97	
Banki	423.167 25	
Papierowy pieniądz	33.590.-	
Mexican & C.K. p. Rat.	32.000.-	65.590.-
Nieruchomości		474 725 -
Rachunki		
Przebieg, ust. d. - abed.	2.327.562.-	
" " " " " " " "	1.798.570.-	
" " " " " " " "	12.673.80	
" " " " " " " "	78.358.11	
" " " " " " " "	40.-	4.217.203 91
Ry. Brique		68.500.-
Dr. Brique		50.132 72
Naliczone, ust. d. - abed.	30.465.87	
" " " " " " " "	277.440.66	307.906 53
Staw Pieniężny		109.893 30
Razem		5.737.857.68
Staw Pieniężny		
Mexican		777.268 75
Przebieg, ust. d. - abed.		43.361 43
Papierowy - ust. d. - abed.	43.075.53	
" " " " " " " "	106.901.94	
" " " " " " " "	21.157.59	
" " " " " " " "	7.721.-	
" " " " " " " "	109.894.30	288.744 36
Banki		4.464 45
Ry. Brique		796.018 63
Dr. Brique		60.230 -
Staw Pieniężny		315.343 65
Papierowy - ust. d. - abed.	3.376.705.-	
" " " " " " " "	72.336.-	3.449.041 -
Staw Pieniężny		3.379 41
Razem		5.737.857.68

Koszty ewakuacji z ewakuacji Banku Ogrodniczego z Warszawy do Grodziska		
Przebieg i zabieg przychodzący w Grodzisku	zł. 1000.-	
Przebieg i zabieg przychodzący w Grodzisku	zł. 260.-	
Przebieg i zabieg przychodzący w Grodzisku	zł. 480.-	
Przebieg i zabieg przychodzący w Grodzisku	zł. 1.100.-	
Przebieg i zabieg przychodzący w Grodzisku	zł. 980.-	
Przebieg i zabieg przychodzący w Grodzisku	zł. 1.450.-	
Przebieg i zabieg przychodzący w Grodzisku	zł. 2.000.-	
Przebieg i zabieg przychodzący w Grodzisku	zł. 1.200.-	
Przebieg i zabieg przychodzący w Grodzisku	zł. 6.000.-	
Przebieg i zabieg przychodzący w Grodzisku	zł. 14.950.-	

Spółdzielczy Bank Ogrodniczy - w Warszawie - w kwiecie 1944 r.		
11. 3. 1944r.	na kosztach banku ogrodniczego	zł. 200.-
12. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 1.000.-
13. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
14. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
15. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
16. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
17. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
18. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
19. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
20. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
21. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
22. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
23. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
24. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
25. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
26. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
27. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
28. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
29. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
30. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
31. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
32. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
33. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
34. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
35. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
36. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
37. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
38. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
39. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
40. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
41. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
42. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
43. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
44. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
45. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
46. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
47. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
48. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
49. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
50. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
51. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
52. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
53. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
54. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
55. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
56. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
57. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
58. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
59. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
60. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
61. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
62. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
63. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
64. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
65. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
66. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
67. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
68. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
69. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
70. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
71. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
72. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
73. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
74. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
75. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
76. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
77. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
78. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
79. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
80. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
81. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
82. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
83. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
84. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
85. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
86. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
87. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
88. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
89. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
90. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
91. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
92. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
93. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
94. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
95. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
96. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
97. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
98. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
99. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-
100. 3. 1944r.	" " " " " " " "	zł. 200.-

pod datą 16 kwietnia 1943 roku odnotowano zmianę nazwy firmy z „Kredyt Ogrodniczy” na „Spółdzielczy Bank Ogrodniczy” z o.o. w Warszawie. Przed podjęciem powyższego postanowienia, Sąd zasięgał opinii w przedmiotowej sprawie Związku Rewizyjnego Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie. Dokonano również zmiany Statutu w części dotyczącej odpowiedzialności członków, ustalając, że „członkowie odpowiadają za zobowiązania spółdzielni zadeklarowanymi udziałami i oprócz tego dalszą kwotą, równającą się dziesięciokrotnej wysokości jednego zadeklarowanego udziału”.

Rok 1944 zapisał się tragicznie w dziejach Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w Warszawie. Wybuch Powstania Warszawskiego, a później - po jego upadku - restrykcje okupanta i dalsze, celowe niszczenie Warszawy, nie ominęły również siedziby Banku. Barbarzyńskie działania miały się jednak niebawem zakończyć. Prawobrzeżna Warszawa była już wyzwolona, a parę miesięcy później Niemcy podpisały kapitulację.

Wobec braku możliwości pozyskania lokalu na terenie lewobrzeżnej Warszawy, a także spodziewanych działań wojennych, kierownictwo Spółdzielczego Banku Ogrodniczego zmuszone zostało ewakuować Bank do Grodziska Mazowieckiego, gdzie przez około 6 miesięcy korzystał z gościny miejscowego Banku Spółdzielczego. Ewakuację przeprowadzono we wrześniu i październiku 1944 roku. Z zachowanego rozliczenia - sporządzonego przez Prezesa Zarządu Banku Walentego Milera - wynika, że ogólne koszty ewakuacji wyniosły 14 980 zł i dotyczyły m.in. opłacenia eskorty, szofera, robotników oraz prowiantu. Wyciągi z rachunku bieżącego prowadzonego przez Centralną Kasę Spółek Rolniczych Oddział w Warszawie, ul. Warecka 11, adresowane były następująco „Spółdzielczy Bank Ogrodniczy w Warszawie Grodzisk” lub „Grodzisk Mazow.”.

W okresie tym, w trzyosobowym Zarządzie pracowali: **Walenty Miler** - prezes, bankowiec, kandydat nauk handlowo-ekonomicznych, **Walerian Garnuszewski** – wiceprezes, ogrodnik, **Władysław Wilczewski** – członek Zarządu, bankowiec pełniący równocześnie stanowisko dyrektora Banku. W 1943 r., oprócz wymienionego Zarządu Banku, pracowali również: **Ryszard Salamonowicz** – pełnomocnik, **Eugenia Niemirowska** – kasjer, **Mieczysław Szenk** – pełnomocnik, **Władysław Gołębiowski** – radca prawny, **Irena Mańkowska** – buchalter, **Stefan Starostecki** – pełnomocnik, **Irena Kłodecka** – maszynistka.

We wrześniu 1939 r. Bank Polski ewakuował się do Paryża, a w czerwcu 1940 r. przeniósł się do Londynu. Mimo że Bank zachował w pełni osobowość prawną, w okresie II wojny światowej nie emitował żadnych znaków pieniężnych przeznaczonych do bieżącego obiegu, np. w celu opłacenia żołdu Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Planując powrót do Polski po zakończeniu wojny, dyrekcja Banku przygotowała dwie antydatowane emisje banknotów nowego wzoru, zamawiając z datą 15 sierpnia 1939 r. nominały 1, 2 i 5 złotych w wytwórni Bradbury Wilkinson & Co w New Maldon oraz 10, 20, 50, 100, 500 złotych techniką stalorytniczą w firmie Thomas De La Rue w Londynie. Natomiast z datą 20 sierpnia 1939 r. przygotowano nominały 20 i 50 zł w nowojorskim American Banknote Company. Banknoty wyprodukowane w USA miały zabezpieczenia w postaci fosforyzujących konfetti, po raz pierwszy wykorzystane na polskich banknotach.

Miejscem obu emisji podanym na banknotach była Warszawa. Antydatowanie miało na celu podkreślenie ciągłości działalności emisyjnej. Łącznie wydrukowano banknoty opiewające na kwotę 7 mld 328 mln złotych.

W 1947 r. cały nakład trafił do nowej Polski. W kraju rozważano wprowadzenie banknotów do obiegu, ale nowe władze państwowe z tego zrezygnowały i ostatecznie w 1951 r. prawie wszystkie banknoty zniszczono w papierni w Miłkowie. Dla celów archiwalnych i kolekcjonerskich pozostawiono jedynie po 1000 sztuk każdego nominału w oryginalnym stanie oraz po 1000 sztuk każdego banknotu z dodatkowym napisem WZÓR.

Odbudowa polskiej spółdzielczości

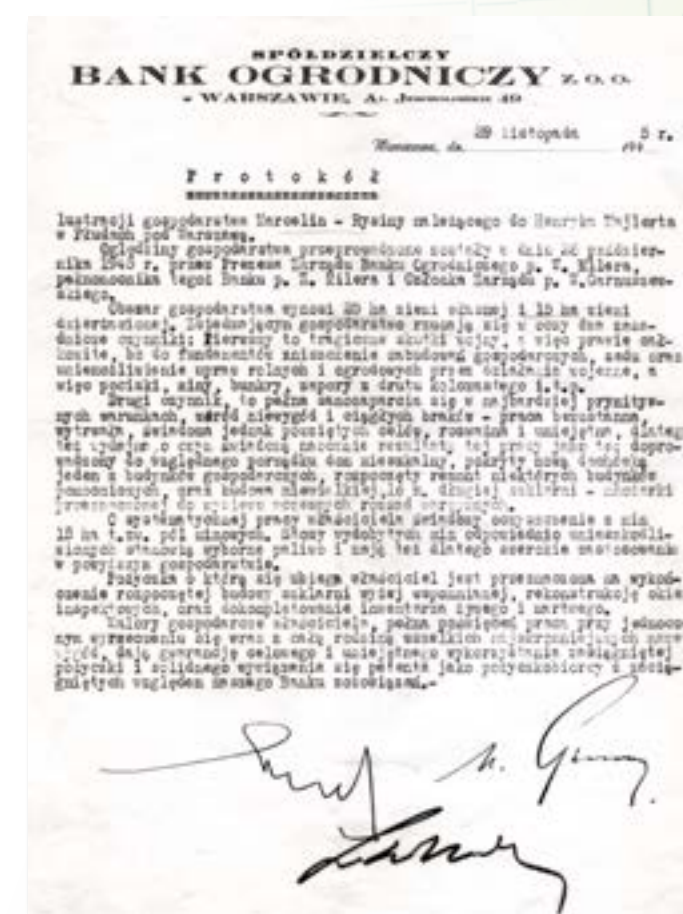
1945-1949

Warszawa została wyzwolona 17 stycznia 1945 roku, po ponad 5-letniej okupacji niemieckiej. Bezpośrednio po wyzwoleniu działacze samorządowi Banku zajęli lokal o powierzchni około 138 m² mieszczący się w **budynku przy Al. Jerozolimskich 49 (obecnie 55)**. W tym miejscu Bank urzędował aż do roku 1973. W budynku pod tym adresem rozpoczęły pracę także Warszawska Spółdzielnia Ogrodnicza oraz Polski Związek Ogrodniczy.

Z Ministerstwa Rolnictwa Polski Związek Ogrodniczy uzyskał skromną dotację przeznaczoną na przystosowanie zajmowanych lokali do potrzeb związanych z obsługą obywateli: 34 100 zł. Z zachowanego rozliczenia wynika, że z dotacji sfinansowano najniezbędniejsze potrzeby związane z uruchomieniem Banku, jak usunięcie gruzu z zajętego lokalu, uprzątnięcie podwórza, remont lokalu, oszklenie okien, zakup mebli, maszyny do pisania, ksiąg buchalteryjnych oraz stempli.

W kwietniu 1945 r. **Bank został przeniesiony z Grodziska Mazowieckiego do Warszawy**, wznowiając obsługę finansowo-kredytową miejscowych ogrodników. Działacze spółdzielczy z dużymi nadziejami przyjęli sygnalizowaną przez Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego w Manifeście z 22 lipca 1944 r. deklarację, że państwo popierać będzie szeroki rozwój spółdzielni. Z dużym zaangażowaniem rozpoczęli pracę organizatorską i to nie tylko na terenie Warszawy. Bank udzielał bowiem pomocy merytorycznej przy organizowaniu banków ogrodniczych w innych rejonach, w których intensywnie rozwijało się ogrodnictwo. We Wrocławiu rozpoczął działalność 1 lutego 1946 r. Dolnośląski Spółdzielczy Bank Ogrodniczy z o.o., a Rada i Zarząd tego Banku - w imieniu własnym oraz udziałowców - przekazały prezesowi Zarządu Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w Warszawie Walentemu Milerowi pisemne podziękowanie „za wybitną, niespożytą energię i wielki wkład pracy, który przyczynił się do rozwiązania palącego zagadnienia pomocy dla gospodarstw warzywniczo-ogrodniczych Dolnego Śląska”. Warszawski SBO zaangażował się także w pomoc przy organizowaniu Banków Ogrodniczych w Kaliszu i Katowicach.

Ogrodnictwo, w wyniku działań wojennych, znajdowało się w opłakanym stanie. Osoby, które przed wojną zajmowały się produkcją warzywniczo-ogrodniczą

(a przecież wielu ogrodników i warzywników nie przeżyło lat wojny), z ogromnym zapalem przystąpiły do odbudowy swoich gospodarstw. Jak wyglądały gospodarstwa ogrodnicze w Warszawie i najbliższej okolicy po działaniach wojennych, ilustruje treść protokołu lustracji gospodarstwa Marcelin-Rysiny, należącego do Henryka Majlerta w Płudach, ubiegającego się o kredyt w Spółdzielczym Banku Ogrodniczym. Podobnych protokołów sporządzano wiele...

Z ustaleniami zawartymi w protokole koresponduje fragment listu pisanego 13 marca 1945 r. przez Henryka Majlerta do jego bliskich: „*Mamy w sadzie kilka wagonów min, amunicji najrozmaitszej i niewypałów. Pocieszające jest to, że w bunkrach jest jeszcze kilkadziesiąt wozów drzewa, co umożliwi odbudowę. Drzewo trzeba szybko zebrać, bo czasu tracić szkoda, a drzewa ubywa. Sadu owocującego została 1/3, krzewów 1/2, rabarbaru 2/3. Z młodego została tylko piąta albo dziesiąta część. Bez uprawy wiosennej, nigdzie siać nie można, bo pole jest zryte lejami i zjeżdżone czołgami.*”

Wobec tak ogromnego spustoszenia, we wszystkich gospodarstwach wystąpiło bardzo duże zapotrzebowanie na środki finansowe, które trzeba było przeznaczyć na odbudowę gospodarstw i uruchamianie produkcji. Potrzeby te starał się zaspokoić Spółdzielczy Bank Ogrodniczy, który obejmował swoim zasięgiem, oprócz Warszawy, także miejscowości w promieniu 30 km od stolicy, m.in. Błonie, Grodzisk Mazowiecki, Piaseczno, Otwock, Miłosną, Radzymin, Jabłonę i Stare Babice.

Po 20 latach od założenia Banku, w 1945 r. nastąpił dynamiczny jego rozwój. Zatrudnienie wzrosło z 8 do 17 osób, kapitały własne osiągnęły kwotę 2 074 tys. zł, liczba udziałowców wzrosła do 1 100 (w 1945 roku przybyło ich 455), a suma bilansowa wyniosła 34 896 tys. zł, przy zysku 56 tys. zł. Równocześnie rozpoczęto działania związane z odzyskaniem zaległych kredytów udzielanych w okresie okupacji. W bilansie za 1945 r. straty z tego tytułu wynosiły 144 804,30 zł. Akcję windykacyjną prowadził bardzo starannie adwokat Władysław Gołębiowski. Wykazana w bilansie za 1945 r. wartość nieruchomości była o 198 690 zł wyższa niż w 1944 roku i wynosiła łącznie 673 415 zł, co stanowiło 1,9% sumy bilansowej. Wzrost ten został spowodowany inwestycją Banku, który stał się współwłaścicielem hipotecznym

Druka emisja banknotów Narodowego Banku Polskiego z 1946 r
Nominały od 20 do 1000 zł zaprojektował Wacław Borowski,
nominały 1 złotego do 10 złotych zaprojektował Ryszard Kleczewski.

1/12 części nieruchomości położonej w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 85. Opisywana nieruchomość figurowała w bilansie Spółdzielczego Banku Ogrodniczego jeszcze w 1952 r., ale w następnym roku została ona – podobnie jak nieruchomość przy ulicy Wałbrzyskiej – odebrana Bankowi i przejęta przez Skarb Państwa. Majątek Spółdzielczego Banku Ogrodniczego został w 9 lutego 1954 r. przekazany Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Budowy Pałacu Kultury i Nauki. W ten oto sposób Spółdzielczy Bank Ogrodniczy, który dysponował majątkiem znacznej wartości, został go pozbawiony „w majestacie prawa” i bez żadnej rekompensaty. Współwłaściciele opisywanej nieruchomości próbowali uzyskać odszkodowanie jeszcze w 1993 r., niestety, próby te okazały się także bezskuteczne.

Sprawozdanie roczne z działalności Banku za 1945 r. opracowano szczegółowo, przedstawiając uwarunkowania i osiągnięte wyniki gospodarcze. Po dwudziestu latach działalności, w czasie których piętno odcisnął kryzys gospodarczy i okres okupacji niemieckiej, we władzach Banku zasiadało jeszcze trzech członków założycieli, a byli to **Artur Machlejd**, **Aleksander Girdwoyń** i **Adolf Acher**. W tym czasie Rada Nadzorcza działała w sześciuosobowym składzie: inż. Artur Machlejd - prezes Rady, Leon Danielewicz - wiceprezes, prawnik, Aleksander Girdwoyń - sekretarz, inżynier, oraz Piotr Hoser, Jan Koprowski i Zygmunt Rząca – członkowie Rady. Zarząd Banku stanowili: **Walenty Miler** - prezes, **Walerian Garnuszewski** - wiceprezes, **Władysław Wilczewski** - członek Zarządu, dyrektor Banku.

Bank w dalszym ciągu współpracował z Państwowym Bankiem Rolnym, który wspierał go finansowo. W sprawozdaniu Zarządu czytamy m.in.: „...jeszcze jeden czynnik, który głównie przyczynił się do utrzymania instytucji przy życiu – czynnikiem tym jest Państwowy Bank Rolny. Toteż Zarząd w rocznicę dwudziestolecia Banku Ogrodniczego podkreśla niepomniernie wielkie zasługi Dyrekcji Państwowego Banku Rolnego, który przez całe dwudziestolecie otaczał nasz Bank dużą życzliwością. Z dużą wiarą w możliwości Banku Ogrodniczego, Państwowy Bank Rolny służył pomocą finansową i w ten sposób przyczynił się do utrzymania instytucji w najbardziej krytycznych momentach działania, a w okresie ostatnich pięciu lat znacznymi kredytami przyczynił się do rozwoju i rozszerzenia działalności Banku Ogrodniczego.” Rada Nadzorcza SBO wnosiła nawet, aby „Państwowy Bank Rolny zechciał przyjąć godność honorowego założyciela Spółdzielczego Banku Ogrodniczego”. Czy ten wniosek został przyjęty - nie wiadomo. Natomiast po kilku latach wiadomym się stało, że obie instytucje na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych spotkał podobny los.

Działalność Banku w pierwszym roku po zakończeniu II wojny światowej oraz w dwudziestą rocznicę istnienia, została scharakteryzowana w części wnioskowej

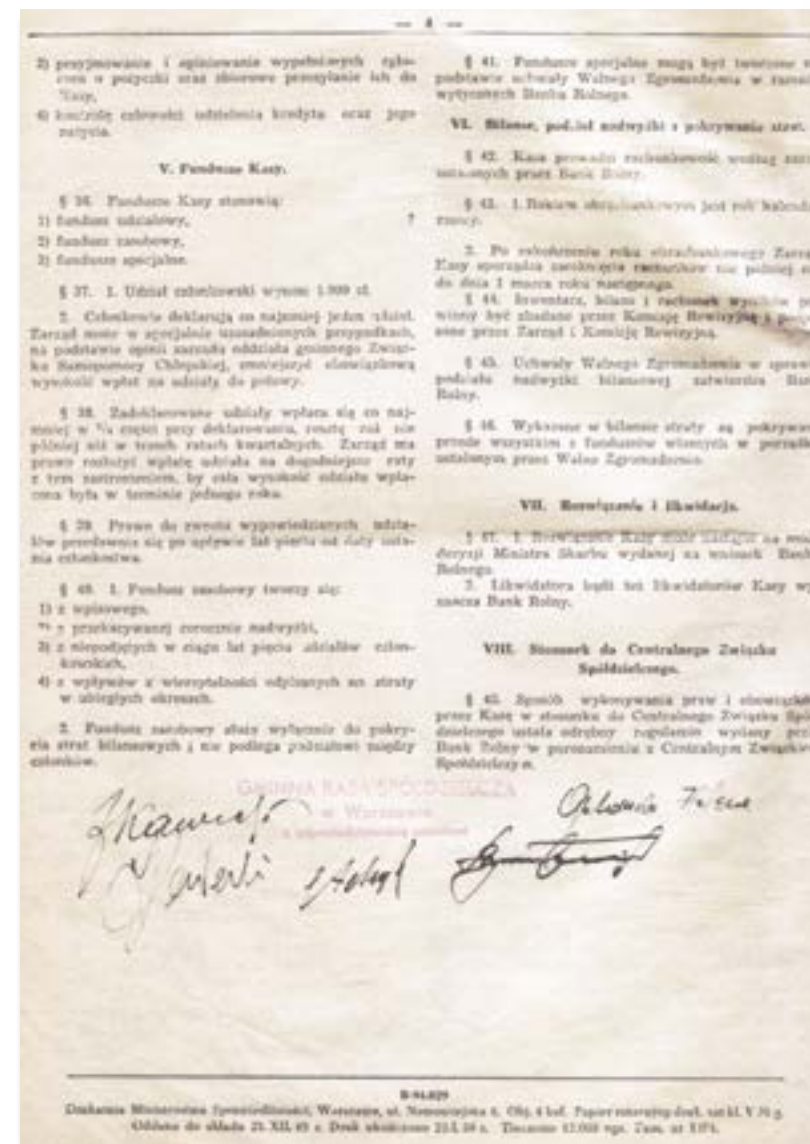
Powojenna siedziba Banku w Al. Jerozolimskich 49 (obecnie 55)

sprawozdania z lustracji, przeprowadzonej przez Państwowy Bank Rolny w styczniu 1946 roku. Stwierdzono w protokołach pokontrolnych, że: „...*Ogólnie stan finansowy Banku przedstawia się dobrze, przez stały wzrost funduszków własnych w postaci udziałów i funduszu zasobowego, również przez ostrożną, rzeczową gospodarkę w rozpatrywaniu udzielanych kredytów. Pożyczki udzielane poszczególnym kredytobiorcom udzielane są pod kątem widzenia gospodarczego i z dużą ostrożnością oraz należytym zabezpieczeniem, co gwarantuje ich spłacalność. Ponieważ udzielane kredyty zostały przez pożyczkobiorców zużyte w pierwszym rzędzie na odbudowę kompletnie zniszczonych zakładów pracy i różnego rodzaju inwestycje, przy czym w poprzednim roku nie były one w stanie rozwinąć całkowicie swych możliwości produkcyjnych, przeto terminowość spłaty może nastroczać pewne wątpliwości. W każdym razie należy stwierdzić, że akcja kredytowa została dokonana jak najbardziej celowo i przyniesie niewątpliwie poważne rezultaty w odbudowie gospodarczej na tym odcinku*”.

Trend rozwojowy Banku utrzymywał się do końca 1948 r. Rozległy teren działania, potrzeba lustracji gospodarstw ogrodniczych przed udzieleniem kredytu,

sprawdzanie celowości wykorzystania kredytów oraz skromny transport publiczny spowodowały, że Bank posługiwał się własnym środkiem transportu i w związku z tym, zatrudniał „szofera”, którego funkcję od 1 lipca 1946 r. do 28 lutego 1949 r. pełnił Stanisław Lepionka. Na koniec 1949 roku Spółdzielczy Bank Ogrodniczy liczył 1 770 członków.

Nieuchronnie nadchodziły jednak nowe czasy i **konsekwentnie wdrażano w Polsce nowy ustrój polityczny**. Dawne spółdzielnie bankowe, których działalność oparta była na całkowitej samorządności udziałowców, z każdym rokiem coraz bardziej podporządkowywano centralnym władzom gospodarczym. Włączano je w nurt planowanej gospodarki państwowej, obowiązującej w ustroju socjalistycznym, czyli gospodarki kontrolowanej w najdrobniejszych szczegółach przez administrację państwową. Ingerowano bezpośrednio w ustrój, organizację i ekonomikę spółdzielni. Budowano państwo scentralizowane, w którym zasadą było odgórne narzucanie dyrektyw. Istniejące już i samorządne spółdzielnie kredytowe w żaden sposób nie pasowały do realizowanego modelu gospodarczego.

Nowy rozdział w historii spółdzielczości bankowej w Polsce otwiera rok 1950, rozpoczynający okres głębokiej i daleko idącej ingerencji państwa w działalność spółdzielczą. Zasadnicze rozstrzygnięcia zapadły już wcześniej, gdy w „Dzienniku Ustaw” nr 52/48 ogłoszone zostały **trzy dekrety rządowe z 25 października 1948 r. wprowadzające nowe zasady i organizację systemu bankowego.**

Dekrety te dotyczyły:

- zasad i trybu likwidacji niektórych przedsiębiorstw bankowych. Na podstawie tego aktu prawnego wszystkie przedsiębiorstwa bankowe powstałe przed 1 września 1939 r. podlegały likwidacji. Zlikwidowany został również Państwowy Bank Rolny, z którym Spółdzielczy Bank Ogrodniczy współpracował od 23 lat. Bank ten posiadał własną siedzibę przy ul. Nowogrodzkiej, naprzeciwko obecnej siedziby Operetki Warszawskiej. Jeszcze dziś u szczytu dachu widnieje napis „**Państwowy Bank Rolny**”;
- zasad i trybu likwidacji niektórych instytucji kredytu długoterminowego, gdyż proces likwidacyjny trwał kilka lat i zlikwidowano wtedy również różne towarzystwa kredytowe;
- reformy bankowej. Zgodnie z treścią art. 6 tego dekretu, powołano do życia Bank Rolny, którego zadaniem było „**finansowanie rolnictwa w zakresie kredytów obrotowych i inwestycyjnych oraz kontrola gospodarki finansowej rolnictwa, a także nadzór nad Gminnymi Kasami Spółdzielczymi**”.

W wyniku tych zmian Bank Rolny stał się centralą finansową, organizacyjną i rewizyjną dla Gminnych Kas Spółdzielczych, a od 1953 r. funkcję tę pełnił Narodowy Bank Polski. Dotychczas funkcjonujące spółdzielnie kredytowe uległy przekształceniu w Gminne Kasy Spółdzielcze, które - jak to określono w art. 21 dekretu - stanowiły zarazem organ pomocniczy Banku Rolnego i tylko formalnie były spółdzielniami. Przekształcenia te, pozbawiające spółdzielczość bankową samodzielności i samorządności, nie były akceptowane przez „starych” spółdzielców. Członkowie, pozbawieni wpływu na działalność, przestawali interesować się losem spółdzielni i opuszczali ich szeregi.

Działania, o których tu mowa, następowały w 1950 roku. Minister Skarbu, na podstawie dekretu o reformie bankowej, wydał 4 stycznia 1950 r. trzy zarządzenia. Weszły one w życie z dniem 1 stycznia, a ogłoszone były w Dz. Urz. Ministra Skarbu z 13 lutego 1950 r. Pośpiech prawdopodobnie wynikał z rozpoczynającej się realizacji tzw. planu sześcioletniego.

Protokół

Walnego Zgromadzenia członków Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowej pod nazwą:

- 1) Spółdzielni Bank Ogrodniczy z Warszawy S.O.O.
- 2) Kasa Spółdzielcza z Warszawy
- 3) Kasa Spółdzielcza Górska - Grabowa
- 4) Kasa Kredytowa Rolnicza z Warszawy
- 5) Kasa Oszczędnościowo-Pożyczkowej im. Stefana z Warszawy

odbytego w dniu 29 marca 1950 r. w lokalu Zarządu Oddz. Pow. Zm. Sam. Chł. z Warszawy

Na zgromadzenie przybyło 160 członków. W zgromadzeniu ponadto brali udział:

- a) Stanisław Bielecki delegat Banku Rolnego Oddz. w Warszawie
- b) Aleksander Lipiński „Pow. Zm. Sam. Chł. z Warszawy”
- c) Krzysztof Heronim „Zarząd Oddz. Pow. Zm. Sam. Chł. z Warszawy”
- d) Janusz Brzozowski „Prac. Roln. z Warszawy”

Obecni: 160 członków S. O. P. Zarz. Pow. Zm. Sam. Chł. z Warszawy

Po zapisaniu się członków na listę obecności Walne Zgromadzenie zagal o godz. 10 przewodniczący Rady Nadzorczej S. O. P. w Przedstawiciel Bank Rolnego z Warszawy Ob. Stanisław Bielecki

Na przewodniczącego Zgromadzenia został wybrany Ob. Krzysztof Heronim który powołał na ławników (asesorów): Ob. Aleksandra Lipińskiego i Ob. Janusza Brzozowskiego, a na sekretarza Ob. Jerzego Terzego

Przewodniczący stwierdził, że o czasie, miejscu i niżej podanym porządku obrad niniejszego Zgromadzenia powiadomieni zostali wszyscy członkowie Spółdzielni, wobec czego w myśl odpowiednich przepisów statutów Spółdzielni Zgromadzenie jest zdolne do uchwał prawomocnych i obowiązujących wszystkich członków Spółdzielni.

Przewodniczący odczytał następujący porządek obrad:

- 1) Odczytanie protokołów z ostatnich Walnych Zgromadzeń.
- 2) Sprawozdanie(a) Zarządu, bilans(e) oraz r-ki(i) strat i nadwyżek z r. 1949
- 3) Sprawozdanie(a) Rady Nadzorczej z czynności w r. 1949.
- 4) Odczytanie sprawozdań z przeprowadzonej(ych) rewizji.
- 5) Zatwierdzenie sprawozdań i podział nadwyżek (pokrycie strat).
- 6) Referat „Rola i zadania G. K. S.”.
- 7) Omówienie i przyjęcie statutu G. K. S.
- 8) Wybór Władz G. K. S.
 - a) Zarządu,
 - b) Komisji Rewizyjnej,
- 9) Plan pracy G. K. S.
- 10) Oznaczenie wpisowego i najwyższej granicy zobowiązań Spółdzielni,
- 11) Wolne wnioski.

Po przyjęciu powyższego porządku obrad przystąpiono do rozpatrywania poszczególnych punktów:

Zarządzenia te dotyczyły:

- planu rozmieszczenia Gminnych Kas Spółdzielczych: utworzono w kraju 1 277 Gminnych Kas Spółdzielczych, określono siedziby i teren ich działania;
- przekształcenia niektórych spółdzielni kredytowych: w Gminne Kasy Spółdzielcze przekształcono 908 banków spółdzielczych bądź ludowych oraz 369 Kas Stefczyka. Określono również, które z dotychczasowych spółdzielni kredytowych wchodzi w skład Gminnych Kas Spółdzielczych;
- likwidacji niektórych spółdzielni kredytowych. Na podstawie tego aktu prawnego zlikwidowano 804 spółdzielnie kredytowe, w tym:
 - 366 Kas Stefczyka;
 - 76 Kas Oszczędnościowo-Pożyczkowych;
 - 75 Banków Spółdzielczych;
 - 56 Banków Ludowych;
 - 51 Kas Spółdzielczych.

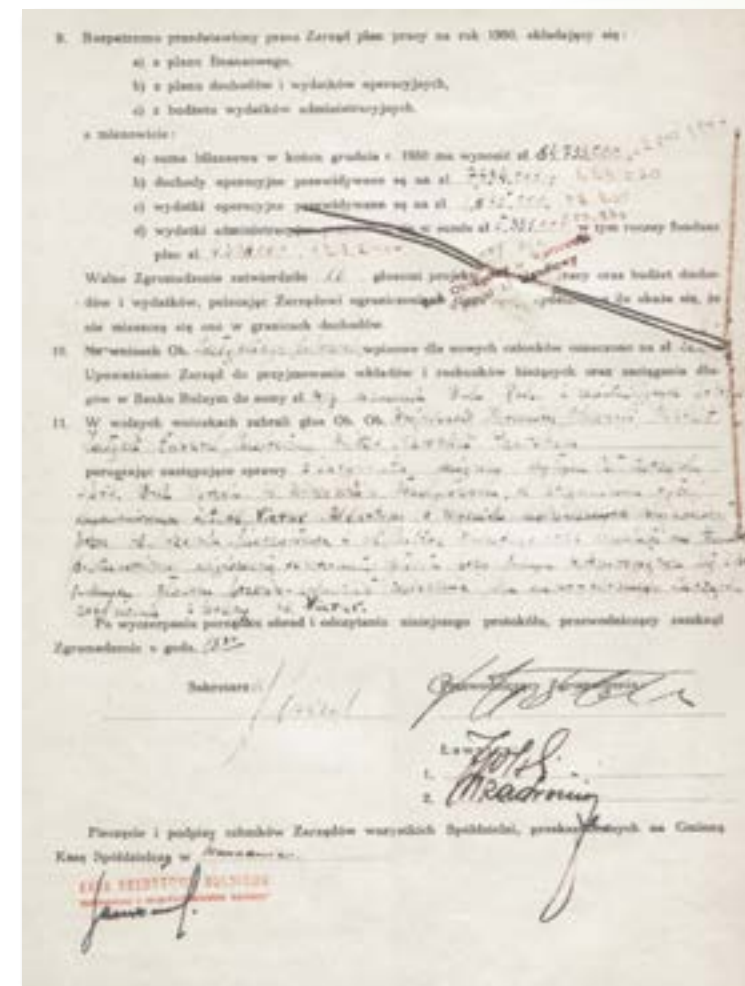
Przekształcenie Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w Warszawie w **Gminną Kasę Spółdzielczą w Warszawie** nastąpiło na Walnym Zgromadzeniu członków następujących spółdzielni: Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w Warszawie z o.o., Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowej w Pyrach, Kasy Stefczyka w Gołąbkach-Grabkowie, Kasy Kredytowej Rolników w Warszawie oraz Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej im. Stefczyka w Warszawie. Warszawski SBO był Bankiem przekształcanym i przejmującym majątek, zobowiązania oraz wszelkie agendy wyżej wymienionych spółdzielni kredytowych. Zgromadzenie to odbyło się 29 czerwca 1950 r., a z protokołu tego spotkania dowiadujemy się, że przybyło na nie zaledwie 16 członków z pięciu wymienionych spółdzielni kredytowych - zainteresowanie przekształceniem tych spółdzielni było więc znikome.

We wspomnianym wyżej Walnym Zgromadzeniu uczestniczyła trzyosobowa delegacja Banku Rolnego, dwuosobowa Zarządu Oddziału

Powiatowego Związku „Samopomocy Chłopskiej” w Warszawie oraz przedstawiciel Komitetu Powiatowego PZPR w Warszawie. Przewodniczącym zebrania był Hieronim Wróblewski - delegat „Samopomocy Chłopskiej”, a asesorami Wiktor Zadrozny - delegat Banku Rolnego i Hipolit Olszewski - delegat PZPR. Na zgromadzeniu **przyjęto statut Gminnej Kasy Spółdzielczej w Warszawie, którego wzorzec - opracowany odgórnie - musiał być wdrożony i zaakceptowany we wszystkich gminnych kasach spółdzielczych**. Ogłoszony został on w Dzienniku Ustaw Nr 52 z 23 grudnia 1949 r. i w statucie należało wpisać jedynie siedzibę oraz teren działania. Pozostałe ustalenia musiały zostać przyjęte bez zastrzeżeń. Z chwilą uchwalenia statutu, **Spółdzielczy Bank Ogrodniczy przestał być specjalistycznym bankiem obsługującym ogrodników z terenu swojego działania, a stał się kasą, której celem była „pomoc w podnoszeniu dorobku i kultury bezrolnych, małorolnych i średniorolnych chłopów, zgodnie z planami rozwoju gospodarczego wsi oraz ochrona przed lichwą i wyzyskiem kapitalistycznym na wsi”**.

Gminne Kasy Spółdzielcze, po uzyskaniu pozytywnej opinii Związku „Samopomoc Chłopska”, udzielały drobnych, ściśle limitowanych, krótkoterminowych kredytów i nie posiadały prawa gromadzenia oszczędności na własny rachunek. Mogły natomiast prowadzić rachunki bieżące zastępcze, inkasować należności Państwowego Funduszu Ziemi, Banku Rolnego, Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń oraz realizować wierzytelności na rzecz wydziałów finansowych, przeprowadzać rozliczenia w ramach jedności kasowej z GS „Samopomoc Chłopska”. Gminne Kasy Spółdzielcze nie posiadały własnej, spółdzielczej nadbudowy organizacyjnej i działały ściśle według wytycznych Banku Rolnego, a traktowane były jako jego „aparatus pomocniczy”.

Zgromadzenie Banku, które odbyło się 29 czerwca 1950 roku, wybrało 3-osobowy Zarząd w osobach: **Ryszard Salamonowicz** - przewodniczący Zarządu, **Helena Gutowska** i **Jan Adamczyk** - członkowie oraz 9-osobową Komisję Rewizyjną w następującym składzie: **Hipolit Olszewski** - przewodniczący, **Irena Fedorowicz** - sekretarz, **Wiktor Zadrozny**, **Józef Gościński**, **Pantaleon Kowalski**, **Stanisław Motyczynski**, **Irena Bugajska**, **Stanisław Pochwała** oraz **Karol Bucholc** - członkowie Komisji. Funkcjonujące dotychczas Rady Nadzorcze zostały zniesione. W głosowaniu udział brało 16 członków. W Zgromadzeniu uczestniczyli byli członkowie Zarządu Spółdzielczego Banku Ogrodniczego, a mianowicie **Walenty Miler**, **Mieczysław Szenk** i **Ryszard Salamonowicz**, który jako jedyny z poprzednich władz Banku został wybrany na przewodniczącego Zarządu GKS. W tym dniu pożegnał się z Bankiem wieloletni dyrektor i członek Zarządu - **Władysław Wilczewski**.

Po przekształceniu Banku w 9 osób: **Ryszard Salamonow**, **Lewandowska** - księgowa, **Irm Gutowska** - kasjerki, **Stanisław** - radca prawny, **Jan Burzyński** to było najniższe od 1945 roku.

Bank Rolny Oddział Główny i rewizyjna dla gminnych województwa warszawskiego - Spółdzielczego Banku Ogrodów w Warszawie z odpowiedziami nie dotychczasowego statutu spółdzielczych. W tym samym W sprawozdaniach z działalności „Sprawna obsługa pieniężna i kontraktacyjna włącza wieś do budujemy przyszłość lepszą, a sprzyi i w jakim stopniu zbliżyliśmy

Mimo stosowania rozlicznych w Warszawie zwiększała się z

w Warszawie z odpowiedzią na pytanie o nie dotychczasowego statutu spółdzielczych. W tym samym czasie w sprawozdaniach z działalności „Sprawna obsługa pieniężna w kontraktacyjnej włącza wieś do budujemy przyszłość lepszą, a spraczymy i w jakim stopniu zbliżyliśmy się do niej”.

Zatwierdził A.O.

Bilans Zarządczycia G.K.S. m. Włocławek
na dzień 31^{go} 1952r.

K.O. - Rachunki porównawcze.

Lp.	Opis	Treść	Suma
1.		Włocławski Rybnik - pop. wart.	54.22
2.		Łob. z tyt. nikt. komercyj.	2554.77
3.		Ukropty Banku Ukroptajowego	266.61
4.		Gwarancje	794.35
5.		Ubezpieczenia - rezerw.	3000.-
6.		G.K.S. Włocławek - zatra. pój. adm.	26889.21
7.		" " " "	261350.-
			28906.74

Zatwierdził

M. Majan

GMINNA KASA SPÓŁDZIELCZA
w Włocławku

Odwilż. Kasy Spółdzielcze

Centralą organizacyjną, finansową i rewizyjną kas spółdzielczych pozostał w dalszym ciągu Narodowy Bank Polski. Członkowie Gminnej Kasy Spółdzielczej w Warszawie, wykorzystując zachodzące zmiany, podjęli próby rozszerzenia zakresu działania Banku. Na Walnym Zgromadzeniu, które odbyło się 10 czerwca 1956 r. uchwalono nowy statut, w którym przyjęto nazwę **Kasa Spółdzielcza w Warszawie** oraz określono teren jej działania. Statut rozszerzał członkostwo na całą ludność wiejską i znacznie zwiększał zakres wykonywanych czynności bankowych. Bank mógł wtedy m.in. udzielać pożyczek w ramach państwowych planów kredytowych, zaliczek kontraktacyjnych, a także dokonywać wypłat należności za dostawy płodów rolnych. Był również

po 1956

Sygn. okł. **R.S.IV.6I6**

ODPIS

SĄD POWIATOWY
dla województwa warszawskiego
Wydział I Gospodarki Rolnej
Kas Spółdzielczych
Al. Oka K. Świerczewskiego Nr 6

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 1956 r.

Sąd Powiatowy w _____ Wydział _____
w osobie Sędziego T. Nowaka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy Gminnej Kasy Spółdzielczej w Warszawie,

postanawia:

wpisać do rejestru R.S.IV.6I6 numer rejestru _____
następujące dane:

Nr rubr.	Nazwa rubryki	Treść wpisu
1	Nr kolejny wpisu <u>27</u>	
2		" Kasa Spółdzielcza w Warszawie. "
3		Obsługiwanie potrzeb finansowych rolników.
4		Udział 50 złotych płatny przy przystąpieniu.
5		Zastępcy: Adam Nowicki, Ryszard Haas. Wezwać zarząd spółdzielni do złożenia podpisów Adam Nowickiego i Ryszarda Haasa w formie wierzytelnej. w terminie do 2-ech tygodni.
Numer i strona okł. <u>R.S.XXI.26I9</u>		
Data wpisu <u>dn.28 sierpnia 1956 r</u>		
Podpis sekretarza <u>Lempicki</u>		
UWAGI		
Sędzia (podpisano) / - / <u>T.Nowak</u>		

Za zgodność
Sekretarz Sądu

N. S. Rej. 19
Postanowienie o wpisie w rejestrze handlowym lub spółdzielczym
CWD, zam. 8745/T-1/31 1895 — Zak — 12.7.55 — 100.000 — Pap. pilm. 11. V A

zobligowany udzielać pożyczek ze środków własnych i zgromadzonych oszczędności na wszelkie potrzeby gospodarcze oraz na pilne potrzeby płatnicze, prowadzić obsługę kasową skupu płodów rolnych i przeprowadzać rozliczenia z instytucjami gospodarczymi, działającymi na terenie wsi, a także prowadzić rachunki zastępcze i bieżące.

W tym czasie funkcję prezesa Banku sprawował **Ryszard Salamonowicz**, wiceprezesa **Jerzy Lewenti**, a **Bronisław Jaszczyński** był członkiem Zarządu Banku. Natomiast w skład prezydium nowo wybranej Rady Nadzorczej weszli: **Pantaleon Kowalski** jako przewodniczący, **Stefan Rudnicki** - zastępca przewodniczącego i **Tadeusz Molicki**, który objął funkcję sekretarza. Pełnego składu Rady Nadzorczej nie można już dziś odtworzyć.

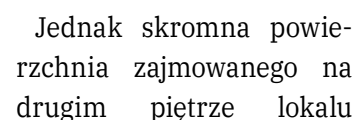
Spółdzielnie Oszczędnościowo - Pożyczkowe

W latach 1956-57 przybierały na sile działania zmierzające do odbudowy samorządu spółdzielczego. **Naczelna Rada Spółdzielcza podjęła uchwałę o powołaniu Komisji do Spraw Kas Spółdzielczych**, która zajęła się jedynie przygotowaniem projektów różnych dokumentów, m.in. regulujących działalność organów samorządowych kas (opracowywano wzorcowe regulaminy dla rad nadzorczych, zarządów i walnych zgromadzeń kas). Opracowano także projekt statutu oraz założenia finansowe i strukturę organizacyjną dla Związku Spółdzielczego. Dokumenty te zyskały akceptację Naczelnej Rady Spółdzielczej i zostały wykorzystane przy formułowaniu wniosków o zmiany w niektórych przepisach dekretu o reformie bankowej z 1948 roku.

Zmian tych dokonano na podstawie przepisów Ustawy z dnia 29 maja 1957 r. **Nowe rozwiązania przywracały dawną nazwę „Spółdzielnia Oszczędnościowo - Pożyczkowa”**, umożliwiały przyjmowanie wkładów oszczędnościowych na własny rachunek i wydawanie książeczek oszczędnościowych, korzystanie z kredytów w ramach państwowego planu kredytowego (tzw. kredyt refinansowy) w NBP, a następnie w Banku Rolnym. Banki te były uprawnione do kontroli działalności pożyczkowej spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych w zakresie udzielanych im kredytów. Te uprawnienia funkcjonowały do końca lat siedemdziesiątych.

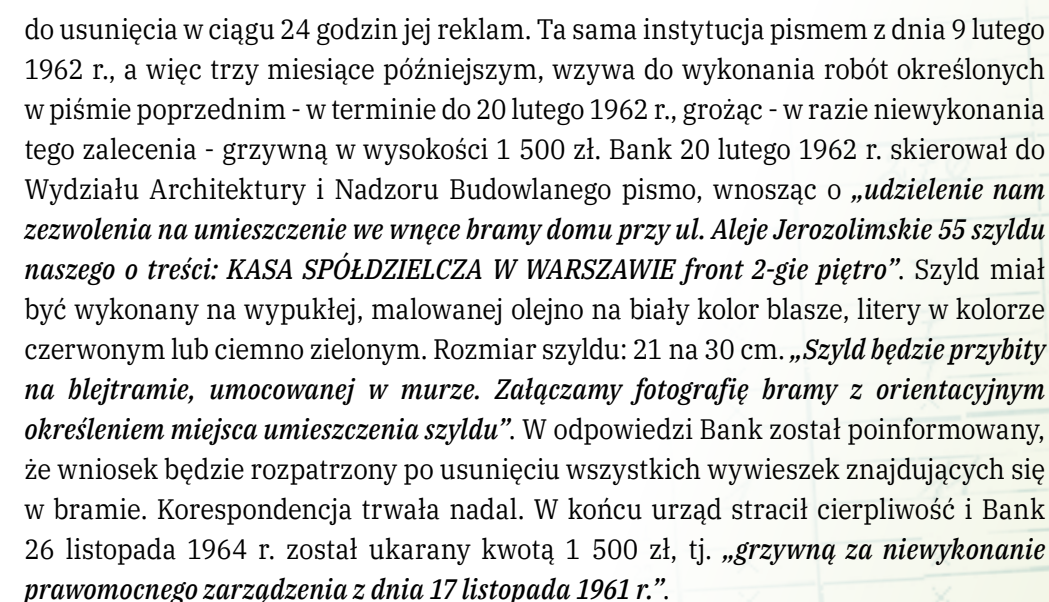
Szeroka dyskusja członków spółdzielczości bankowej znalazła swoje odbicie na I Krajowym Zjeździe Delegatów Spółdzielni Oszczędnościowo - Pożyczkowych, który odbył się w dniach 24-25 sierpnia 1957 r. Zjazd powołał do życia **Związek Spółdzielni Oszczędnościowo - Pożyczkowych, który rozpoczął działalność od 1 stycznia 1958 r.** Centralą finansową pozostał Narodowy Bank Polski (od 1 września 1959 roku był nią Bank Rolny). Związek reprezentował interesy wszystkich spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych wobec administracji i władz centralnych, koordynował i regulował całokształt działalności tych spółdzielni, przeprowadzał lustracje oraz udzielał instrukcji. W związku z zaistniałymi zmianami, na Walnym Zgromadzeniu w 1958 roku dokonano niezbędnej aktualizacji statutu **Kasy Spółdzielczej w Warszawie**.

Istotne znaczenie miało również zarządzenie Ministra Finansów z 1957 roku, w którym ustalono, że kredytów długoterminowych będzie udzielał Bank Rolny,

powodowała stałe wydłużanie się kolejek w załatwianiu spraw bieżących. Narastało niezadowolenie klientów z obsługi bankowej, a Bank w tym czasie nie dysponował jeszcze środkami umożliwiającymi budowę własnego obiektu. Zarząd Banku podejmował starania w stołecznej Radzie Narodowej o przyznanie większego i korzystniej położonego lokalu. Niestety, wszystkie wystąpienia i monity pozostały bez odpowiedzi.

Działania administracyjne, z którymi musiał borykać się Bank, miały różny charakter. Jedno z nich warto opisać z uwagi na jego komiczny charakter. Wydział Architektury i Nadzoru Budowlanego Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Warszawa - Śródmieście 17 listopada 1961 r. wydał „*Zarządzenie wykonania robót budowlanych*”, skierowane do Zarządu Kasy Spółdzielczej w Warszawie, wzywając

Postępowanie administracyjne zostało ostatecznie zakończone w 1972 r., kiedy to zastępca Architekta Dzielnicy Warszawa-Śródmieście, pismem z 6 kwietnia 1972 r. poinformował Bank, że „*wyraża zgodę na wywieszenie szyldu w bramie budynku frontowego przy Al. Jerozolimskich 55*”. Tak więc, po dziesięcioletnich staraniach, wniosek został załatwiony pozytywnie. Pikanterii sprawie dodaje fakt, że szyld ten służył Bankowi zaledwie przez jeden rok, ponieważ realizowana budowa lokalu

przy ul. Raclawickiej 10 była już zaawansowana, a przeniesienie siedziby nastąpiło w listopadzie 1973 r.

W czerwcu 1962 roku Zgromadzenie Przedstawicieli dokonało kolejnej modyfikacji statutu, zwiększając m.in. jednostkowy udział statutowy z 200 na 500 zł. Na zgromadzeniu tym delegaci podnosili również problemy związane z rozszerzeniem terenu działania na miejscowości sąsiadujące z m.st. Warszawa. Wobec ustąpienia, ze względu na postępującą chorobę, **Ryszarda Salomonowicza** z funkcji prezesa Zarządu, 4 lipca 1962 r. Rada Nadzorcza Banku powołała na to stanowisko **Zbigniewa Kubickiego**, który podobnie jak i ustępujący prezes, sprawował jednocześnie funkcję kierownika Kasy, a później Banku.

Zebranie Przedstawicieli, które obradowało 28 kwietnia 1963 r. w gmachu Naczelnego Komitetu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego przy ul. Bagatela 12, oprócz standardowych uchwał związanych z rozliczeniem finansowym poprzedniego roku, dokonało wyboru nowego składu Rady Nadzorczej. Przewodniczącym w dalszym ciągu pozostał Jerzy Szer, który pełnił tę funkcję do 1967 r. Przyjęto również dwie jednomyślne uchwały: o przywrócenie nazwy firmy sprzed 1950 r., tj. „**Spółdzielczy Bank Ogrodniczy w Warszawie**”, (choć stawał się on bankiem coraz bardziej uniwersalnym i nie zajmował się już tylko obsługą warszawskich ogrodników) oraz o rozszerzeniu terenu działania na Gromadzką Radę Narodową Babice. Po uzyskaniu z Centralnego Związku Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowych poświadczenia celowości dokonania zmian statutu, uchwalone zmiany wpisano do rejestru.

Zwiększenie dotychczasowego terenu działania Banku było w pełni uzasadnione. Nastąpił bowiem dalszy wzrost liczby udziałowców, rozmiarów obsługi bankowej oraz osiąganych wyników finansowych. Wymagało to jednak zwiększenia zatrudnienia, co przy istniejących warunkach lokalowych, pogorszyło i tak już trudną obsługę klientów. Zatrudnienie w Banku w końcu 1965 r. wynosiło 16 osób, osiągając poziom z roku 1945.

Na Zebraniu Przedstawicieli, 24 września 1969 r. wybrano nową Radę Nadzorczą. Przewodniczącym Rady został **Ryszard Mikołajczyk** i pełnił tę funkcję do 1975 r. W czerwcu 1969 r., w czasie przeprowadzonych lustracji przez Centralny Związek Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowych oraz kontroli przez Najwyższą Izbę Kontroli, stwierdzono nieprawidłowości i uchybienia skutkujące m.in. koniecznością utworzenia wysokich, bo przekraczających 2 mln złotych rezerw celowych. Ta sytuacja spowodowała konieczność powołania przez Radę Nadzorczą nowego Zarządu i 9 sierpnia 1969 r. w jego skład weszli: **Konstanty Pac** jako prezes oraz **Jan Adamczyk** i **Irena Korniewska**, jako członkowie. Zarząd w powyższym składzie był pierwszym w historii Banku, którego żaden z członków Zarządu nie pozostawał z Bankiem w stosunku pracy. 16 października 1969 r. Zarząd Banku powierzył **Wacławowi Giemzie** funkcję kierownika Banku, którą pełnił do 31 lipca 1974 r.

Pod koniec lat sześćdziesiątych daje się zauważyć **stopniowy wzrost ingerencji administracji państwowej w samodzielność spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych**. W tamtych latach mogły one udzielać tylko pożyczek krótkoterminowych (do 18 miesięcy) i średnioterminowych (do 5 lat), zarówno dla rolników, jak i dla rzemiosła, prywatnego przemysłu, handlu i usług.

CENTRALNY ZWIĄZEK Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowych Warszawa, ulica Jasna 1, tel. 26-72-21				Zatwierdzone zarządzeniem nr 42 Ministra Finansów w porozumieniu z prezesem GUS z dnia 28 marca 1968 r.			
SPRAWOZDANIE Z ZATRUDNIENIA I FUNDUSZU PŁAC za okres od I.I. do 31 grudnia 1969 r.				Adresat: CZW 508 0/Hoj			
SPÓŁDZIELCZY BANK OGRÓDNICZY w WARSZAWIE (jednostka sprawozdawcza)				89-7415-400-72 8901-0100-3 (numer statystyczny)			
CZW 508 0/Hoj (jednostka nadrzędna)				Przed wypełnieniem przeczytać instrukcję w sprawie finansowej sprawozdawczości statystycznej			

Wyszczególnienie				ZATRUDNIENIE			Fundusz płac w pełnych złotych			
				Stan w ostatnim dniu kwartału sprawozd.	etatomięsiące osobomięsiące	w tym etatomies. na skup	Ogółem wypłacony od początku roku	W tym przejęć na skup		
				3	4	5	6	7		
Osobowy fundusz płac	Prac. umysłowi	73-1	pełnozatrudn.	etaty	1	22	264	561.642,50		
			niepełno-zatrudnieni	osoby	2					
		76-1	pełnozatrudn.	etaty	4					×
			niepełno-zatrudnieni	etaty	5					×
			73-1	pełnozatrudn.	etaty	7	1	12	10.200.	
				niepełno-zatrudnieni	osoby	9				
	76-1	pełnozatrudn.	etaty	10						
		niepełno-zatrudnieni	osoby	12					×	
	Razem (1 do 12)			etaty	13	23	276	541.842,50		
				osoby	14	23			×	
	W tym:									
	a) dodatek kasjeraki			osoby	15	1	×	3.280,-		
	b) dodatek 5% za wysł. lat			osoby	16	×	7	5.314,-	×	
	c) dodatek 10% za wysł. lat			osoby	17	×	7	15.012,-	×	
d) wynagr. za godz. nadliczb			osoby	18	×	×				
Bieżący fundusz płac	73-2	za prace operacyjne	osoby	19			×			
	73-3	za czynności obsługi	osoby	20	1	11	×	27.266		
	76-2	prace adm.	osoby	21			×		×	
	73-3	inne	×	22	×	×	×		×	
Razem (19 do 22)			×	23	×	×	27.266			

W ostatnim dniu kwartału sprawozdawczego zatrudnionych było (wynagradzanych z osobowego funduszu płac) kobiet 22, młodocianych do 18 lat obojga płci, w tym dziewcząt

Pracownicy niepełnozatrudnieni, dla których głównym miejscem pracy jest SOP:

stan w dniu 30.VI *)

Od początku roku potrącona suma podatku od wynagrodzeń z osobowego funduszu płac wynosi zł .. 13.084,-, a na fundusz emerytalny zł 15.662,-

*) Niepotrzebne skreślić.

Okresy spłat kredytów średnioterminowych mogły być wydłużone jedynie w przypadku udzielanych kredytów na drobne budownictwo i remonty (do 7 lat), a przy zakładaniu sadów do 8 lat. Łączna wartość kredytu nie mogła przekroczyć 20 000 zł, a wypłaty tych kredytów były ściśle limitowane. Ustalone ogólnie limity nie zaspakajały wszystkich potrzeb, zgłaszanych zwłaszcza przez rzemiosło, prywatny przemysł, handel i usługi oraz budownictwo mieszkaniowe. Warunki udzielania kredytów na określone cele, ich wysokość, okresy spłaty, zabezpieczenie i oprocentowanie ustalane były centralnie przez Zarząd Centralnego Związku SOP w formie uchwał, które obowiązywały wszystkie spółdzielnie kredytowe w kraju.

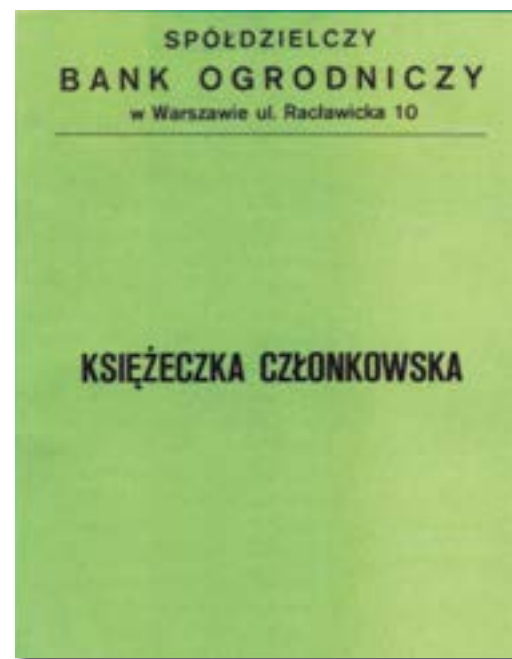
Działalność kredytowa spółdzielni, zgodnie z obowiązującym w tym czasie systemem finansowym SOP, finansowana była środkami miejscowego pochodzenia, tj. własnymi, skromnymi funduszami, pozostałościami środków na rachunkach bieżących, wkładami oszczędnościowymi (w wysokości określonej corocznie przez Bank Rolny i CZ SOP, np. w wysokości 50% lub 60% ogólnego stanu wkładów), a pozostała kwota utrzymywana była na lokatach. W przypadku, gdy środki tak ustalone nie pokrywały w pełni rozmiarów akcji kredytowej, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe zmuszone były do korzystania z kredytu refinansowego, oprocentowanego w wysokości 0,5%. W praktyce oznaczało to jednak, że przedstawiciele Banku Rolnego mogli dokonywać bezpośrednich kontroli spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych. Na tym tle, a także w zakresie ustaleń kontrolnych i zaleceń pokontrolnych, dochodziło często do poważnych zadrążeń na szczeblu lokalnym, przenoszonych również na szczebel centralny. Spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe, gromadząc coraz to wyższe kwoty wkładów oszczędnościowych (płatnych na każde żądanie - a vista i terminowych) oraz na rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych, które znacząco przekraczały zaangażowanie ich w akcję kredytową, nie musiały korzystać z kredytu refinansowego i dzięki temu unikały narzucanej kontroli Banku Rolnego. Zjawisko to przybrało takie rozmiary, że wpływ państwa na działalność SOP-ów (poprzez kontrole i zalecenia Banku

Rolnego) ulegał systematycznemu zmniejszeniu. Podkreślić należy, że wkłady oszczędnościowe gromadzone w spółdzielniach oszczędnościowo-pożyczkowych były gwarantowane przez Skarb Państwa.

Początek lat siedemdziesiątych obfitował w ważne wydarzenia polityczno-gospodarcze, które miały także wpływ na działalność Spółdzielczego Banku Ogrodniczego. W 1970 r. nastąpiła zmiana na stanowisku Naczelnego Dyrektora Banku Rolnego. Został nim Dyrektor Departamentu Organizacji i Planowania Ministerstwa Finansów. Pod nowym kierownictwem **Bank Rolny zintensyfikował działania, które miały na celu podporządkowanie spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych bankowi państwowemu.** W Ministerstwie Finansów podjęto więc prace nad zmianą dotychczasowego systemu finansowania działalności kredytowej tych spółdzielni. Przedstawiciele Banku Rolnego nawiązali w tym czasie kontakt z francuskim „Credit Agricole”, który ówczesnie był bankiem państwowo-spółdzielczym. Kontakty te w niedalekiej przyszłości posłużyły m.in. do opracowania założeń dla nowej struktury bankowej, a mianowicie Banku Gospodarki Żywnościowej.

Na szczeblu podstawowym nasilano wówczas bezpośrednie kontrole spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych. Działania te spowodowały **pogłębienie się i tak już napiętych relacji pomiędzy Centralnym Związkiem Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowych a Bankiem Rolnym.** W Dz. Urz. Ministerstwa Finansów Nr 10/4 ogłoszone zostały 12 listopada 1970 r. dwa zarządzenia Ministra Finansów, które weszły w życie z 1 stycznia 1971 r. Na podstawie Zarządzenia Nr 89 „zlecono” Bankowi Rolnemu kontrolę całokształtu działalności pożyczkowej spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych, na podstawie zaś Zarządzenia Nr 90 wprowadzono nową, podwyższoną stopę oprocentowania kredytu refinansowego, udzielanego spółdzielniom oszczędnościowo-pożyczkowym (z 0,5% na 5,6% w stosunku rocznym). Przepis § 1 ust.2 tego Zarządzenia stanowił, że w przypadku stwierdzenia przez Bank Rolny powtarzających się nieprawidłowości w działalności kredytowej, przytoczona wyżej stopa kredytu refinansowego byłaby podwyższona do 8%. Ustalono także stopy oprocentowania wkładów oszczędnościowych: płatnych na każde żądanie i gromadzonych na rachunku bieżącym - 4,0% i terminowych - 5,4%.

Nowym elementem systemu finansowego były również dopłaty budżetowe do odsetek pobieranych od udzielonych kredytów. Przyjęte rozwiązania spowodowały, że wszystkie bez wyjątku spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe poddano kontroli Banku Rolnego. Rozpoczęto także przygotowania do przekazania spółdzielniom zadań związanych z udzielaniem pożyczek inwestycyjnych ludności wiejskiej, które dotychczas obsługiwał Bank Rolny oraz do przejęcia z Narodowego Banku Polskiego zadań związanych z finansowaniem przedsiębiorstw z branży przetwórstwa rolno-spożywczego.

W tym czasie rosła pozycja Spółdzielczego Banku Ogrodniczego, poprawiały się również jego wyniki finansowe. W końcu 1970 r. Bank zatrudniał już 23 osoby. Warunki pracy i obsługi klientów były jednak tak złe, że stanowiły istotną barierę dalszego rozwoju Banku. Z tego też względu, ówczesny Zarząd w składzie **Konstanty Pac, Irena Karniewska i Jan Adamczyk** oraz kierownik Banku **Wacław Giemza** intensywnie szukali rozwiązań, które zapewniłyby poprawę warunków lokalowych. Uzyskano zapewnienie Centralnego Związku Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowych o przydzieleniu limitu inwestycyjnego w kwocie 2 mln zł. Bank, po przeprowadzeniu szeregu rozmów ze Spółdzielnią Mieszkaniową „Mokotów” (równolegle prowadzone były również rozmowy z innymi inwestorami), został

W środku Mieczysław Orzełek – prezes Zarządu Banku w latach 1972-1992

jej członkiem i **zaangażował się w budowę obiektu przy ul. Raclawickiej 10**. Na potrzeby Banku przeznaczono 333 m², a więc I piętro, którego powierzchnia była 2,5 raza większa od dotychczas zajmowanej. Bank stał się właścicielem spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego. Inwestycja została zakończona 30 czerwca 1973 r. Po odbiorze technicznym, **w lipcu 1973 r. Bank otrzymał klucz do swej pierwszej, własnej siedziby**. Przeprowadzka z Alei Jerozolimskich na ul. Raclawicką nastąpiła w listopadzie 1973 roku. W tym lokalu, do czerwca 2008 r. mieściła się Centrala Banku, a po wybudowaniu nowego budynku na Gocławiu, pod tym adresem będzie nadal pracował Oddział Mokotów.

W marcu 1972 r. do dymisji podał się cały Zarząd SBO. Rada Nadzorcza na posiedzeniu 18 kwietnia 1972 r. powołała nowy, trzyosobowy Zarząd Banku z **Mieczysławem Orzełkiem** w funkcji prezesa, **Bogumiłą Filipkowską** - wiceprezesa i **Jerzym Chodzeniem** jako członka Zarządu. W tym składzie osobowym Zarząd pracował ponad dekadę, do 3 czerwca 1983 roku.

W związku z rozszerzeniem terenu działania o Gromadzką Radę Narodową w Starych Babicach oraz dużym zainteresowaniem miejscowej ludności usługami bankowymi Zarząd postanowił uruchomić 1 stycznia 1973 r. Filię w Babicach, w połowie tegoż roku przekształconą w Oddział. Kierownikiem tej jednostki organizacyjnej Banku została **Alina Wójcik-Pielacińska**, która funkcję tę pełniła do 8 grudnia 1979 r. W szybkim tempie zwiększał się zakres działalności Oddziału. Warunki lokalowe były jednak bardzo skromne i utrudniały w istotny sposób obsługę coraz to większej liczby klientów.

Tymczasem skala działań podejmowanych przez SOP-y ulegała dalszemu rozszerzeniu. Do dotychczasowych uprawnień dołączono kredytowanie kontraktowanej uprawy buraków cukrowych, zakup traktorów, maszyn rolniczych oraz udzielanie kredytów gotówkowych dla członków (tzw. kredyty członkowskie), które miały stanowić również zachętę do wstępowania w poczet członków Banku. Kredyty te wypłacano gotówką i nie podlegały one kontroli ich wykorzystania. Takie rozwiązanie funkcjonowało tylko w spółdzielniach oszczędnościowo-pożyczkowych. Spółdzielnie przejęły od Banku Rolnego administrowanie kredytami udzielanymi z funduszu prewencyjnego Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń na niepalne lub trudnozapalne pokrycia dachowe budynków.

Siedziba Oddziału w Starych Babicach, lata 80.

Na podstawie przepisów Zarządzenia Nr 124 Ministra Finansów z 30 listopada 1973 r., Bank Rolny - od 1 stycznia 1974 r. - rozpoczął przekazywanie spółdzielniom oszczędnościowo-pożyczkowym, działającym na terenie tzw. gmin wzorcowych, zezwoleń na udzielanie pożyczek inwestycyjnych dla ludności wiejskiej oraz pożyczek na produkcję drobiarską, objętą wieloletnimi umowami kontraktacyjnymi, zawieranymi z przedsiębiorstwami podległymi Zjednoczeniu Produkcji Drobiarskiej

„Poldrob”. W 1974 r. SOP-y przejęły do obsługi także budżety gmin i usługa ta w późniejszym okresie była systematycznie rozszerzana. Nastąpił także wyraźny wzrost rozliczeń bezgotówkowych za pośrednictwem rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych (ROR), zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z 24 maja 1974 r., które nakazywało niektórym jednostkom handlowym i usługowym przyjmowanie zapłaty czekami, wystawianymi za nabyte towary lub usługi. W lipcu 1974 r. kierownik Banku **Wacław Giemza** przeszedł na emeryturę. Za jego kadencji nastąpiła poprawa działalności Banku oraz zyskano nowy lokal. Na stanowisko kierownika, w październiku 1974 r., zatrudniona została Genowefa Jachowicz, były pracownik Departamentu Rewizji Centrali Banku Rolnego.

Lata siedemdziesiąte przyniosły m.in. nowy, dwustopniowy podział administracyjny kraju. Już w 1973 roku przywrócono gminy, w czerwcu 1975 r. ostatecznie zlikwidowano powiaty i utworzono 49 „małych” województw. Zachodziła zatem konieczność dostosowania do nowej sytuacji obsługi bankowej ludności i jednostek gospodarczych, stanowiących tzw. kompleks gospodarki żywnościowej. Rozwiązania takie przygotowywano wcześniej, a ich efektem była ustawa z 12 czerwca 1975 roku - Prawo bankowe. Na podstawie tej ustawy powołany został państwowo-spółdzielczy **Bank Gospodarki Żywnościowej**, który stał się centralą organizacyjną, finansową i rewizyjną banków spółdzielczych. Bank ten powstał z połączenia Banku Rolnego z Centralnym Związkiem Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowych. Połączono zatem instytucję państwową ze strukturą spółdzielczą. Dopiero początek lat dziewięćdziesiątych wykazał negatywne cechy tego połączenia, a powstała państwowo-spółdzielcza struktura organizacyjna zakończyła swoje istnienie.

1975-1989

Pod kuratelą BGŻ

W powstałym w 1975 r. Banku Gospodarki Żywnościowej Skarb Państwa posiadał 54% udziałów, banki spółdzielcze zaś - 46%. Na podstawie przepisu art. 59 wymienionej wyżej Ustawy, dotychczasowe spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe musiały przyjąć nazwę banków spółdzielczych. Banki Spółdzielcze zobligowane zostały do zrzeszania się i posiadania w Banku Gospodarki Żywnościowej co najmniej jednego udziału o wartości 2 mln zł. Była to kwota znaczna, która w tym czasie stanowiła równowartość 25 „małych” fiatów. Wiele banków spółdzielczych nie dysponowało

takimi możliwościami, wobec tego Bank Gospodarki Żywnościowej udzielał im na ten cel specjalnego kredytu, który musiał być spłacony. Tylko w stosunkowo nielicznych przypadkach kredyt ten był częściowo umarzany. Spółdzielczy Bank Ogrodniczy objął 3 takie udziały. Rok 1975 obfitował w szereg ważnych wydarzeń. Na Zebraniu Przedstawicieli, które odbyło się w kwietniu, dokonano rozliczenia i oceny Banku za 1974 r. oraz wybrano nową, 15-osobową Radę Nadzorczą. Przewodniczącym Rady został **Mieczysław Wyziński**, długoletni działacz samorządowy (funkcję tę pełnił do maja 1982 r., tj. do chwili śmierci), a na zastępcę przewodniczącego wybrano **Bogdana Godziejewskiego**, a na sekretarza Rady **Andrzeja Szczecińskiego**. Banki spółdzielcze przejęły 1 lipca 1975 r. z byłego Banku Rolnego całą obsługę kredytową ludności wiejskiej oraz finansowo-kredytową zespołów rolników indywidualnych, spółek wodnych oraz innych zrzeszeń i organizacji rolników. Równocześnie przejęto zadłużenia z tytułu kredytów udzielonych przez Bank Rolny.

Zebranie Przedstawicieli Banku - lata 80.

Spółdzielczość bankowa posiadała już w tym czasie dobrze rozwiniętą sieć placówek, którą tworzyły 1 664 banki spółdzielcze, 887 oddziałów oraz 2 857 filii i punktów kasowych. Zmiany spowodowały zwiększenie roli banków spółdzielczych w środowiskach i w istotny sposób poprawiły ich sytuację ekonomiczno-finansową. Zakończono długoletni proces poszerzania kompetencji banków spółdzielczych.

W tym czasie suma bilansowa Spółdzielczego Banku Ogrodniczego wzrosła z 187 958 900 zł w 1974 r. do 223 880 386 zł w 1975 r., a dodatni wynik finansowy

z 1 759 120 zł na 3 394 415 zł. Raptownie wzrosło również zatrudnienie, które na koniec 1975 r. wynosiło już 55 osób, podczas gdy jeszcze w 1974 r. - 33 osoby.

Wiele osób z zatrudnionych w tamtym roku pracowało wcześniej w zlikwidowanym Banku Rolnym. I tak np. **Czesław Wojdan**, zatrudniony jako zastępca dyrektora Banku, w byłym Banku Rolnym pełnił funkcję dyrektora Oddziału Powiatowego, a wcześniej był dyrektorem Departamentu Rolnictwa Indywidualnego i Zespołowego Centrali Banku Rolnego. **Tadeusz Grudzień** został zatrudniony na stanowisko doradcy, a w centrali Banku Rolnego był dyrektorem Departamentu Rewizji. Decyzje w sprawach kadrowych podejmował dyrektor Banku.

Zakres świadczonych usług bankowych spowodował poważne trudności w terminowej, ręcznie prowadzonej ewidencji księgowej zaszłości gospodarczych. Równoległe z przejęciem zadań z byłego Banku Rolnego, wdrożono zmechanizowany system ewidencji księgowej na maszynach typu „Ascota”.

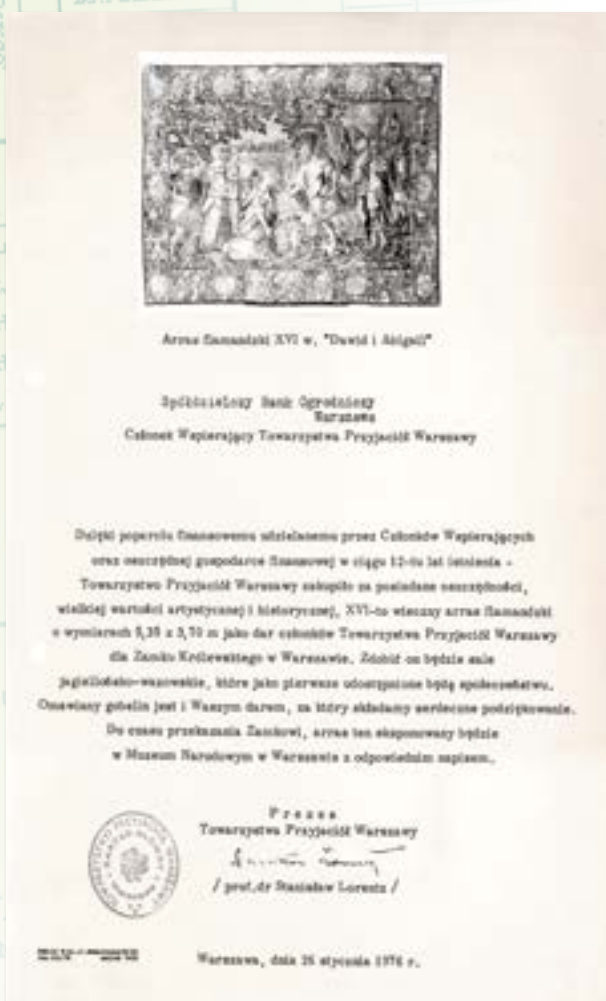

Siedziba Centrali Banku przy ul. Raławickiej 10 w latach osiemdziesiątych

Nadzwyczajne Zebranie Przedstawicieli, które zostało zwołane 20 września 1975 r., przyjęło statut dostosowany do obowiązującego prawa bankowego. Wzorcowy statut (projekt został przygotowany w BGŻ) dla banków spółdzielczych został wprowadzony w życie 8 lipca 1975 r. zarządzeniem Ministra Finansów (podobne rozwiązanie jak w czasach Gminnych Kas Spółdzielczych). Do gotowego statutu należało wpisać jedynie nazwę firmy, jej siedzibę, teren działania oraz wysokość udziałów, a pozostałe ustalenia należało przyjąć w całości.

Prezes Zarządu Banku Mieczysław Orzetek
w trakcie obchodów 125 - lecia powstania Spółdzielczości Bankowej, 1986 r.

Odradzająca się powoli od 1956 r. samodzielność i samorządność spółdzielni kredytowych zmierzająca do zasad, jakimi kierowały się kasy Stefczyka, kolejny raz została stłumiona. Uchwalony statut przewidywał bowiem ograniczenie roli Zarządu Banku na rzecz dyrektora. Był on powoływany i odwoływany przez prezesa Banku Gospodarki Żywnościowej, po zasięgnięciu opinii Zarządu Spółdzielni. Dyrektor upoważniony został do składania oświadczeń w sprawach praw i obowiązków majątkowych, dotyczących czynności bankowych Spółdzielczego Banku Ogrodniczego. W tym obszarze reprezentował Bank jednoosobowo i kierował jego bieżącą działalnością. Ograniczenia dotyczyły również zagadnień związanych z zatrudnieniem, funduszem płac, działalnością inwestycyjną, zakupami itp. W związku z postanowieniami art. 59 Prawa bankowego, na Zebraniu Przedstawicieli prowadzona była **ożywiona dyskusja nad zmianą nazwy firmy. Delegaci, biorąc pod uwagę fakt, że teren i charakter działalności Banku nie uległ zmianie, postanowili jednak utrzymać dotychczasową nazwę, tym bardziej że Spółdzielczy Bank Ogrodniczy obchodził właśnie 50-lecie swojego istnienia.**

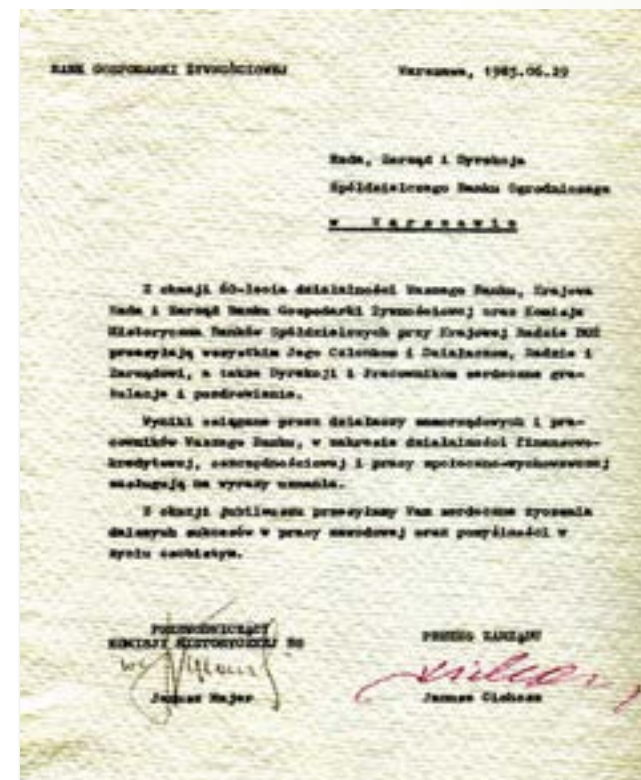
W 1977 r. nastąpiło dalsze rozszerzenie zakresu działalności Spółdzielczego Banku Ogrodniczego.

Na podstawie zarządzenia Ministra Finansów z 11 marca 1977 r. Bank rozpoczął prowadzenie ewidencji wartości produktów sprzedanych przez rolników jednostkom gospodarki uspołecznionej. Ewidencja ta miała być wykorzystywana przy ustaleniu świadczeń emerytalnych dla rolników. Rozwiązanie to spowodowało wyraźny wzrost obrotu bezgotówkowego i dalszą popularyzację rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych.

Z końcem 1978 r. na zasłużoną emeryturę odeszła dyrektor Spółdzielczego Banku Ogrodniczego - **Genowefa Jachowicz**. Na to stanowisko, w trybie określonym w statucie, 16 marca 1979 r. powołany został **Henryk Majchrzak**. Przyszło mu pracować w okresie narastającego w dekadzie lat osiemdziesiątych głębokiego kryzysu politycznego, społecznego i gospodarczego. Pełna emocji dyskusja we wszystkich środowiskach doprowadziła m.in. do powstania Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”. Z uwagi na postępujący kryzys polityczny, wprowadzony został 13 grudnia 1981 r. stan wojenny, który zniesiono dopiero w 1983 r. W tym bardzo trudnym czasie, w którym m.in. **zawieszono działalność organów samorządowych, dyrektor jednoosobowo podejmował decyzje i odpowiadał za całość działań Banku** (łącznie z Oddziałem w Babicach, którym do dnia 31 marca 1986 r. kierował **Mieczysław Piotrowski**). Dyrektor Henryk Majchrzak utrzymywał jednak stały kontakt z Zarządem i Radą Nadzorczą.

W wyniku zachodzących procesów inflacyjnych nastąpił gwałtowny wzrost oszczędności. Występujące braki na rynku w zakresie zaopatrzenia rolnictwa w środki produkcji, maszyny i narzędzia rolnicze, materiały budowlane i inne towary wpłynęły na znaczny wzrost zasobów pieniężnych pochodzących ze sprzedaży produkcji rolnej, które pozostawały jako przymusowe oszczędności. Nastąpił znaczny przyrost oszczędności gromadzonych przez ludność w Banku.

Postępująca inflacja, jak również relacja stóp procentowych, tj. niższe oprocentowanie

Tadeusz Wyszomirski - Wiceprezes BGŻ
podczas obchodów 60-lecia Banku - 1985 r.

kredytów w stosunku do oprocentowania oszczędności lokowanych w Banku spowodowały znaczny wzrost popytu na kredyty. Największą dynamikę wzrostu wykazywały rolnicze kredyty inwestycyjne, przeznaczone przede wszystkim na zakup ciągników i maszyn rolniczych, kredyty dla rzemiosła, prywatnego handlu i usług oraz na budownictwo mieszkaniowe.

W ramach podejmowanej reformy gospodarczej istotne zmiany nastąpiły również w ustawodawstwie bankowym. Zmiany te wprowadzono przepisami ustawy Prawo bankowe z 26 lutego 1982 r. oraz ustawy Prawo spółdzielcze z 16 września 1982 r. Przepisy te zapewniały bankom spółdzielczym znaczną autonomię i przywracały spółdzielcze zasady zarządzania. BS-y musiały jednak w dalszym ciągu stosować ogólnie ustalone, sztywne stopy oprocentowania depozytów i kredytów oraz stosować narzucone taryfikatory przy ustalaniu wynagrodzeń dla pracowników.

Zebranie Przedstawicieli 20 maja 1983 r. dokonało kolejnej zmiany statutu, dostosowując go do nowych przepisów. Ograniczone m.in. zostały dotychczasowe uprawnienia dyrektora, które przeszły w gestię Zarządu. Podniesiono również do 1000 zł jednostkowy udział statutowy i wybrano 15-osobową Radę Nadzorczą. Na przewodniczącego Rady został wybrany **Bogdan Godziejewski**, dotychczasowy wiceprzewodniczący, a na zastępcę przewodniczącego **Franciszek Chodzeń**, sekretarzem zaś w dalszym ciągu pozostawał **Andrzej Szczeciński**.

Rada Nadzorcza, na posiedzeniu 3 czerwca 1983 r., powołała 5-osobowy Zarząd w składzie: **Mieczysław Orzełek** - prezes, **Bogumiła Filipkowska** - wiceprezes, **Stefan Kiedrzyński**, **Henryk Majchrzak** i **Teresa Pawlak** - członkowie. Stale rosnący zakres i skala działania Banku, ze względu na warunki lokalowe, ponownie spowodowały pogorszenie jakości obsługi bankowej. Szczególnie trudne warunki panowały w Oddziale w Starych Babicach. W tej sytuacji Spółdzielczy Bank Ogrodniczy, w listopadzie 1983 r. nabył od Jana Kwaśniała nieruchomość zabudowaną, położoną w Borzęcinie, tuż obok kościoła. Po przeprowadzonej modernizacji i dostosowaniu budynku do potrzeb Banku **Oddział ze Starych Babic został przeniesiony do Borzęcina**. Budynek ten był pierwszą, w pełni własną nieruchomością w dotychczasowych dziejach Banku. Nieruchomość tę ujęto 14 listopada 1986 r. w urzędzeniach księgowych Banku. Kierownikiem Oddziału od 16 października 1986 r. była **Teresa Wierzbicka**. Funkcję tę pełniła do 7 maja 1993 roku.

W kwietniu 1985 r. przypadło 60-lecie Spółdzielczego Banku Ogrodniczego. Z dniem 30 września 1986 roku została rozwiązana umowa o pracę z dyrektorem Banku Henrykiem Majchrzakiem. Na to stanowisko powołany został **Bernard Sawicki**, który pełnił tę funkcję do 15 września 1990 roku. W związku z upływem kadencji Rady Nadzorczej, 28 czerwca 1987 r. Zebranie Przedstawicieli wybrało nową Radę, której przewodniczącym został **Andrzej Krzemiński**, zastępcą przewodniczącego **Jerzy Plusczyński**, a sekretarzem **Bogdan Mazurek**. Rada Nadzorcza 3 czerwca 1988 r. podjęła uchwałę o uzupełnieniu składu Zarządu o **Jana Zarębę**.

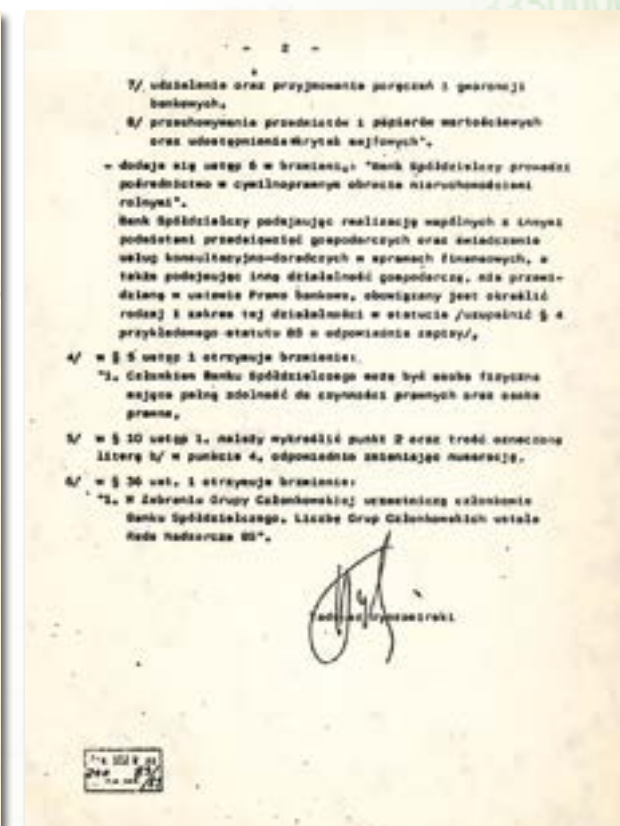
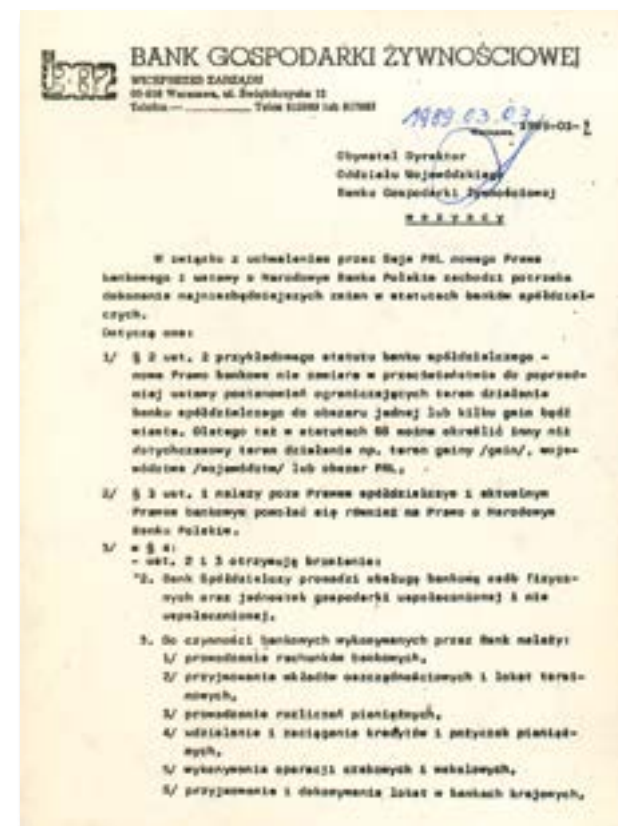
W latach osiemdziesiątych sytuacja polityczna i gospodarcza kraju, mimo podejmowanych reform, systematycznie się pogarszała. W latach 1989/1990 nastąpiła całkowita zmiana systemu politycznego i gospodarczego. Rozpoczął się proces budowy gospodarki rynkowej. Proces ten dotyczył także systemu bankowego.

Gra wolnego rynku

1990

Okres transformacji polskiej spółdzielczości bankowej do gospodarki rynkowej zapoczątkowany został na przełomie lat 1989/90 zmianami w strukturze organizacyjnej i statusie ekonomiczno-prawnym banków spółdzielczych. Ustawa Prawo bankowe z 31 stycznia 1989 roku zapoczątkowała wprowadzanie rozwiązań przybliżających polski system bankowy do wymogów Unii Europejskiej.

Przepisy ustawy zwiększały autonomię poszczególnych banków, poszerzały zakres i przedmiot ich działania. Zniesione zostały ograniczenia dotyczące terenu działania, obsługi kredytowej podmiotów gospodarczych, limity kredytowe itp. Zebranie Przedstawicieli, obradujące 20 maja 1989 r., dokonało niezbędnych korekt dotychczasowego Statutu. Zmiany te wpisano do Rejestru Spółdzielni 27 lutego 1990 r. Postanowienia Ustawy z 20 stycznia 1990 r. o zmianach w organizacji i działalności spółdzielczości spowodowały m.in. likwidację wszystkich związków spółdzielczych, organizacji spełniających funkcję związków oraz zawiesiło do 31 lipca 1991 r. przepisy Prawa spółdzielczego, dotyczące lustracji i tworzenia związków rewizyjnych. W tej sytuacji **Bank Gospodarki Żywnościowej przestał pełnić funkcję centralnego związku**, wobec BS. Przestał pełnić funkcje lustracyjne i szkoleniowe, pozostał jednak centralą finansową. Zrzeszanie się w nim banków

spółdzielczych przestało być obligatoryjne, a **stosunki z bankami spółdzielczymi oparte zostały na dobrowolnych, cywilno-prawnych umowach** dotyczących wzajemnej współpracy w dziedzinie finansowej, szkoleniowej i organizacyjno-technicznej.

Odznaczenie państwowe dla Czesława
Wojdana Z-cy Dyrektora Spółdzielczego
Banku Ogrodniczego wręcza Prezes BGŻ

Spółród ówczesznie istniejących 1662 BS-ów, **współpracę z BGŻ na zasadach dobrowolnej umowy cywilno-prawnej podjęło 1276 banków, w tym również Spółdzielczy Bank Ogrodniczy.** Pozostała część banków spółdzielczych, niezadowolona z dotychczasowej współpracy z BGŻ lub dla podkreślenia swojej niezależności, podjęła współpracę z jednym z banków powstałych w formie spółek akcyjnych. W tym czasie powstawało również wiele innych banków komercyjnych, które w dalszej perspektywie, bądź to ogłosiły upadłość, bądź zostały przejęte przez silniejszą kapitałowo konkurencję.

W okresie realizacji tzw. programu Balcerowicza skomplikowana stała się sytuacja w rolnictwie. Pojawiły się nadwyżki płodów rolnych, których rolnicy nie mogli sprzedać. Równocześnie wzrastały ceny artykułów do produkcji rolnej. Banki spółdzielcze, dysponując niskimi funduszami własnymi, miały niewielkie możliwości udzielenia kredytów ze środków własnych. Musiały więc korzystać z kredytu refinansowego, co spowodowało znaczny wzrost odsetek od udzielonych kredytów. Sytuacja zarówno dla banków, jak i dla rolników, okazała się trudna. Głęboki kryzys gospodarczy w rolnictwie i przemyśle, zapaść rolniczego sektora państwowego i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz innych jednostek obsługi rolnictwa kredytowanych przez BS, narastający fiskalizm państwa i gwałtownie rosnąca stopa podatkowa, wzrost zadłużeń przeterminowanych, wprowadzenie poręczeń własnym majątkiem, rozwiązania umowy o jedności kasowej z GS „SCH” itp. a także brak doświadczenia samodzielnego działania kadr w złożonych warunkach ekonomicznych i brak kontroli zewnętrznej – wszystko to było przyczyną **poważnych i pogłębiających się kłopotów finansowych banków spółdzielczych, których w latach 1990-95, wskutek upadku lub połączenia, ubyło 150.**

Lata dziewięćdziesiąte były jednakże okresem intensywnego rozwoju Spółdzielczego Banku Ogrodniczego. Zebranie Przedstawicieli 24 marca 1990 r. wybrało nową 17-osobową Radę Nadzorczą, która ukonstytuowała się 28 marca 1990 r., a jej przewodniczącym został dr **Waldemar Rolewski**, doświadczony działacz społeczno-gospodarczy, który tę funkcję pełnił bez przerwy do czerwca 2018 roku. Na zastępcę przewodniczącego Rady wybrano **Wacława Małeckiego**, a sekretarzem została **Barbara Kuc**. Rada Nadzorcza, biorąc pod uwagę zmiany dokonujące się w gospodarce kraju, dostrzegała potrzebę przeprowadzenia istotnych zmian w funkcjonowaniu Spółdzielczego Banku Ogrodniczego, zwłaszcza w zakresie organizacyjno-kadrowym. Dlatego już 28 marca 1990 r. Rada Nadzorcza dokonała zmian w składzie osobowym Zarządu Banku. Prezesem pozostał **Mieczysław Orzełek**, a na funkcję wiceprezesa wybrano **Jerzego Pluszczyńskiego**, zaangażowanego społecznika. Z inspiracji Rady Nadzorczej rozpisano konkurs na wakujące stanowisko zastępcy dyrektora SBO, w wyniku którego zatrudniono 1 sierpnia 1990 r. **Marianne Brzostek**, która pełniła swe

obowiązki na tym stanowisku do chwili odejścia na emeryturę, tj. 31 sierpnia 1997 r. Wobec rezygnacji dotychczasowego dyrektora Banku **Bernarda Sawickiego** Rada Nadzorcza powołała na to stanowisko dr. **Andrzeja Zawadzkiego**, który studiował i doktoryzował się na Wydziale Ekonomiczno-Rolniczym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Obowiązki zawodowe w Spółdzielczym Banku Ogrodniczym podjął 16 sierpnia 1990 r. Tym samym rozpoczęty został proces dostosowywania działań Spółdzielczego Banku Ogrodniczego do nowej rzeczywistości gospodarczej.

Rozmiary działalności Spółdzielczego Banku Ogrodniczego na koniec 1990 r. charakteryzowały kapitały własne, które łącznie wynosiły 358,4 tys. zł, w tym kapitał udziałowy 216,6 tys. zł, suma zgromadzonych depozytów osiągnęła kwotę 6 315,4 tys. zł, zadłużenie z tytułu udzielonych kredytów wyniosło 3 023,7 tys. zł, a suma bilansowa - 7 592,1 tys. zł. Bank zatrudniał 52 osoby.

Na przełomie lat 1990/1991 podjęto pracę nad dostosowaniem do nowego porządku prawnego Statutu Banku, który Zebranie Przedstawicieli uchwaliło 9 marca 1991 r. Czytamy w nim m.in., że „Bank jest spółdzielnią prowadzącą działalność samodzielnie i samorządnie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej”. Odnośny przepis stanowił, iż to Zarząd kieruje działalnością i reprezentuje Bank na zewnątrz. Ten zapis oraz następny, dotyczący składania oświadczenia woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych, wymusił potrzebę powołania „urzędującego” prezesa i wiceprezesa Zarządu. Dotychczasowe uprawnienia dyrektora Banku zostały ograniczone, a w 1992 r. stanowisko to zostało zniesione. Zebranie Przedstawicieli podjęło również uchwałę dotyczącą podziału zysku za rok 1990, wynoszącego 732,9 tys. zł.

W 1991 r. Rada Nadzorcza trzykrotnie dokonała zmiany składu osobowego Zarządu Banku. 3 kwietnia w szereg Zarządu powołany został dyrektor Banku **Andrzej Zawadzki**, a już 29 maja 1991 r. Rada – realizując postanowienie statutu – powołała go na stanowisko Wiceprezesa Zarządu. Tak więc decyzje Rady Nadzorczej powodowały stopniowe przekształcanie Zarządu „społecznego” w bardziej operatywny Zarząd „zawodowy”. Kolejnej zmiany Zarządu dokonano 27 grudnia 1991 r. i na przełomie lat 1991/1992 funkcjonował on w nowym, następującym składzie: **Mieczysław Orzełek** – prezes, **Andrzej Zawadzki** – wiceprezes, **Bogumiła Filipkowska**, **Mariusz Klarzak** i **Jarosław Stokowski** – członkowie Zarządu.

Przeniesienie siedziby Oddziału Banku ze Starych Babic do Borzęcina, mimo poprawy warunków pracy, w znacznym stopniu utrudniło klientom (w tym również Urzędowi Gminy) korzystanie z usług Spółdzielczego Banku Ogrodniczego. Sytuacja ta, ciągle rosnąca liczba klientów, a także posiadane zasoby spowodowały,

Otwarcie siedziby Oddziału w Starych Babicach
przy ul. Warszawskiej 9B w grudniu 1992 r.
Wstęgę przecina Andrzej Zawadzki – prezes Zarządu
Banku, obok Waldemar Rolewski – przewodniczący
Rady Nadzorczej, w głębi w pierwszym rzędzie:
Hanna Kubińska – kierownik Zespołu,
Tadeusz Wyszomirski – wiceprezes BGŻ,
Włodzimierz Czekan – wiceprezes Zarządu Banku

że Zarząd Banku podjął decyzję wybudowania nowego obiektu w Starych Babicach. Spotkała się ona z przychylnością ze strony władz Gminy, a szczególnie wójta Stanisława Zająca. W Państwowym Biurze Notarialnym w Pruszkowie, 8 sierpnia 1991 r. sporządzono akt notarialny, na podstawie którego Spółdzielczy Bank Ogrodniczy nabył od miejscowej Spółdzielni Handlowo-Usługowej (dawniej Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”) działkę budowlaną położoną w Starych Babicach przy ul. Warszawskiej 9B, o powierzchni 2 170 m² za cenę 246 729 000 zł. W imieniu Banku akt notarialny podpisali Mieczysław Orzełek i Andrzej Zawadzki. Niebawem rozpoczęto prace budowlane, a 25 września 1991 r. nastąpiło wmurowanie aktu erekcyjnego.

Prezes Zarządu Mieczysław Orzełek poinformował Radę Nadzorczą, że w 1992 r. zamierza zakończyć działalność zawodową i społeczną oraz przejść na emeryturę. Jego uroczyste pożegnanie, a także członka Zarządu - Bogumiły Filipkowskiej nastąpiło 29 kwietnia 1992 r., podczas plenarnego posiedzenia Rady Nadzorczej, która - w uznaniu zasług - **przyznała Mieczysławowi Orzełkowi tytuł Honorowego Prezesa Zarządu Spółdzielczego Banku Ogrodniczego**. Należy podkreślić, że Mieczysław Orzełek pełnił społeczną funkcję prezesa Zarządu przez 20 lat, pełnych ważkich wydarzeń w dziejach spółdzielczości bankowej, w tym również w historii Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w Warszawie.

W związku z ustąpieniem z Zarządu Mieczysława Orzelka i Bogumiły Filipkowskiej powołano do Zarządu **Jerzego Pluszczyńskiego** oraz **Włodzimierza Czekana**, absolwenta Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, któremu powierzono funkcję wiceprezesa. Do 9 kwietnia 1992 r., tj. do dnia wejścia w życie Ustawy o zmianie Ustawy Prawo bankowe i niektórych innych ustaw, Włodzimierz Czekan był naczelnikiem Terenowego Wydziału Nadzoru w Departamencie Rewizji i Nadzoru Bankowego BGŻ.

W 1992 r. powstały dwie nowe jednostki organizacyjne Banku. W marcu uruchomiona została **ekspozytura Banku przy ul. Św. Wincentego 92**, w lokalu wynajętym od Państwowego Gospodarstwa Rolnego Bródno, a w **Markach Oddział Banku** przy ul. Lisa Kuli 3A. Oddział ten rozpoczął działalność operacyjną 20 czerwca 1992 r., a na stanowisko dyrektora Oddziału powołany został **Krzysztof Ksyta**.

Budowa obiektu dla Oddziału w Starych Babicach została zakończona i oddana do użytku, więc **siedzibę Oddziału przeniesiono z Borzęcina z powrotem do Starych Babic**. Wybudowany obiekt pozwolił na zapewnienie klientom oraz pracownikom wygodnych warunków obsługi i pracy. Oficjalne otwarcie obiektu, 5 grudnia 1992 r., poprzedziło obrady Nadzwyczajnego Zebrania Przedstawicieli, które m.in. podjęło uchwałę o zwiększeniu funduszy własnych Banku. Od tej pory wszystkie Zebrania Przedstawicieli odbywały się w sali konferencyjnej tego Oddziału. Dyrektor Oddziału w Starych Babicach, **Teresa Wierzbicka**, złożyła rezygnację z pełnionej funkcji, a dyrektorem tej placówki - od 1 lipca 1993 r. - został **Stanisław Skrzypczyk**.

Rozmiary działalności Spółdzielczego Banku Ogrodniczego, rosnąca konkurencja na rynku finansowym oraz rozwój techniki bankowej wymuszały potrzebę szybkiego unowocześnienia obsługi klientów. Przygotowania do wdrożenia elektronicznego systemu przeprowadzania operacji bankowych rozpoczęto już pod koniec 1990 r.

we współpracy z Bankiem Gospodarki Żywnościowej. W wyniku doświadczeń z lat 1991/92 uznano, że **„oprogramowanie norweskie absolutnie nie zdaje egzaminu”** i w tej sytuacji Spółdzielczy Bank Ogrodniczy podjął starania o pozyskanie oprogramowania od dostawcy krajowego. W rezultacie, 16 listopada 1992 r. Bank zawarł umowę z firmą Computer System For Business International LTD Sp. z o.o. na dostawę i instalację oprogramowania „Bankier”. Zakupiony system wdrożono z powodzeniem w jednostce macierzystej 1 marca 1993 r. Eksploatowane dotychczas maszyny księgujące typu „Daro”, po miesięcznym asystowaniu wdrażanemu systemowi komputerowemu, przeszły do historii.

Wraz z rozwojem działalności Banku, lokal przy ul. Raławickiej 10 w Warszawie, po dwudziestu latach użytkowania, stawał się już za ciasny i wymagał gruntownej modernizacji. Zarząd Banku wynajął więc od Spółdzielni Mieszkaniowej „Pura” dodatkową powierzchnię na parterze i w piwnicach budynku. Modernizację zakończono w 1994 r. W jej ramach dobudowano klatkę schodową, a w piwnicy wybudowano skarbiec, który w owym czasie spełniał wszystkie wymagania stawiane przez Narodowy Bank Polski dla tego typu obiektów.

Rada Nadzorcza zaakceptowała 3 listopada 1993 r. propozycję Zarządu dotyczącą utworzenia bankowej spółki z o.o. pod nazwą „ESBEO”. W założeniach spółka miała prowadzić działalność gospodarczą, wspomagającą Spółdzielczy Bank Ogrodniczy m.in. w zagospodarowywaniu lub sprzedaży licytowanych, a nie sprzedanych składników majątku, zabezpieczających zwrotność zaciągniętych kredytów przez osoby fizyczne i prawne. Zajmować się również miała leasingiem środków trwałych. W początkowym okresie działalności spółki założenia te realizowane były poprawnie, jednak pod koniec lat dziewięćdziesiątych spółka przysporzyła poważnych problemów finansowych, których skutki odczuwane były przez kilka lat.

Po wcześniejszych uzgodnieniach ze Spółdzielnią Mieszkaniową „Górczewska” Bank został jej członkiem i sfinansował budowę lokalu użytkowego o powierzchni 180 m² w wielokondygnacyjnym budynku mieszkalnym. **Otwarcie Filii Banku przy ul. Świętochowskiego 2 nastąpiło 2 lutego 1994 r.** Kierownikiem Filii, nazwanej później „Jelonki”, został **Ryszard Łacki**. Filia organizacyjnie podlegała Oddziałowi w Starych Babicach, a w obu jednostkach wdrożony został system komputerowy „Bankier”.

W 1994 r. zwołane zostały dwa Zebrania Przedstawicieli. Zwyczajne Zebranie odbyło się 10 czerwca i dotyczyło rozliczenia finansowego poprzedniego roku oraz dokonało częściowej zmiany statutu. Zgodnie z jego postanowieniami, na zebraniach grup członkowskich wybrano na czteroletnią kadencję nową, 16-osobową Radę Nadzorczą, która ukonstytuowała się 15 czerwca. Przewodniczącym Rady został ponownie **Waldemar Rolewski**, na zastępcę przewodniczącego wybrano **Jacka Szarejko**, a sekretarzem pozostała **Barbara Kuc**. Rada Nadzorcza na swym pierwszym posiedzeniu dokonała zmiany składu Zarządu Banku: ustąpił Jerzy Pluszczyński, a na to miejsce powołany został dyrektor Oddziału w Markach **Krzysztof Ksyta**. Równocześnie prezes Zarządu **Andrzej Zawadzki** złożył rezygnację z pełnionej funkcji. Rezygnacja nie została przyjęta i Andrzej Zawadzki, będąc na urlopie bezpłatnym, pełnił społecznie obowiązki prezesa do 12 października 1994 roku.

W omawianym okresie, m.in. na skutek trwającego kryzysu gospodarczego w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym oraz pogłębiającego się fiskalizmu podatkowego, sytuacja ekonomiczno-finansowa banków spółdzielczych była bardzo trudna. Poprawa tego stanu była możliwa tylko poprzez rozwiązania systemowe, umożliwiające restrukturyzację banków spółdzielczych i Banku Gospodarki Żywnościowej (sytuacja zbliżona do tej, która występowała na początku lat trzydziestych). Sejm 24 czerwca 1994 r. uchwalił Ustawę o restrukturyzacji banków spółdzielczych i BGŻ oraz zmianie niektórych ustaw, która weszła w życie 13 lipca 1994 r. Przepisy ustawy nakreśliły niezbędne zmiany organizacyjne, które miały na celu restrukturyzację spółdzielczego sektora bankowego oraz zbudowanie **trójszczeblowej struktury** spółdzielczości bankowej. **Podstawą tej struktury były banki spółdzielcze**, które zachowały daleko idącą autonomię. Ustawa ograniczała jednak teren działania banku spółdzielczego w zasadzie do obszaru gminy, a zakres prowadzonej działalności operacyjnej do podstawowych usług bankowych, a mianowicie prowadzenia rachunków bankowych, przyjmowania i obsługi wkładów oszczędnościowych oraz lokat terminowych, prowadzenia rozliczeń pieniężnych, udzielania kredytów oraz pożyczek pieniężnych osobom i jednostkom zamieszkującym lub mającym siedzibę na obszarze działania danego banku spółdzielczego, wykonywania operacji czekowych, wykonywania operacji wekslowych jedynie w zakresie dyskonta, przyjmowania i dokonywania lokat w zrzeszającym je banku regionalnym, przyjmowanie poręczeń, przechowywanie

przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępniania skrytek sejfowych. Inne usługi bankowe mogły być wykonywane po uzyskaniu zezwolenia banku regionalnego. Zezwolenia wymagało również ewentualne rozszerzenie terenu działalności banku spółdzielczego na część lub całość banku regionalnego. Banki spółdzielcze musiały się zrzeszyć we właściwym terytorialnie banku regionalnym. Obowiązkowa była również przynależność do związku rewizyjnego. Wszystkie banki spółdzielcze, które dostosowały swoją działalność do przepisów omawianej Ustawy, miały możliwość uzyskania pomocy w restrukturyzacji trudnych wierzytelności, przy wykorzystaniu obligacji Skarbu Państwa.

Drugim szczeblem struktury spółdzielczego sektora bankowego było 9 banków regionalnych o charakterze spółek akcyjnych, których akcjonariuszami były banki spółdzielcze z danego regionu. Ustawowo przyjęto, że na walnych zgromadzeniach każdemu akcjonariuszowi przysługiwał 1 głos, bez względu na liczbę posiadanych akcji. Zastosowano więc rozwiązanie funkcjonujące w spółdzielniach. Zadaniem banków regionalnych było działanie na rzecz i w interesie banków spółdzielczych. **Trzecim szczeblem nowej struktury był bank krajowy. Funkcję tę, z mocy ustawy, pełnił Bank Gospodarki Żywnościowej**, który w terminie ustawowym, tj. 9 września 1994 r. został przekształcony w spółkę akcyjną. Banki spółdzielcze zobowiązane zostały dostosować swoje statuty do przepisów ustawy do końca 1994 r. Rozpoczął się również **proces tworzenia Mazowieckiego Banku Regionalnego**.

Rada Nadzorcza Spółdzielczego Banku Ogrodniczego 12 października 1994 r. dokonała m.in. zmiany w składzie osobowym Zarządu Banku. Biorąc pod uwagę, że **Andrzej Zawadzki został powołany na wiceprezesa Zarządu Banku Gospodarki Żywnościowej**, Rada odwołała go z funkcji prezesa SBO, pozostawiając jednak w składzie Zarządu. Na prezesa Zarządu powołany został dotychczasowy wiceprezes **Włodzimierz Czekan**, który był 10. prezesem Zarządu Banku w jego 80-letniej historii, na wiceprezesa powołano **Czesława Swachę**, który był wieloletnim pracownikiem naukowym na Wydziale Ekonomiczno-Rolniczym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Pracę w Banku podjął w listopadzie 1991 r., w dziale windykacyjnym. Posiadana wiedza ekonomiczna, poparta doświadczeniem zawodowym powodowały, że Czesław Swacha systematycznie awansował na coraz wyższe stanowiska służbowe. Uwzględniając złożoną rezygnację, Rada Nadzorcza odwołała Jarosława Stokowskiego ze składu Zarządu Banku. Po dokonanych zmianach skład Zarządu Banku był następujący: **Włodzimierz Czekan** - prezes, **Czesław Swacha** - wiceprezes, **Mariusz Klarzak**, **Krzysztof Ksyta**, **Andrzej Zawadzki** – członkowie Zarządu.

Rada Nadzorcza i Zarząd zgłosiły 18 października 1994 r. Spółdzielczy Bank Ogrodniczy jako założyciela Banku Regionalnego w Warszawie, deklarując równocześnie wniesienie 248 mln zł na kapitał akcyjny, niezależnie od będących w posiadaniu Banku akcji BGŻ. W tym czasie przeprowadzona została - w ramach czynności nadzoru bankowego - inspekcja Oddziału Okręgowego Narodowego Banku Polskiego. Ustalenia i zalecenia poinspekcyjne Bank otrzymał w pierwszym kwartale 1995 roku.

Włodzimierz Czekan
– prezes Zarządu w latach 1994-2003

W ostatnim dniu września 1994 r. nastąpiła zmiana na stanowisku dyrektora Oddziału Banku w Starych Babicach. Funkcję tę powierzono **Krzysztofowi Ksycie**, dotychczasowemu dyrektorowi Oddziału w Markach, którego prezes Banku Gospodarki Żywnościowej 2 listopada 1994 r. powołał na pełnomocnika prezesa BGŻ do spraw organizacji Mazowieckiego Banku Regionalnego.

Przedmiotem Nadzwyczajnego Zebrania Przedstawicieli SBO, które odbyło się 17 grudnia 1994 r. były zagadnienia związane z realizacją przepisów Ustawy restrukturyzacyjnej. Wyrażono zgodę na przystąpienie Spółdzielczego Banku Ogrodniczego (w charakterze akcjonariusza) do Mazowieckiego Banku Regionalnego i zawarcie umowy zrzeszenia się z tym Bankiem, przystąpienia Banku do Związku Rewizyjnego Banków Spółdzielczych, zmiany statutu oraz uzupełnienia posiadanych przez członków Banku udziałów do pełnej jednostki statutowej. Zarząd Banku, 19 grudnia 1994 r. podjął uchwałę o przystąpieniu do Mazowieckiego Banku Regionalnego SA, w której równocześnie zadeklarował wpłatę 300 000 zł na kapitał akcyjny. Należy zaznaczyć, że zgodnie z Ustawą o restrukturyzacji, banki regionalne powinny być tworzone przez banki spółdzielcze do 13 stycznia 1995 r. Termin ten nie został dotrzymany ze względu m.in. na brak możliwości zgromadzenia wymaganego kapitału, niezbędnego do ubiegania się o licencję bankową. Ta sytuacja oddaliła nadzieję wielu banków spółdzielczych na szybkie skorzystanie z rozwiązań przewidzianych w omawianej ustawie.

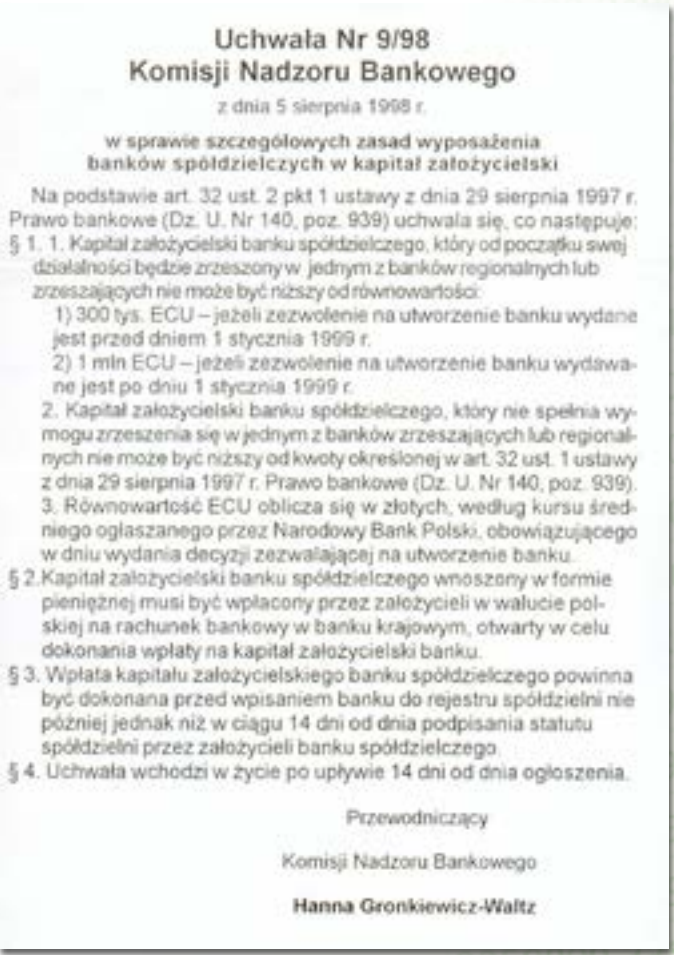
Z dniem 1 stycznia 1995 r. przeprowadzona została denominacja złotego w stosunku 1: 10000 zł. Tego dnia wprowadzono do obiegu nową jednostkę pieniężną o nazwie „złoty” i symbolu PLN, która zastąpiła „starego złotego” (PLZ). Nowy złoty wart był 10.000 starych złotych. Wszystkie zobowiązania finansowe powstałe przed 1 stycznia 1995 r. – a płatne po tej dacie – podlegały przeliczeniu według ww. stosunku. Funkcjonujące do tej pory nominały zostały zastąpione przez pięć nowych banknotów. W obiegu pojawiły się, zabezpieczone przed fałszerstwem, wydrukowane w londyńskiej wytwórni De La Rue banknoty dziesięcio-, dwudziesto-, pięćdziesięcio-, a od czerwca 1995 r. stu- i dwustuzłotowe („Władcy Polski” – według projektu Andrzeja Heidricha). Oprócz banknotów o nowym nominale, do użycia zostały wprowadzone także monety o wartości: 1 gr, 2 gr, 5 gr, 10 gr 20 gr 50 gr, 1 zł, 2 zł oraz 5 zł. Stare i nowe pieniądze funkcjonowały w obiegu równolegle do końca 1996 roku, ale stare banknoty można było jeszcze wymieniać w wyznaczonych placówkach bankowych do końca 2010 roku. Koszty całej operacji oszacowano na 3 biliony starych złotych. Najmniejsza dopuszczona do wymiany kwota wynosiła 100 starych złotych, za które płacono 1 grosz.

W tym czasie wokół banków spółdzielczych w Polsce utrzymywała się niekorzystna atmosfera, potęgowana licznymi upadłościami. Ponadto, 17 lutego 1995 r. banki spółdzielcze pozbawione zostały gwarancji Skarbu Państwa na zgro-

madzone w nich depozyty. Od tej daty depozyty w bankach spółdzielczych objęte zostały gwarancją Bankowego Funduszu Gwarancyjnego na zasadach określonych w ustawie z 14 grudnia 1994 r. Trudności nie ominęły również Spółdzielczego Banku Ogrodniczego. Na koniec 1994 r. Bank wykazał stratę w wysokości przekraczającej 3 220 tys. zł. Przyczyną powstania straty była konieczność dostosowania naliczania kosztów odsetek od lokat i wkładów terminowych za dany okres sprawozdawczy, zgodnie z zasadą aktualności, a nie po upływie okresu zadeklarowania, jak to czyniono do tej pory oraz dokonania odpisów na zabezpieczenie z tytułu deprecjacji papierów wartościowych (akcji), posiadanych przez Bank. Dodatkowo zachodziła potrzeba stworzenia rezerw celowych na zagrożone kredyty. Bank już w 1992 r. brał aktywny udział w publicznym obrocie tymi walorami. W związku z poniesioną stratą Bank został zobowiązany do opracowania programu naprawczego. Program ten, po uwzględnieniu sugerowanych poprawek, uzyskał pozytywną opinię Oddziału Wojewódzkiego BGŻ SA jako banku zrzeszającego i został przekazany do Oddziału Okręgowego Narodowego Banku Polskiego w Warszawie, w którym 22 lutego 1996 r. również zyskał akceptację. Zgodnie z przyjętym programem, stratę rozliczono w ciągu trzech kolejnych lat z wygoszpodarowywanych nadwyżek bilansowych. Całkowite pokrycie straty nastąpiło na podstawie uchwały Nr 4 Zebrania Przedstawicieli 21 marca 1997 roku.

Z uwagi na wysokie koszty działania i brak perspektyw rozwojowych, 1 czerwca 1995 r. przestała funkcjonować Ekspozytura Banku, mająca siedzibę przy ul. Św. Wincentego. Na Zebraniu Przedstawicieli, które odbyło się 23 czerwca 1995 r., dokonano kolejnej nowelizacji statutu Banku. Zmiany dotyczyły m.in. wprowadzenia odpowiedzialności Bankowego Funduszu Gwarancyjnego za zgromadzone w Banku depozyty oraz możliwość wnoszenia wkładów pieniężnych przez członków Banku. Rozwiązanie to wprowadzono w związku z dużym naciskiem udziałowców na wycofywanie wniesionych udziałów ponad jednostkę statutową z obawy, że zostaną one wykorzystane na pokrycie straty, a także z uwagi na to, że w okresie realizacji programu naprawczego nie wypłacało się dywidendy. W tej sytuacji Rada Nadzorcza wyraziła zgodę na przekształcenie udziałów we wkłady pieniężne. Równocześnie Zebranie podjęło uchwałę zatwierdzającą opracowany program naprawczy.

Tymczasem proces organizacji Banku Regionalnego postępował bardzo wolno. Szczególnie trudno było sprostać wyznaczonej przez Prezesa NBP wysokości kapitału założycielskiego. Podjęto więc działania mające na celu zwiększenie zaangażowania

kapitałowego poszczególnych banków spółdzielczych ponad dotychczasowe deklaracje. Zarząd Spółdzielczego Banku Ogrodniczego 4 lipca 1995 r. podjął uchwałę o podwyższeniu dotychczas zadeklarowanej kwoty o dalsze 100 tys. zł. Podejmowane wysiłki zaowocowały pozytywną decyzją Prezesa NBP o utworzeniu Mazowieckiego Banku Regionalnego S.A. W siedzibie Ministerstwa Finansów 20 czerwca 1996 r. sporządzony został akt notarialny Repertorium A 4038/1996, w którym pełnomocnicy banków spółdzielczych oświadczyli, że „zawiażują spółkę akcyjną pod nazwą Mazowiecki Bank Regionalny Spółka Akcyjna”. Akt notarialny został podpisany m.in. przez Zofię Korczak - prezesa Zarządu Banku Spółdzielczego w Lesznowoli i Włodzimierza Czekana - prezesa Zarządu Spółdzielczego Banku Ogrodniczego, jako pełnomocników banków spółdzielczych z terenu województwa warszawskiego. Wśród osób aktywnie działających na rzecz utworzenia Mazowieckiego Banku Regionalnego, a związanych ze Spółdzielczym Bankiem Ogrodniczym, należy wymienić **Waldemara Rolewskiego, którego wybrano na członka pierwszej Rady Nadzorczej Banku Regionalnego oraz Krzysztofa Ksyte, który pełnił funkcję prezesa Zarządu Mazowieckiego Banku Regionalnego SA w latach 1999-2007.**

Spółdzielczy Bank Ogrodniczy objął drugą co do wielkości, na 156 banków spółdzielczych, liczbę akcji Mazowieckiego Banku Regionalnego, a mianowicie: akcji serii A – 252, akcji serii B – 4000, akcji serii C – 2011. Łącznie Bank objął więc 6263 akcje. Zaangażowanie Banku zostało docenione m.in. przez prezesa Mazowieckiego Banku Regionalnego, który złożył *„serdeczne podziękowanie za konkretne wsparcie i zrozumienie w bardzo trudnym okresie prac prawno-organizacyjnych i programowych, związanych z procesem licencyjnym”*. Tymczasowa **umowa zrzeczenia regionalnego pomiędzy Mazowieckim Bankiem Regionalnym SA a Spółdzielczym Bankiem Ogrodniczym została zawarta 7 października 1996 roku.** Umowa precyzowała wzajemne relacje w zakresie organizacyjnym, finansowym i rozliczeniowym.

Kondycja finansowa Spółdzielczego Banku Ogrodniczego, mimo rozlicznych kłopotów i trudności, systematycznie się poprawiała. Świadczą o tym wielkości bilansowe wykazane na koniec 1995 r. Suma bilansowa osiągnęła poziom 53 mln zł i była ponad 10-krotnie wyższa niż w roku 1990 (po zastosowaniu denominacji). Kapitały własne łącznie wynosiły 6 015 180 zł i w porównaniu z analogicznym okresem 1990 r. wzrosły 17-krotnie. Podkreślić należy też korzystną zmianę w strukturze kapitałów własnych. Fundusz zasobowy stanowił już 60,8% ogólnej kwoty funduszy własnych, podczas gdy w 1990 r. wielkość ta wyniosła 39,5%.

W zakresie obsady personalnej, na wakujące stanowisko dyrektora Oddziału w Starych Babicach powołano 1 sierpnia 1995 r. **Mariana Jabłońskiego**, a dyrektorem Oddziału w Markach od 1 listopada został **Andrzej Mieczkowski**. Rok później, na posiedzeniu 10 września 1996 r., wobec ustąpienia z Zarządu Andrzeja Zawadzkiego i Krzysztofa Ksyty, Rada Nadzorcza powołała na członków Zarządu **Mariana Jabłońskiego i Romana Dylewskiego**. W tej sytuacji, w pięcioosobowym składzie Zarządu trzech jego członków pozostawało z Bankiem w stosunku pracy. Rozwiązanie to znacznie usprawniło bieżącą działalność Banku, zwłaszcza w zakresie zawierania umów z klientami.

Dalszy rozwój Banku wymagał rozszerzenia sieci jednostek operacyjnych, więc w 1997 r. powołano dwie nowe placówki. W wynajętym lokalu **przy Alei**

Krakowskiej 219 zorganizowana została Filia Okęcie, podległa organizacyjnie jednostce macierzystej przy ul. Raclawickiej 10 i podjęła działalność operacyjną w sierpniu 1997 r. Równocześnie Mazowiecki Bank Regionalny zaproponował Bankowi przejęcie zagrożonego upadłością Banku Spółdzielczego w Radzyminie. Spółdzielczy Bank Ogrodniczy (po bezowocnych rozmowach z prezesem Zarządu radzyńskiego Banku), wyraził zainteresowanie przedstawioną propozycją. Po przeprowadzeniu konsultacji z Bankowym Funduszem Gwarancyjnym, Generalnym Inspektoratem Nadzoru Bankowego oraz Mazowieckim Bankiem Regionalnym, Spółdzielczy Bank Ogrodniczy 26 maja 1997 r. wystosował pismo do prezesa Narodowego Banku Polskiego, wnosząc o wyrażenie zgody na przejęcie Banku Spółdzielczego w Radzyminie w trybie likwidacji. **Rada Nadzorcza 3 czerwca 1997 r. podjęła uchwałę wyrażającą zgodę na przejęcie „znajdującego się w trudnej sytuacji finansowej” Banku Spółdzielczego w Radzyminie** oraz „upoważniła Zarząd Banku do podjęcia czynności formalno-prawnych związanych z realizacją tego przejęcia”. Biorąc pod uwagę sporządzone przez Bank opracowanie, ilustrujące sytuację ekonomiczno-finansową po przejęciu BS w Radzyminie, Zarząd Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, uchwałą z 13 sierpnia 1997 r., przyznał Spółdzielczemu Bankowi Ogrodniczemu nisko oprocentowaną pożyczkę w kwocie 7 mln zł na okres 8 lat i z 4-letnią karencją. Przychody netto uzyskiwane z zagospodarowania tej pożyczki przeznaczone były na pokrywanie straty przejętego Banku. Pierwszy zastępca prezesa Narodowego Banku Polskiego, pismem z 11 września 1997 r. skierowanym do Rady Nadzorczej i Zarządu poinformował, że „wyraził zgodę na przejęcie Banku Spółdzielczego w Radzyminie przez Spółdzielczy Bank Ogrodniczy”. Nadzwyczajne Zebranie Przedstawicieli, które odbyło się 3 października 1997 r., podjęło uchwałę o przejęciu w trybie likwidacji Banku Spółdzielczego w Radzyminie przez Spółdzielczy Bank Ogrodniczy. Po podpisaniu listu intencyjnego, prezes Narodowego Banku Polskiego 14 października 1997 r. zarządził likwidację Banku Spółdzielczego w Radzyminie z dniem 20 października 1997 r., wyznaczając jako likwidatora Mazowiecki Bank Regionalny. 30 października 1997 r. w kancelarii notarialnej sporządzony został akt notarialny Repertorium A 225/97, na podstawie którego Spółdzielczy Bank Ogrodniczy w Warszawie nabył od likwidatora przedsiębiorstwo bankowe Banku Spółdzielczego w Radzyminie. W imieniu Banku akt notarialny podpisali Włodzimierz Czekan i Czesław Swacha. **Na bazie przejętego Banku zorganizowany został Oddział Spółdzielczego Banku Ogrodniczego.** Funkcję dyrektora Oddziału objął **Andrzej Piekarniak** i funkcję tę pełnił do 31 sierpnia 1999 r. Działalność operacyjną Oddział podjął już 31 października. Zawieszenie działalności, a następnie likwidacja Banku Spółdzielczego w Radzyminie wywołała głęboki niepokój wśród miejscowej ludności, zwłaszcza klientów Banku, gdyż obawiano się utraty zdeponowanych wkładów oszczędnościowych. Spółdzielczy Bank Ogrodniczy starał się uspokoić napiętą atmosferę i zabezpieczyć w pełni zapasy gotówkowe, na wypadek wystąpienia gwałtownego wycofywania wkładów oszczędnościowych. Doradzał też klientom, aby pod presją chwili nie zrywali zadeklarowanych terminów złożonych depozytów, gdyż takie zerwanie umowy oznaczało utratę należnych im odsetek.

Tak zakończyła się 72-letnia historia Banku Spółdzielczego w Radzyminie, która rozpoczęła się w listopadzie 1925 r. Wtedy właśnie zarejestrowana została „Ludowa Spółdzielnia Kredytowo-Oszczędnościowa w Radzyminie z o.o”. Przetrwiała lata kryzysu gospodarczego, okres okupacji, trudne lata gospodarki scentralizowanej. Niestety, nie sprostała transformacji do gospodarki rynkowej. Przyczyną likwidacji było wadliwe zarządzanie Bankiem i jego zasobami, zwłaszcza w ostatnim okresie jego istnienia. W tej historii jest pocieszające, że mimo wszystko udało się zachować pod polskim, spółdzielczym zarządem owoc wysiłku wielu pokoleń radzyńskich działaczy spółdzielczych. Istniało bowiem realne zagrożenie przejęcia Banku Spółdzielczego w Radzyminie przez jeden z banków komercyjnych.

Rok 1998 przyniósł wiele ważnych wydarzeń w historii Spółdzielczego Banku Ogrodniczego. Zebranie Przedstawicieli, które odbyło się 5 czerwca, dokonało rozliczenia finansowego za 1997 r. oraz wybrało nową, 11-osobową Radę Nadzorczą, której kadencja obejmowała okres od 5 czerwca 1998 do 20 czerwca 2002 roku. Funkcję przewodniczącego Rady objął **Waldemar Rolewski**, jego zastępcą został **Stanisław Gąsiorowski**, a funkcję sekretarza objęła **Barbara Kuc**. Ponadto Zebranie Przedstawicieli zatwierdziło wniosek Zarządu dotyczący przyłączenia do Spółdzielczego Banku Ogrodniczego banków spółdzielczych o poprawnych wynikach ekonomicznych. Na wyjazdowym posiedzeniu (25 września) Rada Nadzorcza zapoznała się z bieżącą działalnością Oddziałów w Markach i w Radzyminie oraz z wynikami finansowymi Banku za 8 miesięcy 1998 r. Podjęto uchwałę dotyczącą wyboru audytora. Badanie sprawozdania finansowego SBO za 1998 r. zostało powierzone Związkowi Rewizyjnemu Banków Spółdzielczych im. F. Stefczyka. Dokonano również zwiększenia składu osobowego Zarządu.

Uroczyste otwarcie Filii Jelonki.
Na zdjęciu od lewej: Andrzej Zawadzki – prezes Zarządu, Teresa Skowrońska i Wacław Małecki – członek Rady Nadzorczej

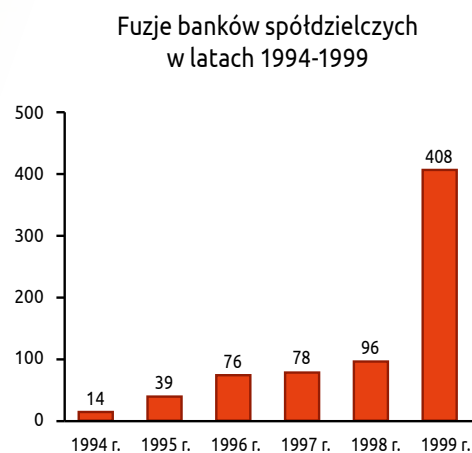
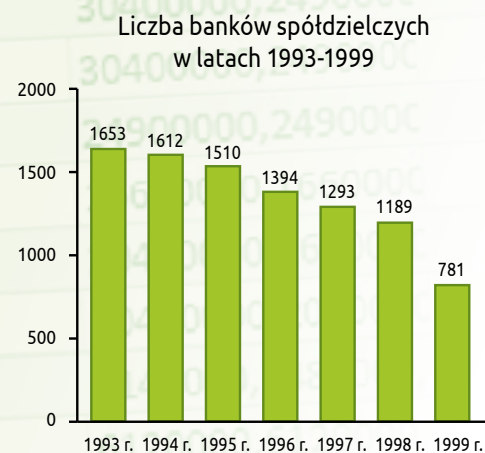
Uroczyste otwarcie filii Bielany w październiku 1999 roku.
Od lewej: przewodniczący Rady Waldemar Rolewski, prezes Włodzimierz Czekan, kierownik Filii Ryszard Łącki, wiceprezes Zarządu Hanna Nagalska

Na urzędującego członka Zarządu powołany został **Krzysztof Ksyta**, któremu powierzono m.in. bezpośredni nadzór nad działalnością Oddziałów w Markach i w Radzyminie. Jednak jeszcze w tym samym roku Krzysztof Ksyta - w związku z powołaniem go w skład Zarządu Mazowieckiego Banku Regionalnego SA - złożył rezygnację z funkcji członka Zarządu Banku. Rezygnację złożył również Mariusz Klarzak, więc 26 listopada Rada Nadzorcza odwołała ich ze składu Zarządu.

Działalność Spółdzielczego Banku Ogrodniczego była doceniona w środowisku bankowym i jego otoczeniu. W styczniu 1998 r. Bank został wyróżniony dyplomem za zajęcie trzeciego miejsca w rankingu „Najlepsze Banki Spółdzielcze ‘97” miesięcznika Home&Market. W kwietniu tegoż roku Bank zajął 428 miejsce w rankingu „Złota 500 największych prywatnych firm handlowo-usługowych”, a we wrześniu zajął trzecie miejsce w rankingu „100 największych banków spółdzielczych”, przeprowadzonym przez Centrum Analiz Gospodarczo-Ekonomicznych i opublikowanym w „Gazecie Finansowej”.

Jeszcze w 1997 roku, 29 sierpnia, wprowadzona została Ustawa Prawo bankowe, określająca **wysokość funduszy własnych dla banków spółdzielczych**. Niespełna rok później, bo w dniu 5 sierpnia 1998 r. Komisja Nadzoru Bankowego podjęła uchwałę o konieczności posiadania przez banki spółdzielcze **kapitału założycielskiego w wysokości minimum 300 tys. euro** (ówcześnie ECU) do dnia 31 grudnia 1998 r., co w przeliczeniu na walutę polską stanowiło 1.165.800 zł (przy kursie ECU = 3,886 zł). Banki, które posiadały fundusze własne niższe od tej kwoty, zobowiązane były je uzupełnić w terminie do 31 grudnia 1998 r. lub – w przypadku braku takiej możliwości – wystąpić do Komisji Nadzoru Bankowego o zmianę tego terminu na dzień 31 grudnia 1999 r. Ostatecznie termin ten został przesunięty do 31 grudnia 2000 roku, gdyż – według badań NBP – na dzień 30 czerwca 1998 roku, spośród 1 245 banków zaledwie 19,5% spełniało żądane wymagania. Przedłużenie terminu pozwoliło wielu bankom samodzielnie osiągnąć wymagany próg. Niestety, nowe wymogi kapitałowe postawiły w trudnej sytuacji słabsze kapitałowo spółdzielnie, które – aby uniknąć likwidacji – podejmowały decyzję o połączeniu się z innym bankiem. Docelowo wszystkie BS-y musiały posiadać fundusze własne przekraczające 1 mln euro, tj. około 4 mln zł (minimum kapitałowe wymagane w krajach Unii Europejskiej). Mniejsze, słabsze ekonomicznie banki spółdzielcze stanęły przed szekspirowskim dylematem: „być albo nie być”. Łączenia stały się koniecznością.

W tym czasie Spółdzielczy Bank Ogrodniczy dysponował funduszami własnymi znacznie przekraczającymi wyznaczone wielkości. Na koniec 1997 roku fundusze te wynosiły 7,9 mln zł. Osiągnięcie wymaganego minimum kapitałowego, tj. blisko 1,2 mln zł dla wielu banków spółdzielczych było niemożliwe. W takiej sytuacji znalazł się również Bank Spółdzielczy w Kampinosie, który dysponował funduszami własnymi w kwocie 587,4 tys. zł, a osiągnięcie wymaganego poziomu funduszy własnych w terminie określonym przez KNB znacznie przekraczało ówczesne możliwości Banku. W związku z tym Zarząd kampinoskiego Banku 12 października 1998 r. wystąpił do władz SBO z propozycją rozważenia możliwości przyłączenia BS w Kampinosie do Spółdzielczego Banku Ogrodniczego. Zarząd i Rada Nadzorcza SBO, na posiedzeniu 10 listopada 1998 r. pozytywnie zaopiniowały ten wniosek. Równocześnie określono, że połączenie banków nastąpi do końca drugiego kwartału 1999 r.

Dalsze działania związane z procesem łączenia wymagały zsynchronizowania podejmowanych czynności organizacyjno-prawnych obu banków. W siedzibie Oddziału w Starych Babicach, 26 listopada 1998 r. odbyło się plenarne posiedzenie Rad Nadzorczych i Zarządów obydwu banków, na którym określono tryb i zasady połączenia spółdzielni. Termin połączenia ustalono na 1 kwietnia 1999 roku.

Na Zebraniu Przedstawicieli BS w Kampinosie, 6 marca 1999 r. podjęto uchwałę w formie aktu notarialnego, wyrażającą zgodę na przejęcie Banku Spółdzielczego w Kampinosie przez Spółdzielczy Bank Ogrodniczy. Zebranie Przedstawicieli Spółdzielczego Banku Ogrodniczego odbyło się 12 marca 1999 r. Podobny akt notarialny, dotyczący uchwały wyrażającej zgodę na przyłączenie Banku w Kampinosie, sporządzono na Zebraniu Przedstawicieli SBO 12 marca 1999 r. Warszawski Bank wystąpił z wnioskiem do Komisji Nadzoru Bankowego o wyrażenie zgody na połączenie obu placówek. Wniosek zawierał wyniki dokonanej analizy wyjściowego stanu finansowego obu banków oraz przedstawiał prognozę sytuacji po połączeniu. Prognoza wskazywała, że bezpieczeństwo depozytów po przyłączeniu kampinowskiego Banku nie będzie zagrożone. **Komisja Nadzoru Bankowego 31 marca 1999 r. wydała zezwolenie na połączenie Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w Warszawie z Bankiem Spółdzielczym w Kampinosie.** Połączenie Banków stało się faktem.

Bank Spółdzielczy w Kampinosie samodzielną działalność prowadził od prawie 50 lat. Powstał bowiem w maju 1950 r. jako Gminna Kasa Spółdzielcza. Założycielem i pierwszym prezesem Zarządu był **Stanisław Kuśmierski**. Gminna Kasa Spółdzielcza w Kampinosie działalność bankową prowadziła w wynajętym lokalu. Od 1953 r. do 1977 r., a więc przez 24 lata funkcję kierownika Kasy, a po zmianie nazwy - Banku Spółdzielczego, sprawował **Jan Smolarek**. Za jego urzędowania wybudowany został własny obiekt, do którego w maju 1971 r. Bank przeniósł swoją siedzibę. W 1975 r., na skutek zmiany podziału administracyjnego kraju, Bank przejął z Banku Spółdzielczego w Sochaczewie jego Oddział zlokalizowany w Tułowicach. Od listopada 1977 r. do marca 1993 funkcję dyrektora, a następnie prezesa Zarządu Banku pełniła **Barbara Ciurzyńska**. W okresie od 1977 r. do chwili połączenia ze Spółdzielczym Bankiem Ogrodniczym, prezesem Zarządu Banku była **Bogusława Nitek**. Bank Spółdzielczy w Kampinosie osiągał dodatnie wyniki finansowe, utrzymywał ponad 15% współczynnik wypłacalności, zachowywał również płynność płatniczą. Osiągane wyniki finansowe pozwalały na stopniowy,

ale bardzo powolny wzrost pozycji kapitałowej. Ten krótki, historyczny rys przypomina, że w malowniczej miejscowości położonej na skraju Puszczy Kampinoskiej, prowadził kiedyś samodzielną działalność Bank w Kampinosie, który po połączeniu otrzymał status Oddziału Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w Warszawie.

Rada Nadzorcza Spółdzielczego Banku Ogrodniczego, realizując postanowienia zawarte w oświadczeniu z listopada 1998 r., powołała w skład Zarządu **Bogusławę Nitek** w maju 1999 r. Po dokonanej zmianie **skład Zarządu Banku był następujący: Włodzimierz Czekan - prezes, Czesław Swacha - wiceprezes, Marian Jabłoński, Roman Dylewski, Bogusława Nitek - członkowie.** Zarząd w tym składzie działał do 14 stycznia 2003 r.

W 1999 r. narastał tzw. „problem roku 2000”, gdyż istniały obawy, że niektóre zainstalowane wcześniej oprogramowania komputerowe nie będą uwzględniać datowania po 1 stycznia 2000 r., co w konsekwencji doprowadziłoby do niebezpiecznych następstw w obsłudze klientów i przetwarzaniu danych finansowych. W tym czasie, w Spółdzielczym Banku Ogrodniczym testowano trzy różne systemy informatyczne. W Oddziale Radzymiń przestarzałe oprogramowanie zastąpione zostało zakupionym w firmie WONLOK Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi systemem COMNET-BANK. Równocześnie unowocześniono sprzęt komputerowy. Podejmowane próby wdrożenia systemu „Euro-Bank on-line”, w miejsce wysłużonego systemu „Bankier”, nie powiodły się. W tej sytuacji, we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku, z wyjątkiem Oddziału w Kampinosie, który eksploatował system NOVUMBANK, (posiadający atest bezpieczeństwa „na problem roku 2000”), wdrożono system komputerowy COMNET-BANK.

Zainwestowano również środki w zorganizowanie Filii Bielany i Filii Brochów. Spółdzielczy Bank Ogrodniczy nabył 20 września 1999 r. udziały oraz lokal i został współnikiem „Pasażu Chomiczówka” Sp. z o.o., położonego w kompleksie handlowo-usługowym przy ul. Conrada 15A, z przeznaczeniem na siedzibę **Filii Bielany, której otwarcie nastąpiło w październiku 1999 r.** Filia organizacyjnie podlegała jednostce macierzystej przy ul. Raclawickiej 10. Kierownikiem Filii Bielany został **Ryszard Łacki**, dotychczasowy kierownik Filii Jelonki. Równocześnie dokonano zmiany na stanowisku dyrektora Oddziału w Radzyminie. Funkcję tę powierzono **Henrykowi Łupińskiemu**, który wcześniej był starszym lustratorem w Banku Gospodarki Żywnościowej, a następnie pełnił funkcję wiceprezesa Zarządu w Spółdzielczym Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie, natomiast dotychczasowy dyrektor radzyńskiej placówki - Andrzej Piekarniak został kierownikiem Filii Jelonki.

Dotychczasowa siedziba Filii Oddziału w Kampinosie, mieszcząca się w byłej tzw. agronomówce w Tułowicach, znajdowała się w znacznej odległości od siedziby Urzędu Gminy w Brochowie. Fakt ten utrudniał klientom, w tym również Urzędowi Gminy, korzystanie z oferowanych usług bankowych i negatywnie wpływał na sytuację finansową oraz rozwój tej jednostki. Największym jednak zagrożeniem dla pracowników Filii było niebezpieczeństwo napadu rabunkowego, gdyż takie zdarzenie miało już miejsce we wrześniu 1999 r. Zapadła więc decyzja o **przeniesieniu Filii z Tułowic do Brochowa.** Spółdzielczy Bank Ogrodniczy nabył 10 grudnia 1999 r. od Urzędu Gminy Brochów działkę o powierzchni 622 m² oraz lokal położony

w kompleksie byłego ośrodka zdrowia, oddalonego zaledwie o kilkadziesiąt metrów od siedziby Urzędu Gminy. Lokal ten, po dokonaniu prac modernizacyjnych, stał się siedzibą Filii Brochów, a Bank udostępnił część powierzchni miejscowemu posterunkowi policji. Nabyta nieruchomość posiada urzędową Księgę wieczystą, prowadzoną przez Sąd Rejonowy Wydział Ksiąg Wieczystych w Sochaczewie. Na kierownika Filii powołana została **Wanda Fijołek**.

W związku z wysokimi kosztami utrzymania oraz brakiem perspektyw rozwojowych, spowodowanych otwarciem w sąsiedztwie jednostek operacyjnych Powszechnej Kasy Oszczędności i Kredyt Banku, od 1 maja 2000 r. przestała funkcjonować Filia Okęcie.

Na Zebraniu Przedstawicieli, które obradowało 16 czerwca tego roku, dokonano m.in. koniecznych zmian Statutu Banku. Za zgodą Komisji Nadzoru Bankowego rozszerzony został zakres czynności bankowych o wydawanie kart płatniczych oraz wykonywanie operacji przy ich użyciu, udzielanie gwarancji bankowych, nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych oraz udzielanie poręczeń. **Rozszerzono również teren działania Spółdzielczego Banku Ogrodniczego na teren działania Mazowieckiego Banku Regionalnego SA.**

Działalność Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w ostatnim roku XX wieku, w którym przypadała 75 rocznica jego istnienia, charakteryzują następujące dane: Bank zatrudniał 125 osób w 5 oddziałach, 5 filiach i w 2 ekspozyturach. Fundusze własne ogółem wynosiły 12,1 mln zł, w tym fundusz udziałowy należący do 2 275 członków, stanowił 1,2 mln zł, tj. 10% kapitałów ogółem. Fundusz własny, w latach 1990 - 2000 wzrósł z kwoty 358 tys. zł do ponad 12 mln zł. Zdeponowane na rachunkach bankowych środki pieniężne wynosiły 160,7 mln zł, a obligo z tytułu udzielonych kredytów - 116,4 mln zł. Suma bilansowa przekroczyła 184,9 mln zł, podczas gdy w 1990 r. wynosiła 7,6 mln zł. Bank odnotował dodatni wynik finansowy netto w kwocie 2,1 mln zł. Osiągnięcie takich wyników finansowych dokonywało się przy stałe nasilającej się konkurencji ze strony banków komercyjnych, prześcigających się w oferowaniu produktów bankowych i unowocześniających technikę rozliczeń oraz obsługę klientów. Spółdzielczy Bank Ogrodniczy, na miarę swoich możliwości, starał się sprostać nowym wyzwaniom i osiągnął zamierzone cele.

Podejmowane od 1994 r. działania, zmierzające do zbudowania trójsektrowej struktury spółdzielczości bankowej, z Bankiem Gospodarki Żywnościowej jako bankiem krajowym, zakończyły się niepowodzeniem. Przygotowany projekt ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się w bankach zrzeszających oraz o zmianie niektórych ustaw, wywołał ożywioną dyskusję wśród spółdzielców. Zgłaszane uwagi i propozycje, pochodzące ze środowiska banków spółdzielczych, były wykorzystane w trakcie prowadzonych prac legislacyjnych nad ustawą. **Sejm 7 grudnia 2000 r. uchwalił Ustawę o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.** Przepisy tej Ustawy zakładały m.in., że banki spółdzielcze muszą osiągnąć kapitał w wysokości 1 mln euro do końca 2007 r., obligowały rady nadzorcze do powołania zarządów i prezesów zarządów w ciągu dwóch lat od jej wejścia w życie, po uprzednim uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Bankowego w trybie przewidywanym Ustawą Prawo bankowe.

Ustawa ta przewidywała dwuszczeblowość struktur: banki spółdzielcze i banki zrzeszające. Jej przepisy zezwalały Bankowi Gospodarki Żywnościowej SA na pełnienie funkcji banku zrzeszającego. W przeciwieństwie do poprzedniej Ustawy, stosującej kryterium geograficzne, ta zapewniała bankom swobodę wyboru banku zrzeszającego, o czym mieli decydować członkowie poszczególnych banków spółdzielczych.

W tej sytuacji, 7 maja 2001 r. zwołano Nadzwyczajne Zebranie Przedstawicieli członków Spółdzielczego Banku Ogrodniczego, które podjęło uchwałę wyrażającą zgodę na przystąpienie SBO, w charakterze akcjonariusza, do Banku Gospodarki Żywnościowej SA, który rozpiął emisję akcji serii C, przewidzianych do objęcia przez banki spółdzielcze, które wyrażą wolę zrzeszenia się w BGŻ. Zebranie wyraziło również zgodę na objęcie 8 tys. akcji serii C o łącznej wartości 496 000 zł. Równocześnie rozpoczął się proces łączenia banków zrzeszających.

Dzięki postanowieniom powyższej Ustawy sektor banków spółdzielczych zakończył rok 2002 w nowej strukturze organizacyjnej. Zamiast jedenastu zrzeszeń, utworzonych na podstawie ustawy z dnia 24 czerwca 1994 roku, powstały oddolnie trzy zrzeszenia:

- 1. GOSPODARCZY BANK WIELKOPOLSKI SA** z siedzibą w Poznaniu, powstały w listopadzie 1990 r., a w 2001 r. zrzeszył się z nim Bałtycki Bank Regionalny SA z siedzibą w Koszalinie oraz w 2002 roku Pomorsko-Kujawski Bank Regionalny SA z siedzibą w Bydgoszczy
- 2. BANK POLSKIEJ SPÓŁDZIELCZOŚCI SA** z siedzibą we Wrocławiu, powstały w 2001 r. z połączenia:
 - a) Banku Unii Gospodarczej SA z siedzibą w Warszawie
 - b) Gospodarczego Banku Południowo-Zachodniego SA z siedzibą we Wrocławiu
 - c) Warmińsko-Mazurskiego Banku Regionalnego SA z siedzibą w Olsztynie
 - d) Lubelskiego Banku Regionalnego SA z siedzibą w Lublinie
 - e) Małopolskiego Banku Regionalnego SA z siedzibą w Krakowie
 - f) Rzeszowskiego Banku Regionalnego SA z siedzibą w Rzeszowie
 - g) Dolnośląskiego Banku Regionalnego SA z siedzibą we Wrocławiu.
- 3. MAZOWIECKI BANK REGIONALNY SA** z siedzibą w Warszawie, który otrzymał licencję 18.06.1996 r. i zrzeszał banki spółdzielcze znajdujące się w województwie mazowieckim i łódzkim.

Powstanie tych struktur przesądziło ostatecznie o niepowodzeniu działań podjętych przez Bank Gospodarki Żywnościowej SA, który został dokapitalizowany przez środki z zagranicy. Spółdzielczy Bank Ogrodniczy ze stratą odsprzedał nabyte

Spółdzielcza Grupa Bankowa

Bank Polskiej Spółdzielczości

Mazowiecki Bank Regionalny

akcje serii C. Nie udało się dokapitalizować BGŻ przy pomocy kapitału rodzimego. Mimo deklaracji Zgromadzenia Ogólnego Rady Spółdzielczej w sprawie przyszłości banków spółdzielczych w Polsce z 4 kwietnia 2001 r., w której m.in. podniesiono, że: *„W związku z przejęciem przez kapitał zagraniczny kontroli zdecydowanej większości banków komercyjnych w Polsce, Krajowa Rada Spółdzielcza podkreśla, że zachowanie polskiego charakteru bankowości spółdzielczej jest zadaniem nadrzędnym. W interesie zachowania polskiego charakteru bankowości spółdzielczej jest utrzymanie Banku Gospodarki Żywnościowej SA, jak i banków spółdzielczych, poza kapitałem zagranicznym”* i odwołaniu się Krajowej Rady *„do wszystkich tworzących się zrzeszeń banków spółdzielczych, w tym do BGŻ SA o podjęcie dialogu i współpracy na zasadzie partnerstwa i porozumienia”*, zabrakło jednak rozważań i wzniesienia się ponad uprzedzenia banków spółdzielczych oraz banków zrzeszających. Można też było wyznaczyć dłuższy okres na uzyskanie przez Bank Gospodarki Żywnościowej SA (przewaga kapitału państwowego nad spółdzielczym) odpowiedniej wielkości kapitału własnego. Zamiast współpracy, spółdzielczość bankowa pozyskała jeszcze jednego konkurenta, zajmującego się m.in. obsługą finansową rolnictwa oraz przemysłu rolno-spożywczego, tradycyjnego obszaru działania banków spółdzielczych.

Zebranie Przedstawicieli SBO, które odbyło się 21 czerwca 2001 r. i zatwierdziło sprawozdanie finansowe za rok poprzedni oraz dokonało podziału zysku. Od 1993 roku Bank rozpoczął finansowanie działalności leasingowej, w formie przelewu wierzytelności z poszczególnych umów leasingowych. Leasingiem objęta była sprzedaż środków trwałych, a w szczególności samochodów dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Zajmowały się tą działalnością wyspecjalizowane firmy, w oparciu o środki udostępnione przez banki finansujące. Banki komercyjne, doceniając korzyści płynące z finansowania leasingu, tworzyły własne firmy leasingowe, zapewniając im bezpieczeństwo w pozyskiwaniu środków pieniężnych, niezbędnych do prowadzenia bieżącej działalności i odmawiały równocześnie finansowania „obcych” firm leasingowych. Ponadto, sprzedają samochodów określonych marek zajmowały się tzw. banki samochodowe. Narastająca konkurencja i ograniczona możliwość pozyskiwania środków finansowych do prowadzenia dalszej działalności leasingowej spowodowały, że „niebankowe” firmy leasingowe uległy likwidacji lub ogłosiły upadłość.

Stworzyło to trudną sytuację finansową dla Banku. Wynik finansowy w 2001 r. był już zdecydowanie gorszy od wyniku osiągniętego w roku poprzednim, a rok 2002 zapowiadał dalsze trudności. Zgodnie z przepisami ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, Spółdzielczy Bank Ogrodniczy wystąpił z wnioskiem do Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy XX Wydział Gospodarczy o przerejestrowanie Banku z Rejestru Spółdzielni do Krajowego Rejestru Sądowego. Sąd uwzględnił wystąpienie Banku. Na Zebraniu Przedstawicieli, które obradowało 21 czerwca 2002 r. dokonano oceny działalności Banku za rok poprzedni, zatwierdzono sprawozdanie i dokonano podziału zysku. Przeprowadzono też wybory do nowej, 11-osobowej Rady Nadzorczej, której prezydium ukonstytuowało się następująco: **Waldemar Rolewski** - przewodniczący, **Zbigniew Kuśnierek** - zastępca przewodniczącego oraz **Barbara Kuc** - sekretarz. Po wcześniejszym uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Bankowego wprowadzono zmiany w statucie Banku, przyjęto opracowany przez Zarząd i zaakceptowany przez

Radę Nadzorczą program naprawczy, zaakceptowano pokrycie straty bilansowej za 2002 r. z funduszu rezerwowego w 2003 r., zgodnie z założeniami programu i po jego zatwierdzeniu przez Komisję Nadzoru Bankowego. Opracowany **program naprawczy przewidywał samodzielną sanację**. Bankowy Fundusz Gwarancyjny uznał bowiem, że Bank we własnym zakresie jest w stanie pokonać powstałe trudności. Program też został pozytywnie zaopiniowany przez Mazowiecki Bank Regionalny SA, a następnie zaakceptowany przez KNB.

Na plenarnym posiedzeniu, 10 stycznia 2003 r. Rada Nadzorcza na wniosek prezesa Zarządu powołała w skład Zarządu Banku **Hannę Nagalską**, dotychczasową główną księgową Banku. Biorąc pod uwagę nowy regulamin organizacyjny Banku (nie przewidujący łączenia funkcji członka Zarządu z funkcją dyrektora Oddziału), złożona została rezygnacja przez prezesa Zarządu, a Rada Nadzorcza 25 marca 2003 r. dokonała zmian w składzie Zarządu Banku, z którego ustąpili: **Włodzimierz Czekan, Marian Jabłoński i Bogusław Nitek**. Rada Nadzorcza, za zgodą Komisja Nadzoru Bankowego, powołała na prezesa Zarządu Banku **Czesława Swachę**, dotychczasowego wiceprezesa. W skład Zarządu powołano natomiast **Tadeusza Węglarza**, który od początku lat dziewięćdziesiątych był pracownikiem Spółdzielczego Banku Ogrodniczego.

Na Zebraniu Przedstawicieli, obradującym 24 czerwca 2003 r. podjęto m.in. uchwały dotyczące pokrycia straty bilansowej za rok 2002 i stratę tę pokryto w całości z funduszu ogólnego ryzyka i funduszu zasobowego. Przyjęto opracowany przez Zarząd Banku skorygowany program naprawczy oraz wprowadzono zmiany w Statucie Banku, po czym przyjęto jego jednolity tekst. Niezależnie od doraźnych kłopotów, w 2003 r. odnotować należy istotne dla dalszego rozwoju Banku wydarzenia o charakterze organizacyjno-technicznym. Zarząd Banku, biorąc pod uwagę miejscową inicjatywę, **uruchomił 15 października 2003 r. Oddział Banku w Błoniu**, przy ul. Narutowicza 24. Ponadto podjęto i zrealizowano bardzo skomplikowane przedsięwzięcie, związane z centralizacją systemu informatycznego Banku. **Wszystkie jednostki operacyjne połączone zostały z jedną, centralną bazą danych za pomocą łączy telekomunikacyjnych.**

Otwarcie Oddziału Gocław w kwietniu 2005 roku.

Na zdjęciu od lewej: Beata Matusik, Elżbieta Koźbiał, Anna Chudzyńska – dyrektor Oddziału i Joanna Szleszyńska.

Siedziba Centrali Banku przy ul. Racławickiej – zdjęcie z 2008 roku

Podsumowania i oceny działalności Banku za rok 2003 dokonano 26 marca 2004 r. na Zebraniu Przedstawicieli. Zatwierdziło ono sprawozdania Zarządu, udzieliło absoltorium wszystkim jego członkom, zatwierdziło sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej oraz dokonało koniecznych zmian w Statucie Banku. Określiło też **teren działalności Banku, który obejmował obszar województwa mazowieckiego oraz teren powiatów łowickiego i skierniewickiego (w województwie łódzkim).** Wyraziło zgodę na przystąpienie Banku w charakterze udziałowca do Spółki Wydawniczej „MR Press” Sp. z o.o., określając jednocześnie wysokość zaangażowania kapitałowego, a także zatwierdziło podział nadwyżki bilansowej

za 2003 r. Nadwyżka ta, w kwocie 1 439,9 tys. zł w całości przeznaczona została na zwiększenie funduszy własnych Banku. W wyniku dokonanego podziału, na koniec pierwszego kwartału 2004 r., kapitały własne Banku wynosiły ogółem 12,4 mln zł. Nakłady inwestycyjne w 2004 r. były znacznie wyższe niż w 2003 r. i osiągnęły poziom 1 570 tys. zł. Środki te przeznaczone zostały m.in. na modernizację siedziby Oddziału Banku w Radzyminie, zakupy i instalację bankomatów oraz wdrożenie bankowości internetowej.

3 listopada 2004 r. rozszerzona została sieć placówek terenowych poprzez otwarcie Oddziału Banku w Wołominie. Zmodernizowano siedzibę Oddziału SBO w Radzyminie, zakupiono i zainstalowano kilka bankomatów. Na początku 2005 roku podjęte zostały **prace modernizacyjne w przejętym lokalu, położonym przy ul. Fieldorfa 5A. W lokalu tym, od 18 kwietnia 2005 roku funkcjonował Oddział, centrala informatyczna oraz pion księgowości Banku.**

W 2005 roku Bank obchodził jubileusz 80-lecia działalności. Na zebraniach grup członkowskich, poprzedzających Zebranie Przedstawicieli, prezentowane były główne wydarzenia historyczne i rozwój Spółdzielczego Banku Ogrodnicy w Warszawie w okresie 80 lat jego istnienia. Zagadnienie to było również przedstawione na Zebraniu Przedstawicieli, które obradowało 20 maja 2005 r. w optymistycznej i pełnej satysfakcji atmosferze. Polska gospodarka weszła ponownie na ścieżkę przyspieszonego wzrostu, a od roku była już częścią największego i najbogatszego rynku świata – Unii Europejskiej. Obok stałych punktów posiedzenia, takich jak ocena działalności Banku za 2004 rok czy podział nadwyżki bilansowej, przyjęto wnioski polustracyjne Związku Rewizyjnego Banków Spółdzielczych, postanowiono też o przystąpieniu do Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych Bankowości Spółdzielczej. W związku z przejściem lokalu przy ul. Fieldorfa 5A podjęto decyzję o przystąpieniu Banku do Spółdzielni Mieszkaniowej Gocław Lotnisko, w charakterze członka tej Spółdzielni.

Sieć jednostek organizacyjnych Banku była systematycznie rozszerzana w taki sposób, aby znajdowały się jak najbliżej miejsca pracy lub zamieszkania klientów,

przez co usługi Banku trafiały do jak najszerszego ich grona. W jubileuszowym, 80. roku istnienia, w strukturze Spółdzielczego Banku Ogrodnicy prowadziło działalność operacyjną 8 Oddziałów, 4 Filie i 2 Punkty Kasowe. Realizując przyjęte zasady, **w styczniu 2007 roku Bank otworzył nową placówkę na warszawskim Tarchominie.** Wobec rosnącej liczby klientów, **w styczniu 2008 roku Filia na warszawskich Bielaniach została podniesiona do rangi Oddziału Banku.** Miesiąc później uruchomiona została **kolejna placówka Banku na warszawskim Ursynowie.** W maju 2008 roku **Bank uruchomił swój Oddział w Kobyłce** oraz Punkt Kasowy w Chomiczówce. Powstające nowe terenowe jednostki organizacyjne, rosnąca liczba klientów i oferta bankowa świadczyły o popularności Banku w środowiskach lokalnych, co znajdowało odzwierciedlenie w osiąganych wynikach ekonomicznych.

Wyniki te zostały również docenione w rankingach banków spółdzielczych. I tak w 2007 r. Bank zajął III miejsce wśród „Firm Roku”, „Gepard Roku” – dla najbardziej dynamicznych firm oraz otrzymał Spółdzielczy Znak Jakości. Spółdzielczy Bank Ogrodnicy zdobywał czołową pozycję wśród banków spółdzielczych działających w Warszawie i województwie mazowieckim, otrzymał m.in. statuetkę w Konkursie Krajowego Związku Banków Spółdzielczych „Bank Spółdzielczy w Służbie Społeczności Lokalnej” (2006 r.), a w 2008 roku Bank doceniła również Krajowa Rada Spółdzielcza, przyznając jego prezesowi specjalne wyróżnienie „Za umacnianie i rozwój samorządu spółdzielczego”.

Na koniec 2007 roku Spółdzielczy Bank Ogrodnicy pod względem wielkości sumy bilansowej zajął pierwsze miejsce wśród banków zrzeszonych z Mazowieckim Bankiem Regionalnym SA i drugie miejsce wśród wszystkich banków spółdzielczych województwa mazowieckiego. Wysoki poziom osiągniętych wskaźników efektywnościowych nie tylko wzmacniał prestiż, ale i rzeczywiste bezpieczeństwo powierzonych SBO środków. Ich nadwyżki lokowane były w bezpiecznych papierach wartościowych Skarbu Państwa, a Bankowy Fundusz Gwarancyjny udzielał gwarancji depozytom do 50 tys. euro (obecnie 100 tys. euro).

Otwarcie Oddziału Tarchomin w 2007 roku.

Od lewej: przewodniczący RN – Waldemar Rolewski i prezes Zarządu – Czesław Swacha. Trzeci od prawej prezes Zarządu Mazowieckiego Banku Regionalnego S.A – Krzysztof Ksyta. Wstęgę przecina Paulina Lachowska, dyrektor Oddziału Tarchomin

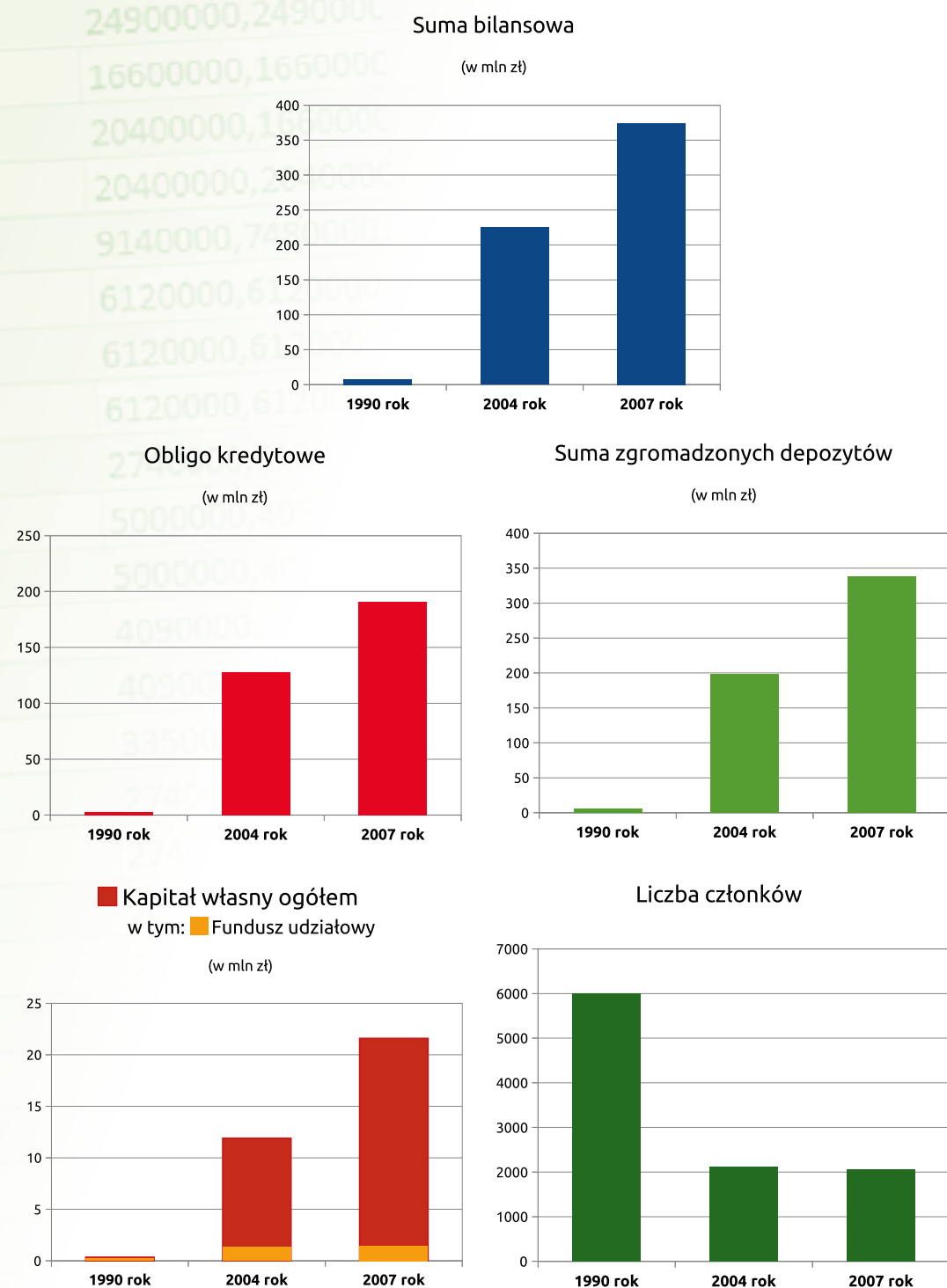

W uroczystym otwarciu Oddziału na warszawskim Ursynowie udział wzięła Danuta Kowalczyk, prezes Mazowieckiego Banku Regionalnego SA. Na zdjęciu towarzyszą pani Prezes: Czesław Swacha – prezes Zarządu SBO, który trzyma w dłoniach pierwsze wydanie monografii Banku oraz Waldemar Rolewski – przewodniczący Rady Nadzorczej

Otwarcie w maju 2008 roku Oddziału w Kobyłce swoją obecnością uświetniła prezes Mazowieckiego Banku Regionalnego SA – Danuta Kowalczyk (druga od prawej)

Dynamikę rozwoju Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w wybranych latach od 1990 r. przedstawiają poniższe wykresy.

Jeszcze w 2005 roku podjęto decyzję o budowie nowej Centrali Banku. Po przygotowaniu i akceptacji projektu Bank zlecił rozbudowę oraz gruntowną modernizację budynku w Warszawie przy ul. Fieldorfa 5A. Powstał nowoczesny, przystosowany do potrzeb działalności bankowej i funkcjonalny obiekt, który od lipca 2008 roku przejął funkcję Centrali

Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w Warszawie i który stanowi jego siedzibę do chwili obecnej.

W ciągu piętnastu lat (1990-2005) działalności w warunkach uwolnionej od centralizmu gospodarki suma bilansowa SBO wzrosła 30-krotnie, obbligo kredytowe 40-krotnie, suma zgromadzonych depozytów 30-krotnie i kapitałów własnych 40-krotnie.

15 września 2008 roku upadek amerykańskiego banku Lehman Brothers zapoczątkował światowy kryzys finansowo-ekonomiczny. Kilka spektakularnych upadków banków w USA i Zachodniej Europie zburzyło zaufanie do rynku finansowego. Ku zaskoczeniu wielu ekspertów, polski system bankowy okazał się dobrze skonstruowany i niewykłany w ryzykowne spekulacje. Poza kilkunastoma dniami niepewności, jak zareagują zagraniczne centrale większości (70%) banków komercyjnych działających w Polsce, światowa burza finansowa niejako ominęła nasz kraj. Nie obyło się bez spowolnienia produkcji, obrotu gospodarczego i finansowego, ale dla banków – w tym blisko 600 banków spółdzielczych – główną dolegliwością okazała się konieczność testowania i wdrażania dodatkowych zabezpieczeń ostrożnościowych.

W kolejnym roku, na 159 banków spółdzielczych zrzeszonych w Mazowieckim Banku Regionalnym, SBO zajmował pierwsze miejsca pod względem sumy bilansowej i zgromadzonych depozytów, a drugie pod względem udzielonych kredytów. Bank otwierał też kolejne placówki – Oddziały w Ożarowie i w Śródmieściu Warszawy.

Świadomość, że już od dłuższego czasu **Spółdzielczy Bank Ogrodniczy** przestał być bankiem „branżowym”, a stał się bankiem uniwersalnym i jedynym bankiem spółdzielczym w Warszawie, dała asumpt do odejścia od dotychczasowej nazwy. Była ona nośnikiem znakomitej tradycji, ale w końcu – co wykazało badanie – stała się barierą hamującą zainteresowanie wielu potencjalnych klientów. **Postanowiono zatem w 2010 r. przyjąć nową nazwę: „Warszawski Bank Spółdzielczy”, w skrócie „WBS Bank”.**

Poczyniono też kroki w kierunku zmiany banku zrzeszającego. WBS Bank zgłosił akces do Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości, najliczniejszej i najsilniejszej polskiej grupy, zrzeszającej 369 banków spółdzielczych i będącej właścicielem rozpoznawalnego na rynku krajowym banku komercyjnego – BPS SA. Akces ten otworzył dla WBS Banku możliwość wprowadzenia bogatszej oferty usługowej i obniżenia kosztów współpracy z bankiem zrzeszającym o pół miliona złotych, pozwalając na obniżenie poziomu opłat i prowizji z korzyścią dla klientów. Przy okazji zmiany przynależności zrzeszeniowej dokonano wymiany magnetycznych kart płatniczych, które zostały

Bank w sierpniu 2009 roku był gospodarzem konferencji poświęconej relacjom banków spółdzielczych z sektorem MSP z udziałem przedstawicieli NBP, KZBS i banków spółdzielczych.

Od lewej: Jerzy Różyński – były prezes Zarządu KZBS, Małgorzata Zaleska – członek Zarządu NBP, Sławomir Skrzypek – były prezes NBP, Czesław Swacha – prezes Zarządu SBO, Paweł Pawłowski – były prezes Zarządu Gospodarczego Banku Wielkopolskiego SA

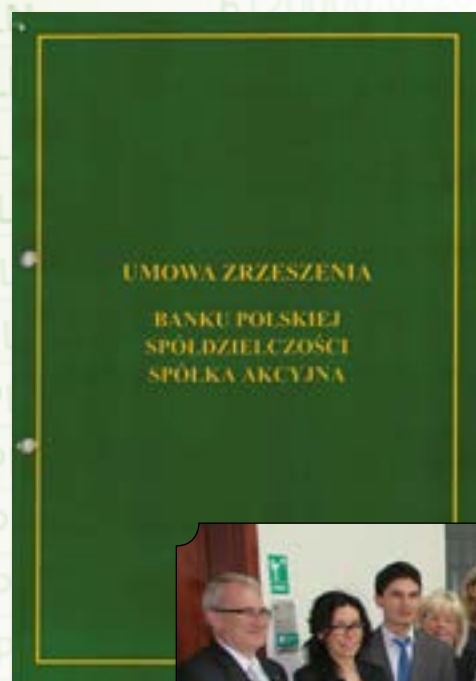
Odświeżenie pierwszego szyldu z nową nazwą Banku na Oddziale w Starych Babcicach 28 maja 2010 roku.

Od lewej: Czesław Swacha – prezes Zarządu WBS Banku, Waldemar Rolewski – przewodniczący Rady Nadzorczej, Jan Żychliński – starosta powiatu warszawskiego zachodniego, z tytułu Krzysztof Turek – wójt gminy Babice

Podpisanie umowy zrzeszeniowej z BPS SA 17 listopada 2009 r. która weszła w życie 1 czerwca 2010 r.

Od lewej: Zbigniew Krutczenko – prezes BS w Ostrowii Mazowieckiej, Czesław Swacha – prezes WBS Banku, Mirosław Potulski – b. prezes BPS SA, Bożenna Gorzkowska – prezes BS w Żatuskach i Kazimierz Grabczuk – prezes BS w Piasecznie

zastąpione kartami chipowymi. Zmiany te zostały pozytywnie odebrane przez klientów Banku. Świadectwem tego mogą być wyniki finansowe Banku, który w ciągu roku powiększył się o jedną czwartą – depozyty i suma bilansowa wzrosły o 100 mln zł, obligo kredytowe o 22%. Bank przekroczył sumę bilansową pół miliarda złotych i znalazł się pod tym względem na ósmym miejscu w Grupie BPS.

Weryfikacją poziomu zainteresowania klientów ofertą WBS Banku stał się debiut na rynku obligacji CATALYST warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych. Wartość pierwszej serii 10-letnich obligacji WBS Banku wyniosła 7 mln zł. Jego obligacje ocenione zostały jako instrumenty płynne, stabilne i bezpieczne, bardzo rentowne i konkurencyjne. Prawie połowa obligacji spółdzielczych zakupiona została przez inwestorów indywidualnych, co traktowane jest jako dowód zaufania na rynku finansowym i przez organy nadzoru finansowego.

W 2012 roku suma bilansowa przekroczyła 650 mln zł (wzrost o 13%), kredyty 444 mln zł (o 14%), depozyty 568 mln zł (o 11%), fundusze własne po-nad 60 mln zł (o 22%) i zysk netto 11 mln zł (o 80% więcej niż zaplanowano). Warto przy tym

W Centrali Banku po raz pierwszy w Polsce odbyło się 21 czerwca 2011 roku posiedzenie Komitetu Wykonawczego Europejskiego Stowarzyszenia Banków Spółdzielczych (EACB)

podkreślić, że głębsza analiza prowadzonej działalności operacyjnej wskazuje, iż główną misją realizowaną przez WBS Bank – pomimo jego uniwersalnego charakteru – pozostało ożywianie działalności gospodarczej na terenie działania, a więc w Warszawie i miejscowościach podwarszawskich. Wskazują na to następujące czynniki:

- **struktura kont i rachunków**, w której związane z działalnością gospodarczą stanowią co najmniej jedną czwartą,
- **struktura kredytobiorców**, w której 53% kredytów udzielono przedsiębiorstwom, spółkom i spółdzielniom, 19% przedsiębiorcom indywidualnym, 7% rolnikom, 3% samorządom i tylko 18% klientom indywidualnym,
- **struktura celów kredytowania**: 47,5% to kredyty inwestycyjne, 26,4% obrotowe, 14,4% mieszkaniowe i hipoteczne oraz 5,6% kredyty preferencyjne, a zalewie 3,5% kredyty konsumenckie.

Jeśli w tym miejscu odwołać się do założycielskiego hasła spółdzielczości bankowej, mówiącego o akumulacji lokalnego kapitału i inwestowaniu w rozwój lokalnej społeczności, to powyższe dane WBS Banku mogą być modelową ilustracją tego hasła. Podobnie jak i druga ze spółdzielczych reguł – indywidualne podejście do klienta, o które coraz trudniej w czasach zautomatyzowanych procedur. WBS Bank stał na stanowisku, że w okresie kryzysu trzeba być aktywnym i wspierającym, są bowiem firmy, którym należy dać możliwość zmniejszenia obciążeń i po prostu przeżycia kryzysu. Bank w 2012 roku utworzył rezerwy i zabezpieczenia z przeznaczeniem na „trudną sytuację klientów”.

W sprawozdaniach finansowych WBS Banku relacja kosztów do dochodu mieściła się w granicach 53-55%. Tyle właśnie wynoszą tzw. koszty gotowości do działania, których ponoszenie nie zależy od skali działalności Banku. Jedyną metodą rzeczywistej oszczędności jest zwiększenie skali działalności i dochodów. W praktyce np. Bank zrezygnował z prestiżowego Oddziału w Śródmieściu Warszawy, drogiego w utrzymaniu i mało rentownego, a „zaoszczędzone” środki zainwestował w otworenie Oddziału na Targówku, który szybko zaczął powiększać dochody firmy. Strategia WBS Banku opierała się na spokojnej kontynuacji rozwoju bazy depozytowej i szerokiej akcji kredytowej. W 2015 roku sumę bilansową Banku, osiągającą poziom 700 mln zł, obsługiwała ustabilizowana i systematycznie doskonalała swoje kwalifikacje grupa 145 pracowników, zatrudniona w 20 placówkach bankowych. Bank coraz większy nacisk kładł na modernizację techniczną i informatyczną oraz bezpieczeństwo usług. Dysponując 22 bankomatami, wyposażano je w urządzenia do biometrycznej autoryzacji wypłat, a Oddziały w system e-Spiker, pozwalający na obsługę osób głuchoniemych.

Na Giełdzie w Warszawie 28 lipca 2011 roku. Czesław Swacha – prezes WBS Banku i Ludwik Sobolewski – prezes Giełdy Papierów Wartościowych

W ostatnim dziesięcioleciu sektor bankowości spółdzielczej w Polsce przeszedł istotne zmiany. W 2010 roku przeciętny bank spółdzielczy posiadał aktywa na poziomie 122 mln zł, na koniec listopada 2024 roku wynosiły one prawie 480 mln zł. Kapitały własne banków spółdzielczych wzrosły o blisko 250% w latach 2010–2024, co świadczy o ich rosnącej stabilności finansowej. Nastąpiło zwiększenie udziału bankowości lokalnej w kapitałach własnych sektora bankowego z poziomu 6,3% w 2010 do 9,2% w 2024 roku. Banki spółdzielcze umocniły swoją pozycję jako partnerzy dla jednostek samorządu terytorialnego oraz sektora rolnego, odpowiadając za 14,04% kredytów dla jednostek samorządu terytorialnego i 64,5% kredytów dla rolników na koniec września 2024 roku. Depozyty samorządowe stanowią blisko 27,2% środków na rachunkach bankowych w bankach spółdzielczych.

Banki spółdzielcze dostosowują się do rynku bankowego na wiele sposobów, aby sprostać rosnącej konkurencji, zmieniającym się regulacjom oraz wymaganiom klientów. Rozwój aplikacji mobilnych oraz platform internetowych umożliwił klientom realizację transakcji, zarządzanie finansami oraz składanie wniosków kredytowych online. Banki spółdzielcze, podążając za sytuacją na rynku finansowym, dostosowują produkty i usługi do zmian rynkowych oraz potrzeb klientów. Angażują się m.in. w finansowanie projektów związanych z rozwojem infrastruktury, edukacji, ochrony środowiska oraz przedsiębiorczości w lokalnych społecznościach.

Istotne wydarzenia o charakterze międzynarodowym w ostatnich latach, takie jak pandemia COVID-19 czy konflikt zbrojny w Ukrainie, miały znaczący wpływ na sektor bankowości spółdzielczej, zarówno w Polsce, jak i na świecie. Pandemia wymusiła na bankach spółdzielczych przyspieszenie cyfryzacji swoich usług. Wzrosło znaczenie bankowości internetowej i mobilnej oraz usług, takich jak płatności bezkontaktowe. Banki spółdzielcze zmodernizowały swoje systemy i zwiększyły nakłady na bezpieczeństwo IT. Wprowadzono szereg rozwiązań umożliwiających zdalną obsługę klientów jak np. wideorozmowy czy czaty. **W ciągu ostatniej dekady Warszawski Bank Spółdzielczy położył znaczący nacisk na rozwój technologiczny, wprowadzając nowoczesne rozwiązania w zakresie bankowości elektronicznej i mobilnej,** starając się sprostać rosnącym oczekiwaniom współczesnych klientów.

W czerwcu 2015 r. przyjęto nowelizację ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, która umożliwiała utworzenie systemów ochrony instytucjonalnej oraz zrzeczeń o charakterze zintegrowanym. W wyniku tych zmian prawnych, w listopadzie i w grudniu 2015 r. powstały **pierwsze w historii polskiego sektora bankowości spółdzielczej systemy ochrony instytucjonalnej – System Ochrony Zrzeczenia BPS** oraz Spółdzielczy System Ochrony SGB. Systemy ochrony instytucjonalnej znacząco zwiększyły bezpieczeństwo działania należących do nich banków spółdzielczych. Ich głównym celem jest zapewnienie sobie wzajemnego wsparcia w zakresie płynności i wypłacalności w sytuacji wystąpienia trudności finansowych w którymkolwiek z banków.

W obliczu dynamicznie zmieniającej się sytuacji makroekonomicznej Warszawski Bank Spółdzielczy w ostatnich latach konsekwentnie rozwijał swoją

działalność, dostosowując się zarówno do zmieniających się uwarunkowań rynkowych, jak i potrzeb lokalnej społeczności. Następowaly też zmiany kadrowe w samorządzie i kierownictwie warszawskiego Banku. W czerwcu 2018 roku z Rady Nadzorczej ustąpił wieloletni, zasłużony działacz spółdzielczy, przez ponad 28 lat jej przewodniczący – **Waldemar Rolewski**. W jego miejsce, przez kilka miesięcy **funkcję tę sprawował Krzysztof Kokot, a od kwietnia 2019 roku Radzie przewodniczył Sławomir Krzysztof Juszczyk**. Nastąpiły też ważne zmiany w składzie osobowym Zarządu. **Ze stanowiska prezesa Zarządu ustąpił Czesław Swacha**, kierujący pracą Banku przez ponad 14 lat. Jego obowiązki od lutego 2018 roku przejął dotychczasowy wiceprezes Zarządu – **Piotr Chrzanowski**. **Od 1 stycznia 2020 roku kierowanie Bankiem powierzono Bogumile Małgorzacie Szklarskiej**, będącej w Zarządzie Banku od 1 lutego 2018 roku.

Obecna sytuacja WBS jest w pewnym stopniu wynikiem wyzwań, z jakimi instytucja mierzyła się w latach 2014 - 2017, kiedy to przyjęte założenia strategiczne – zakładające intensywny rozwój działalności komercyjnej – okazały się nie w pełni adekwatne do ówczesnych możliwości kapitałowych Banku. W ramach realizacji Wewnętrznego Planu Naprawy, opracowanego na lata 2018 - 2024 i mającego na celu przywrócenie stabilności finansowej, Warszawski Bank Spółdzielczy pozyskał w maju 2018 roku pożyczkę podporządkowaną w wysokości 19 mln zł od Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeczenia BPS (SSOZ BPS). Środki te, za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego, zostały w całości zaliczone do funduszy własnych Banku jako instrument kapitału Tier II. Pozyskanie tej pożyczki znacząco wzmocniło bazę kapitałową Banku, co pozwoliło na poprawę kluczowych wskaźników finansowych, takich jak adekwatność kapitałowa oraz jakość portfela kredytowego. Dzięki temu Bank mógł skutecznie realizować działania naprawcze, koncentrując się na poprawie wyniku finansowego i dalszym rozwoju działalności.

Warto podkreślić, że pożyczka podporządkowana jest formą wsparcia kapitałowego, która w przypadku banków spółdzielczych odgrywa istotną rolę w utrzymaniu stabilności finansowej i zdolności do dalszego funkcjonowania na rynku. W ramach SSOZ BPS, do czerwca 2021 roku udzielono łącznie 11 pożyczek podporządkowanych na kwotę 140,5 mln zł, co świadczy o aktywnym wsparciu zrzeczenia dla swoich członków. Dzięki skutecznemu wdrożeniu działań naprawczych oraz wsparciu ze strony SSOZ BPS, **Warszawski Bank Spółdzielczy odzyskał stabilność finansową**, co pozwoliło na dalszy rozwój i umocnienie pozycji na rynku bankowości spółdzielczej.

Efekty tych działań są widoczne w osiągniętych wynikach. Od 2017 roku **suma bilansowa Banku wzrosła z 982 mln zł do 1,6 mld zł w 2024 r., a fundusze własne – z 64 mln zł do 109 mln zł**. Skuteczna realizacja celów oraz systematyczny rozwój Banku przełożyły się również **na dynamiczny wzrost wypracowanego zysku netto – z 2,4 mln zł w 2019 roku do 19 mln zł w 2024 roku**.

Przynależność Warszawskiego Banku Spółdzielczego **do struktur Banku Polskiej Spółdzielczości SA umożliwia korzystanie z szerokiej gamy produktów i usług** oferowanych przez Bank BPS. Współpraca ta pozwala na wymianę doświadczeń oraz wspólne wdrażanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych, co zwiększa

efektywność operacyjną i jakość obsługi klientów. Przykładem takiej współpracy jest projekt dotyczący funkcjonalności kartowych online w systemach Zrzeszenia. Umożliwia on klientom banków spółdzielczych zarządzanie swoimi kartami z poziomu bankowości elektronicznej i mobilnej.

Prezes Zarządu Warszawskiego Banku Spółdzielczego, **Bogumiła Małgorzata Szklarska**, aktywnie angażuje się w prace Komisji Etyki Zrzeszenia BPS, złożonej z przedstawicieli banków spółdzielczych z różnych regionów kraju. Komisja ta,

Pierwsza Liga Biznesu – spotkanie 22 listopada 2023r.

powołana podczas Zgromadzenia Prezesów w maju 2023 roku, jest nowym organem Zrzeszenia odpowiedzialnym za rozstrzyganie spraw związanych z naruszeniami postanowień Umowy Zrzeszenia lub Dobrych Praktyk przez jego uczestników. Komisja ma uprawnienia do nakładania sankcji przewidzianych w postanowieniach Umowy Zrzeszenia. **Zaangażowanie prezesa Zarządu WBS w prace Komisji Etyki podkreśla jej dążenie do promowania najwyższych standardów etycznych w sektorze bankowości spółdzielczej** oraz wzmacniania zaufania klientów

i partnerów biznesowych do instytucji zrzeszonych w BPS, w tym w szczególności klientów i partnerów biznesowych Warszawskiego Banku Spółdzielczego.

Warszawski Bank Spółdzielczy jako wieloletni członek, **aktywnie uczestniczy w inicjatywach Krajowego Związku Banków Spółdzielczych (KZBS)**, mających na celu promowanie i rozwój bankowości spółdzielczej w Polsce. Bank pełni rolę ambasadora projektu „Pierwsza Liga Biznesu”

– pierwszego tego typu przedsięwzięcia w Polsce, organizowanego przez sektor bankowości spółdzielczej we współpracy z partnerami dzielącymi się swoją wiedzą ekspercką. W ramach tego projektu odbywają się spotkania dedykowane przedsiębiorcom, stanowiące doskonałą okazję do wymiany doświadczeń, poszerzania wiedzy oraz nawiązywania nowych kontaktów i współpracy.

Zaangażowanie Banku w rozwój sektora spółdzielczego znajduje odzwierciedlenie w działalności prezesa Zarządu WBS, **Bogumiły Małgorzaty Szklarskiej**, która **od czerwca 2022 roku pełniła funkcję członka Rady KZBS, a następnie wybrano ją na stanowisko Przewodniczącej Rady**. W maju 2024 roku, podczas Walnego Zgromadzenia Członków KZBS, została ponownie powołana na stanowisko Przewodniczącej Rady na kadencję 2024–2028. Fakt ten potwierdza wysoką reputację Banku oraz zaufanie, jakim cieszy się on w sektorze bankowości spółdzielczej.

Warszawski Bank Spółdzielczy jest również aktywnym członkiem **Związku Banków Polskich (ZBP)**, organizacji samorządowej, zrzeszającej banki prowadzące działalność na terenie Polski. Misją ZBP jest tworzenie warunków sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi sektora bankowego oraz wspieranie wzrostu gospodarczego kraju. W ramach ZBP funkcjonuje Sekcja Banków Spółdzielczych i Banków Zrzeszających, w której działanie Warszawski Bank Spółdzielczy jest szczególnie zaangażowany. Sekcja ta zajmuje się kwestiami istotnymi dla środowiska bankowości spółdzielczej, takimi jak regulacje prawne, standardy działalności czy współpraca między bankami.

Bank kontynuuje tradycję wspierania lokalnych inicjatyw gospodarczych, co jest istotnym elementem misji bankowości spółdzielczej. W czerwcu 2023 roku Warszawski Bank Spółdzielczy, zgodnie z Uchwałą Zebrania Przedstawicieli, **przystąpił do Mazowieckiej Izby Gospodarczej w Ciechanowie**, która jest dobrowolną organizacją reprezentującą interesy zrzeszonych w niej podmiotów gospodarczych, mającą na celu:

- propagowanie i wspieranie przedsiębiorczości obywateli jako podstawy rozwoju ekonomicznego,
- współdziałanie z organami państwowymi, samorządowymi w zakresie tworzenia korzystnych warunków działalności gospodarczej,
- kształtowanie i upowszechnianie dobrych obyczajów kupieckich,
- prowadzenie działalności kulturalnej, oświatowo-wychowawczej, sportowo-turystycznej i towarzyskiej, służącej integracji członków Izby.

Członkostwo w Izbie pozwala Bankowi na nawiązanie nowych kontaktów biznesowych.

Zaangażowanie Banku w inicjatywy lokalne oraz promocje

We współczesnej rzeczywistości gospodarczej powiązanie dbałości o interesy ekonomiczne z przestrzeganiem etycznych zasad odpowiedzialności wobec społeczeństwa i środowiska naturalnego to trwały element strategii rozwoju niemal każdej dużej korporacji. Banki spółdzielcze nie muszą w tym zakresie tworzyć systemu nowych praktyk czy opracowywać specjalnych programów utrzymywania dobrych relacji ze środowiskami, w których pracują. Działalność na rzecz dobra publicznego już dawno bowiem wpisały do swojego biznesowego DNA.

Warszawski Bank Spółdzielczy aktywnie uczestniczy i wspiera finansowo wydarzenia organizowane przez lokalne społeczności, takie jak np. zainicjowana przez Bank Gospodarstwa Krajowego akcja pomocowa „Razem dla Ukrainy”. Bank konsekwentnie buduje swoją wizję, misję oraz wynikającą z nich strategię biznesową w poczuciu odpowiedzialności za wpływ na społeczeństwo i środowisko. W ostatnich latach Bank umacniał swoje relacje z mieszkańcami na terenach swojej działalności poprzez wsparcie finansowe oraz udział w wydarzeniach:

- kulturalno-społecznych, takich jak: Dni Babic, Dni Błonia i Dni Marek oraz Eko-Piknik Gminy Kampinos, OSP Szczytno;
- sportowych, np. przełajowy bieg „Kampinoskie Piekło”;
- aktywizujących lokalnych przedsiębiorców, np. Gala Przedsiębiorczości „Róża Biznesu 2024”.

W poczuciu społecznej odpowiedzialności biznesu (Corporate Social Responsibility – CSR), która stanowi dziś w bankowości spółdzielczej codzienną i powszechną praktyką, Bank kontynuował swoją filantropijną działalność poprzez wsparcie finansowe dla:

- Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Ciechanowie (bieżące wsparcie funduszy oraz sfinansowanie paczek mikołajkowych dla podopiecznych Towarzystwa);

Dni Marek.

Od lewej: Jacek Lis, Anna Ciok, Ewa Popińska, Krzysztof Peptowski

Dni Babic 2023

Od lewej: Anna Grabowska, Ilona Korzeb, Beata Chechłacz

Materiał promocyjny Banku

- Parafii Św. Ojca Pio (akcja pomocy potrzebującym „Szlachetna Paczka u Świętego Ojca Pio”).

W dniu 8 czerwca 2024 roku odbyło się 100-lecie jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Szczytnie (w gm. Kampinos), podczas którego Warszawski Bank Spółdzielczy reprezentowały Bogumiła Małgorzata Szklarska – prezes Zarządu oraz Małgorzata Antosik – dyrektor Oddziału WBS w Kampinosie i jednocześnie wieloletnia drużna OSP w Szczytnie, która podczas uroczystości została uhonorowana Srebrnym Medalem „Za zasługi dla pożarnictwa”, odznaczeniem za wysługę lat „40 lat w OSP” oraz dyplomem pamiątkowym „Pro Mazovia” od Marszałka Województwa Mazowieckiego – „Zasłużona dla OSP”.

Aby docenić i podkreślić szczególne zasługi członków i pracowników i ich wieloletnią pracę na rzecz Banku oraz rozwój spółdzielczości regionalnej, w dniu 12 grudnia 2023 roku w siedzibie Warszawskiego Banku Spółdzielczego po raz pierwszy odbyło się uroczyste wręczenie **Honorowych Odznak „Złota Syrenka” i „Srebrna Syrenka”**, przyznawanych przez Kapitułę Odznaczeń Banku. Wręczenia odznak Złotej

100-lecie OSP w Kampinosie.

Od lewej: Małgorzata Antosik, Jan Bojanowski – Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej w Kampinosie, Bogumiła Małgorzata Szklarska – Prezes Zarządu WBS

Spotkanie integracyjne – Jachranka, 2024 rok

i Srebrnej Syrenki dokonało **Prezydium Rady Nadzorczej** w składzie: **Rafał Balina** - **Przewodniczący Rady Nadzorczej**, **Adam Konarski** - **Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej** oraz **Elżbieta Nitek** - **Sekretarz Rady Nadzorczej**. W spotkaniu uczestniczyli również członkowie Zarządu Banku oraz zaproszeni goście.

Wręczenie Honorowych Odznak „Złota Syrenka” i „Srebrna Syrenka” – 12 grudnia 2023 r.
od lewej: Adam Konarski, Elżbieta Nitek, Bogumiła Małgorzata Szklarska, Rafał Balina, Janusz Okulski

Uczestnictwo w wydarzeniach branżowych

W dniu 24 maja 2022 roku, podczas „Forum Technologii Bankowości Spółdzielczej 2022”, na uroczystej gali **Warszawski Bank Spółdzielczy otrzymał nagrodę „Spółdzielcza Technologia Roku 2021”** w kategorii „Nowoczesne technologie” – **za aplikację mobilną WBS MobileNet**. Nagrodę z rąk przewodniczącego Związku Banków Polskich Krzysztofa Pietraszkiewicza oraz wiceprezesa Banku BPS SA Krzysztofa Kokota, w imieniu WBS odebrał Zarząd Banku. Aplikacja WBS MobileNet umożliwia klientom wygodne zarządzanie finansami z poziomu urządzeń mobilnych, co przyczynia się do podnoszenia jakości obsługi i zwiększenia satysfakcji użytkowników. To wyróżnienie podkreśla zaangażowanie Banku w rozwój nowoczesnych rozwiązań technologicznych, dostosowanych do potrzeb współczesnych klientów.

Nieco później, w dniach 20-21 września 2022 r. w Warszawie odbyło się **Forum Liderów Banków Spółdzielczych 2022**. Przedmiotem debaty na Forum była tematyka dotycząca wpływu nadzwyczajnych wydarzeń na kondycję i perspektywę sektora banków spółdzielczych, działalności banków spółdzielczych w najbliższej przyszłości, w warunkach wysokiej inflacji i wyższych stóp procentowych w dłuższej perspektywie oraz wyzwania i szanse bankowości spółdzielczej wynikające z zielonej transformacji. W panelu dyskusyjnym wzięła udział Bogumiła Małgorzata Szklarska - prezes Zarządu Warszawskiego Banku Spółdzielczego. Podczas Gali Forum Liderów Banków Spółdzielczych 2022 Warszawski Instytut Bankowości z okazji 10-lecia realizacji projektu „Bankowcy dla Edukacji Finansowej Dzieci i Młodzieży BAKCYL” przyznał bankom spółdzielczym dziesięć wyróżnień. W gronie wyróżnionych znalazł się Warszawski Bank Spółdzielczy.

22 maja 2024 roku odbyła się uroczysta gala inaugurująca kampanię edukacyjno-promocyjną „Czerwiec z Bankiem Spółdzielczym”, która przebiega pod hasłem „Przyjazny Bank Spółdzielczy”. Wydarzenie zgromadziło przedstawicieli sektora bankowości spółdzielczej, świata finansów, nauki oraz gości. Uroczystość była również okazją do uhonorowania zasłużonych członków KZBS. **Złotą Honorową Odznakę im. Franciszka Stefczyka „Za zasługi dla spółdzielczości bankowej”** przyznano **Bogumile Małgorzacie Szklarskiej** – prezes Zarządu Warszawskiego Banku Spółdzielczego.

Obecnie Warszawski Bank Spółdzielczy prowadzi obsługę klientów poprzez sieć placówek składających się z 12 Oddziałów i 4 Filii. Jako bank uniwersalny obsługuje głównie osoby fizyczne, podmioty gospodarcze (w tym rolników), jak również jednostki samorządu terytorialnego. Działalność bankowa opiera się przede wszystkim na przechowywaniu depozytów o różnorodnych okresach lokowania, udzielaniu kredytów dostosowanych do potrzeb i segmentacji danego klienta, prowadzeniu rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych i bieżących oraz pośredniczeniu w sprzedaży ubezpieczeń, leasingu i faktoringu. Dzięki zróżnicowanej ofercie produktów i usług Warszawski Bank Spółdzielczy skutecznie odpowiada na potrzeby

klientów indywidualnych i biznesowych, zapewniając profesjonalną obsługę oraz nowoczesne rozwiązania finansowe.

W celu podniesienia jakości świadczonych usług i zapewnienie lepszego komfortu klientów, Bank w ostatnim czasie dokonywał **modernizacji swoich placówek, m.in. Oddziałów w Radzyminie, Markach, Błoniu czy Tarchominie**. W przypadku dwóch oddziałów, w Ciechanowie i na Mokotowie, zostały one przeniesione do bardziej atrakcyjnych lokalizacji. Jeszcze w 2018 roku działalność placówki Warszawskiego Banku Spółdzielczego – Oddział Gocław – zlokalizowanej przy ul. Fieldorfa 5A została przeniesiona do nowej lokalizacji przy ulicy Gen. Tadeusza Bora Komorowskiego 21.

Wyróżnienia dla banków spółdzielczych z okazji Jubileuszu 10-lecia Projektu Bankowcy dla Edukacji Finansowej Dzieci i Młodzieży BAKCYL, 26 września 2022 r.

W dniu 12 lipca 2023 r. odbyło się uroczyste **otwarcie Oddziału w Ciechanowie w nowej lokalizacji przy Pl. Jana Pawła II 15**. Od 5 stycznia 2024 roku **działalność Oddziału Mokotów**, zlokalizowana dotąd przy ul. Raławickiej 10 w Warszawie, została **przeniesiona do nowej lokalizacji przy ul. Puławskiej 108/112 w Warszawie**.

Z dniem 1 kwietnia 2024 roku nastąpiła zmiana w strukturze organizacyjnej Oddziałów, polegająca na wprowadzeniu **podziału na placówki biznesowo-detaliczne** (Oddziały w Ciechanowie, w Radzyminie, w Sieradzu, w Starych Babicach i Gocławiu) oraz **detaliczne** (pozostałe 7 Oddziałów i 4 Filie). Oddziały biznesowo-detaliczne to placówki dedykowane do obsługi takich segmentów jak: osoby fizyczne, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i podmioty gospodarcze sektora MSP, jednostki samorządu terytorialnego. Oddziały te dedykowane są do współpracy z bankami spółdzielczymi w zakresie wspólnego finansowania klientów w ramach konsorcjów. Oddziały detaliczne dedykowane są do obsługi takich segmentów, jak: osoby fizyczne, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i podmioty gospodarcze o małej skali działania, ustalonej zgodnie z segmentacją.

W ciągu ostatniego dziesięciolecia WBS Bank stał się **nowoczesną, dobrze zorganizowaną i sprawnie zarządzaną strukturą**. Jest silną kapitałowo instytucją, bezpiecznie i profesjonalnie świadczącą usługi finansowe.

Otwarcie Oddziału Ciechanów:
Od lewej: Paweł Kosiacki - Wiceprezes Zarządu, Adam Konarski - Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej, Bogumiła Małgorzata Szklarska - Prezes Zarządu

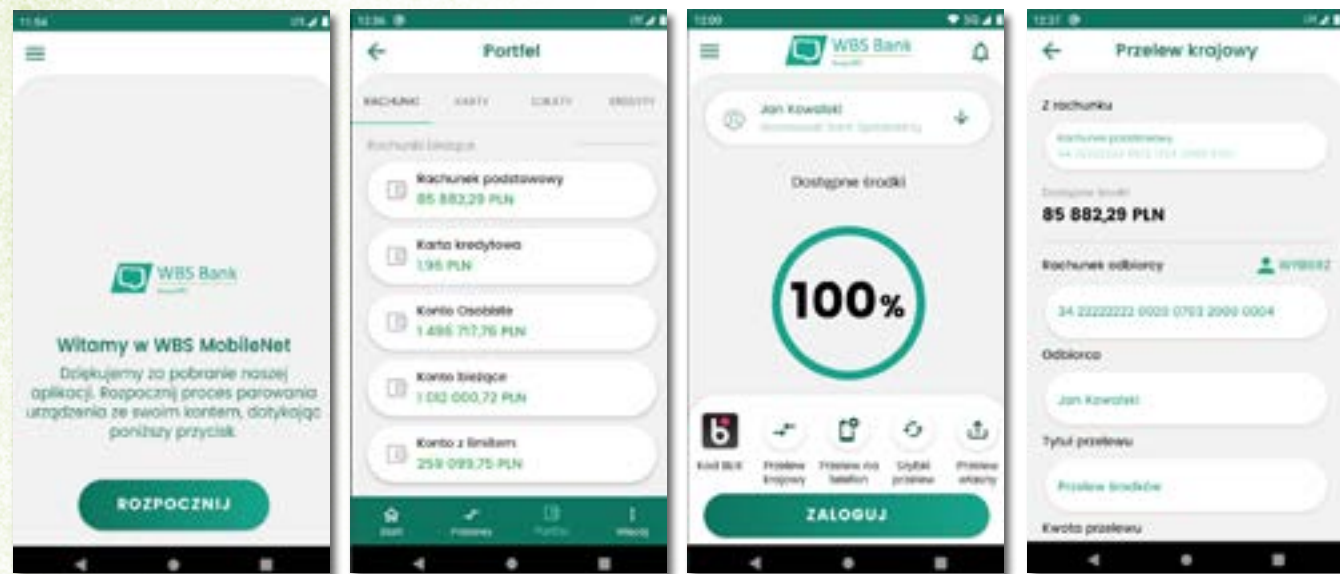
Oddział Mokotów w nowej lokalizacji przy ul. Puławskiej

Oddział Gocław przeniesiony do nowej lokalizacji przy ulicy Gen. Tadeusza Bora Komorowskiego 21

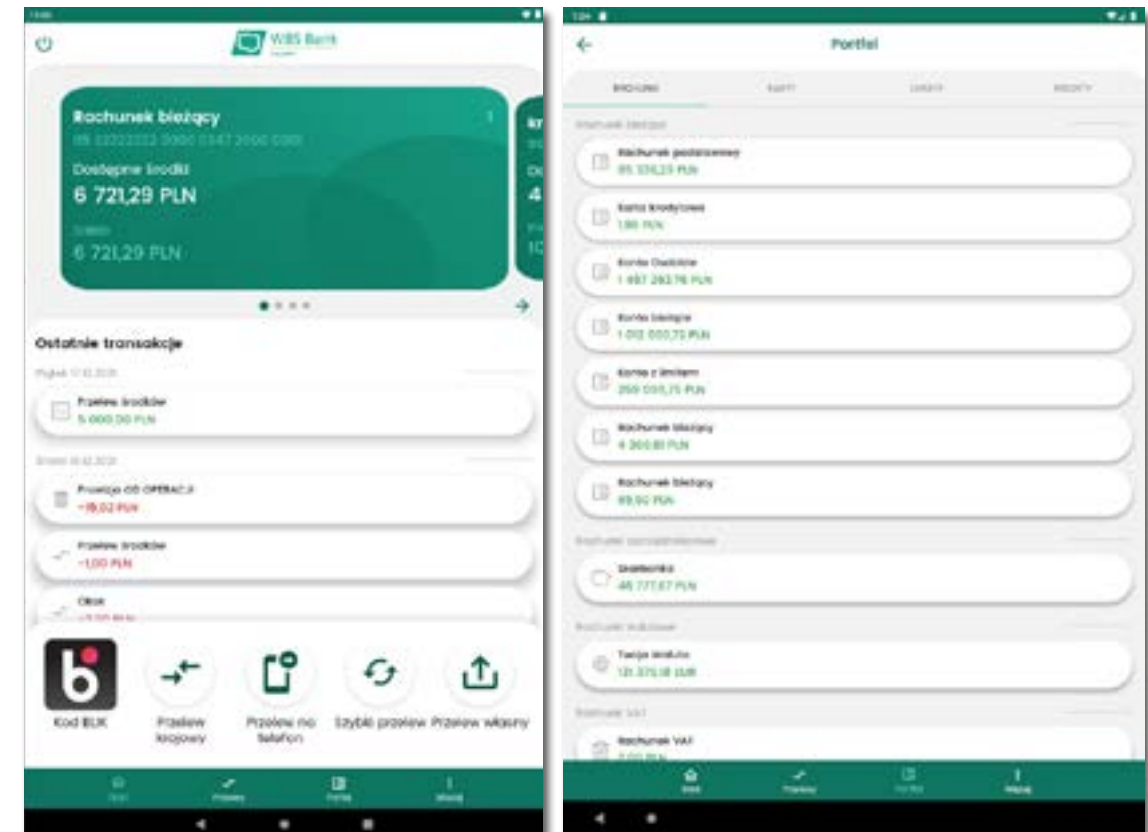
W związku z rosnącą w sektorze bankowym popularnością kanałów mobilnych bankowości elektronicznej, Bank w ostatnich latach sukcesywnie rozwija usługi wspomagające korzystanie z produktów bankowych. Bank promuje wśród swoich klientów, zwłaszcza młodszego pokolenia, korzystanie z oferowanych im:

- aplikacji WBS MobileNet (bankowość elektroniczna za pośrednictwem urządzenia mobilnego);
- płatności mobilnych BLIK;
- usługi moje ID – profil zaufany – do zdalnego potwierdzania tożsamości w komercyjnych i publicznych usługach online;
- płatności mobilnych Apple Pay poprzez iPhone’a, Apple Watch, iPada lub Maca;
- usługi Garmin Pay i Fitbit Pay, które umożliwiają dokonywanie płatności mobilnych za pomocą dedykowanych zegarków typu smartwatch czy opasek typu fitness w miejscach akceptujących płatności zbliżeniowe;
- usługi Google Pay do płatności zbliżeniowych telefonem wyposażonym w technologię NFC;
- usługi Autodealing i DealingBPS do kupna/sprzedaży walut poprzez bankowość elektroniczną;
- usługi Express Elixir;
- usługi Visa Direct.

Warszawski Bank Spółdzielczy wykorzystuje potencjał elektronicznych kanałów dostępu, takich jak aplikacja mobilna, bankowość internetowa, czy strona internetowa, które będą stanowić skuteczne narzędzie promocji oferty bankowej.

Dzisiejszy Bank specjalizuje się w obsłudze finansowej małych i średnich przedsiębiorstw, gospodarstw rolnych, klientów indywidualnych oraz jednostek samorządu terytorialnego. Służy też pomocą finansową wielu instytucjom i organizacjom. Dzięki posiadanym atutom – **elastyczność, krótki proces decyzyjny, indywidualne podejście, bliskość i dobry kontakt z klientem** – Bank jest w stanie

szybko rozpoznać potrzeby rynku, sprostać wysokim standardom i narzuconym sobie wymaganiom. Pozwala to świadczyć usługi dla najbardziej wymagających klientów, ceniących sobie rzetelność, stabilność i zaufanie. Członkostwo WBS w strukturach Banku Polskiej Spółdzielczości gwarantuje pewność i wsparcie w realizacji zarówno bieżących zadań, jak i strategicznych planów rozwojowych.

O sile dzisiejszego Warszawskiego Banku Spółdzielczego decyduje połączenie nowoczesnej techniki z kapitałem ludzkim. **Dzięki organom samorządowym Banku, które podejmują właściwe decyzje oraz konsekwentnie je egzekwują,** prowadzona jest polityka finansowo-gospodarcza zgodna z wolą udziałowców. Niezwykle istotną

rolę odgrywa kompetentna, wykształcona, zaangażowana w wykonywanie obowiązków i życzliwa klientom kadra pracownicza, stanowiąca wartość, której nie sposób przecenić.

Na przestrzeni swojej stuletniej historii Warszawski Bank Spółdzielczy przeżył drogę długą i krętą, pełną zawirowań politycznych i gospodarczych, pokonując okresy kryzysu światowego, wojny i okupacji, podległości scentralizowanemu aparatowi państwa, meandrom gry wolnorynkowej. Ewoluuwał od niewielkiego, branżowego, powołanego na potrzeby rolników i ogrodników „Kredytu Ogrodniczego” do uniwersalnego, nowoczesnego i jednego z najsilniejszych banków spółdzielczych w strukturach Banku Polskiej Spółdzielczości i w kraju. Doświadczenia wynikające z tak długiej tradycji sprawiają, że mimo ogromnej konkurencji na rynku finansowym, wyniki ekonomiczne są bardzo dobre i gwarantują stabilną sytuację finansową Banku. Elementy te przekładają się na ciągły wzrost zaufania jego Członków i Klientów, którzy stanowią wartość najwyższą dla Warszawskiego Banku Spółdzielczego, od 100 lat wpisanego w pejzaż lokalnego środowiska i nierozdzielnie z nim związanego.

*W jubileuszowym, 2025 roku pracą
Warszawskiego Banku Spółdzielczego
kieruje Zarząd w składzie:*

Bogumiła Małgorzata Szklarska – Prezes Zarządu,
Anna Magdalena Ciok – Wiceprezes Zarządu,
Paweł Kosiacki – Wiceprezes Zarządu.

*Nad prawidłową pracą Banku czuwa
Rada Nadzorcza w osobach:*

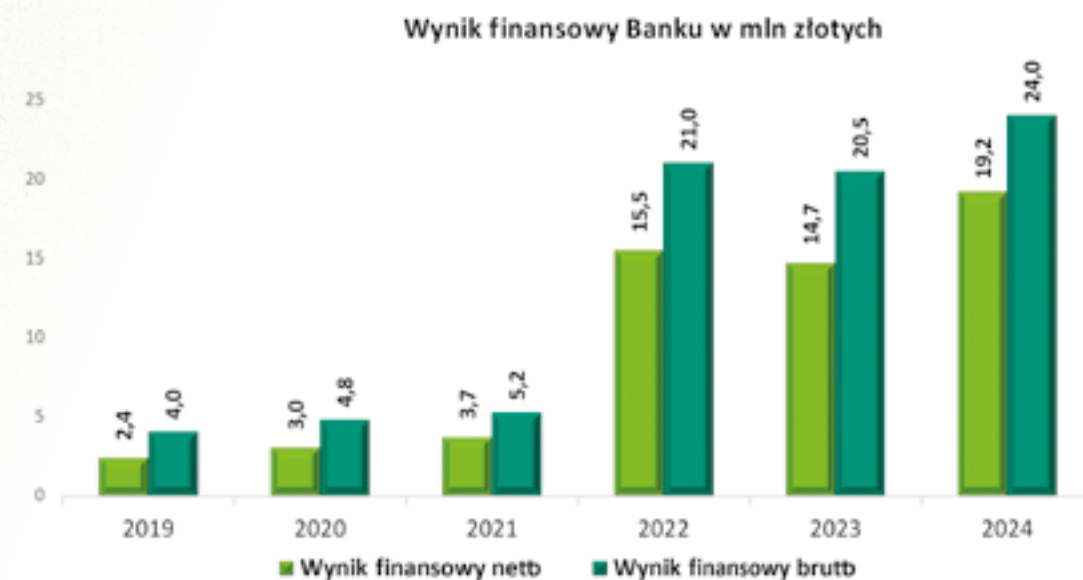
Adam Konarski – Przewodniczący Rady,
Arkadiusz Domarecki – Zastępca Przewodniczącego Rady,
Elżbieta Nitek – Sekretarz Rady,
Rafał Balina – Członek Rady,
Henryka Lipska – Członek Rady,
Wioletta Rynkiewicz – Członek Rady,
Paweł Ostrzyniewski – Członek Rady.

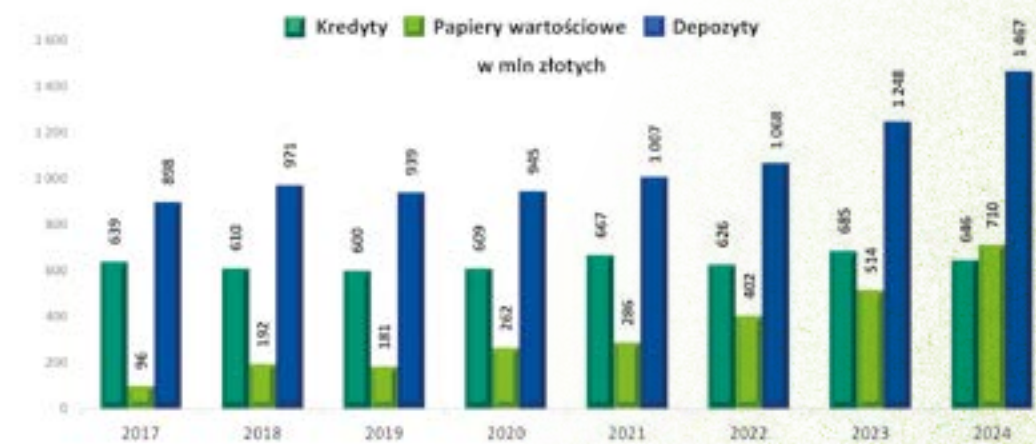
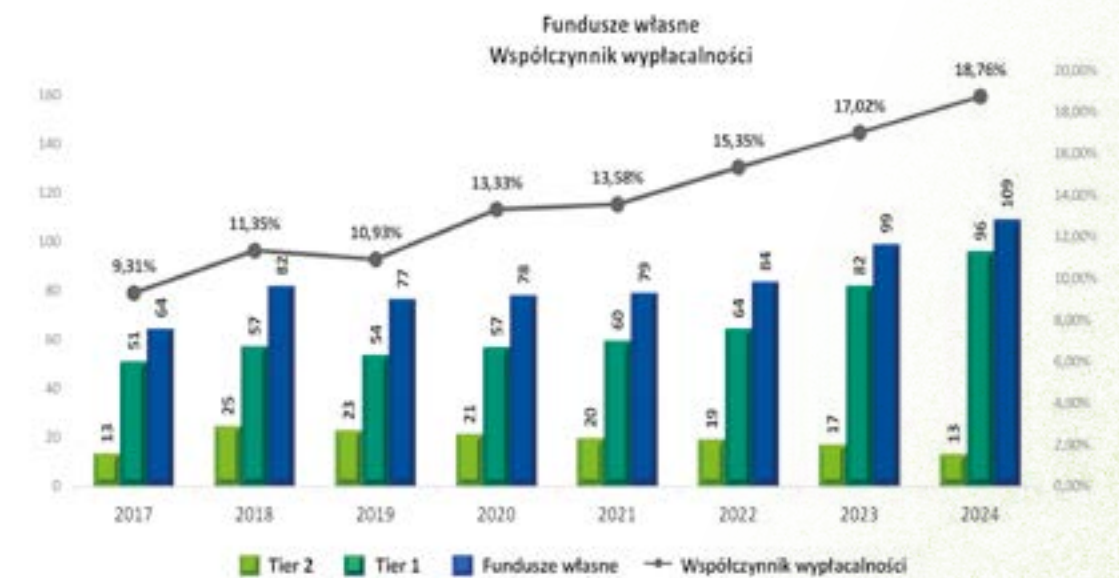
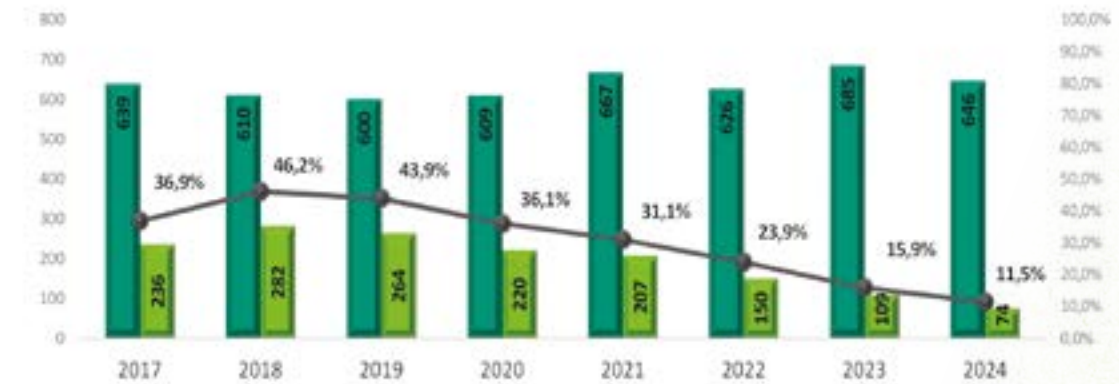
Wigilia pracowników Banku, 2024 r.

Dane ekonomiczne Warszawskiego Banku Spółdzielczego w latach 2017-2024

Kredyty i kredyty z rozpoznaną utratą wartości w mln złotych i udział w %

Na przestrzeni stuletniej historii dzisiejszy Warszawski Bank Spółdzielczy, na skutek wielu zmian organizacyjnych i prawnych wielokrotnie zmieniał nazwę a także swoje lokalizacje:

Nazwy Banku

Bank Związków Ogrodniczych Spółdzielnia z o.o. w Warszawie

pierwsza, nieformalna, zaproponowana 31 marca 1925 r. przez organizatorów Spółdzielni nazwa, zanegowana przez Wydział Rejestracyjny Sądu Okręgowego w Warszawie

Kredyt Ogrodniczy Spółdzielnia z o.o. w Warszawie

pierwsza oficjalna nazwa Banku - od 30 kwietnia 1925 r.;

Spółdzielczy Bank Ogrodniczy z o.o. w Warszawie

od 16 kwietnia 1943 r.;

Gminna Kasa Spółdzielcza w Warszawie z odpowiedzialnością udziałami

od 29 czerwca 1950 r.;

Kasa Spółdzielcza w Warszawie

od 10 czerwca 1956 r.;

Kasa Spółdzielcza - Spółdzielnia Oszczędnościowo-Pożyczkowa w Warszawie

od 1958 r.;

Spółdzielczy Bank Ogrodniczy w Warszawie

od 28 kwietnia 1963 / rejestracja 7 kwietnia 1964 r.;

Warszawski Bank Spółdzielczy

od 23 kwietnia 2010 r.

Siedziby Banku

ul. Kopernika 30

marzec 1925 r. – 11 wrzesień 1941 r.;

ul. Bagatela 3a

11 wrzesień 1941 r. – luty 1943 r.;

ul. Widok 24

luty 1943 r. – październik 1944 r.;

Grodzisk Mazowiecki

(siedziba Banku Spółdzielczego w Grodzisku Maz.)
wrzesień/październik 1944 r. – kwiecień 1945 r.;

Al. Jerozolimskie 49 (obecnie 55)

kwiecień 1945 r. – lipiec 1973 r.;

ul. Racławicka 10

lipiec 1973 r. – czerwiec 2008 r.;

ul. gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila” 5A

od 27 czerwca 2008 r..

W swojej ofercie dla klientów Bank posiada m.in.:

eKonto

Rachunek osobisty z bankowością elektroniczną, umożliwiający zarządzanie finansami online, zakładanie lokat oraz opcjonalnie wyposażony w kartę Visa. Proces zakładania konta jest prosty i szybki, z możliwością potwierdzenia tożsamości za pomocą selfie oraz podpisania umowy poprzez SMS.

eKredyt

Kredyt konsumencki, wnioskowany i udzielany w sposób elektroniczny.

Rachunek Twój Biznes

Konto firmowe z bankowością elektroniczną i kartą umożliwiające skuteczne zarządzanie finansami przedsiębiorstwa.

Konto Platynowe

Rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy dla osób indywidualnych, służący do przechowywania środków pieniężnych oraz przeprowadzania rozliczeń o charakterze pakietowym, z dostępem do bankowości elektronicznej i kartą Visa VIP.

Oferta kredytowa

Finansowanie bieżącej działalności, inwestycji oraz kredyty hipoteczne dostosowane do potrzeb przedsiębiorców i rolników. W zakresie bankowości detalicznej Bank posiada pełny wachlarz produktów promując finansowanie potrzeb bieżących klientów oraz mieszkaniowych.

Oferta depozytowa

Dająca możliwość różnych terminów lokowania, oparta o depozyty pozyskiwane od klientów indywidualnych, rolników oraz przedsiębiorców indywidualnych, mikroprzedsiębiorców i MŚP.

Bankowość internetowa sb@nk

System umożliwiający stały dostęp do konta przez komputer, tablet czy smartfon, pozwalający na sprawdzanie sald, historii rachunków, realizację przelewów oraz zarządzanie lokatami.

Aplikacja mobilna WBS MobileNet

Aplikacja dla klientów, umożliwiająca bezpieczne i wygodne wykonywanie transakcji, autoryzowanie operacji, podgląd historii operacji oraz informowanie o produktach.

eCorpoNet

System bankowości internetowej dla firm, umożliwiający zarządzanie finansami przedsiębiorstwa online.

Placówki Warszawskiego Banku Spółdzielczego w Warszawie:

lp	Oddział	Adres	Telefon
1.	Bielany	01-922 Warszawa, ul. Conrada 15A	22 864 99 25, 22 864 99 26
2.	Filia Jelonki	01-318 Warszawa, ul. Świętochowskiego 2	22 664 85 08, 22 664 67 03
3.	Gocław	03-982 Warszawa, ul. Gen. Tadeusza Bora Komorowskiego 21	22 613 40 63, 22 613 40 65
4.	Mokołówek	02-620 Warszawa, ul. Puławska 108/112	22 540 02 00, 22 540 02 36
5.	Filia Ursynów	02-797 Warszawa, Al. KEN 51	22 894 70 45
6.	Tarchomin	03-185 Warszawa, ul. Myśliborska 98G	22 747 18 40

Placówki Warszawskiego Banku Spółdzielczego w okolicach Warszawy:

lp	Oddział	Adres	Telefon
1.	Ciechanów	06-400 Ciechanów, Pl. Jana Pawła II 15	23 652 75 37, 23 652 75 46
2.	Radzymin	05-250 Radzymin, ul. Kard. Wyszyńskiego 2	22 786 58 94, 22 786 50 20
3.	Sieradz	98-200 Sieradz, ul. Jana Pawła II 3	43 825 01 21, 43 825 01 22
4.	Stare Babice	05-082 Babice Nowe, ul. Warszawska 189	22 752 80 10
5.	Błonie	05-870 Błonie, ul. Narutowicza 24	22 731 60 15
6.	Kampinos	05-085 Kampinos, ul. Chopina 8A	22 725 00 10
7.	Filia Brochów	05-088 Brochów, Brochów 126	22 725 70 04
8.	Kobyłka	05-230 Kobyłka, ul. Ręczajska 9c	22 786 90 60
9.	Filia Tłuszczy	05-240 Tłuszczy, ul. Kościuszki 17	29 743 50 70
10.	Marki	05-270 Marki, ul. Piłsudskiego 138	22 781 20 20

Centrala Banku

Warszawski Bank Spółdzielczy
03-984 Warszawa, ul. Fieldorfa 5A
Sekretariat Zarządu: tel. 22 514 89 40
e-mail: bank@bankwbs.pl

Warszawski Bank Spółdzielczy

Grupa BPS

Rada Nadzorcza Warszawskiego Banku Spółdzielczego

od lewej: Arkadiusz Domarecki – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej, Adam Konarski – Przewodniczący Rady Nadzorczej, Wioletta Rynkiewicz, Rafał Ireneusz Balina, Henryka Lipska, Paweł Ostrzyniewski, Elżbieta Nitek – Sekretarz Rady Nadzorczej

Zarząd Warszawskiego Banku Spółdzielczego

od lewej: Paweł Kosiacki – Wiceprezes Zarządu, Bogumiła Małgorzata Szklarska – Prezes Zarządu, Anna Magdalena Ciok – Wiceprezes Zarządu

Biuro Zgodności
od lewej:
Dorota Szagała,
Ewa Michalska,
Nina Kozłowska – Dyrektor

Biuro Rady i Zarządu
od lewej:
Justyna Poleszak – Dyrektor,
Małgorzata Gałązka

Biuro Monitoringu
od lewej: Krzysztof Szwonder, Marcin Bajgier, Magdalena Jasińska,
Izabela Pokuta – Dyrektor, Małgorzata Antosik, Dariusz Zawadzki,
Przemysław Buczkowski

Biuro Kadr i Płac
od lewej:
Julita Michnowska – Dyrektor,
Izabela Rudalska

Biuro Restrukturyzacji i Windykacji
od lewej:
Marzena Wodzyńska-Falęcka,
Sylvia Lasota-Ducka,
mec. Michał Imielski,
Agata Radzka,
Marzena Mossakowska – Dyrektor

Biuro Bezpieczeństwa Banku
od lewej: Michał Wójcik, Robert Kazański – Kierownik,
Joanna Lewandowska – Kierownik, Barbara Kręglewska, Marta Mroczkowska,
Patrycja Lubańska, Dariusz Kołodziejewski – Dyrektor

Biuro Analiz Kredytowych
od lewej:
Rafał Zielinski – Dyrektor,
Iwona Wróbel,
Elżbieta Cłapińska,
Justyna Borusińska,
Grzegorz Paluch

Biuro Administracji
od lewej:
Adam Pluszczyński,
Maciej Chrzanowski – Dyrektor,
Marta Tymińska,
Łukasz Miecznik

Biuro Analiz i Ryzyk Bankowych
od lewej:
Maciej Żytkowiak,
Przemysław Jamiołkowski,
Iwona Pisarek,
Łukasz Siekierski – Dyrektor,
Przemysław Krupka

Biuro Finansów
od lewej:
Halina Wojewódzka, Agnieszka Kozłowska, Elżbieta Malinowska,
Magdalena Mariańska – Dyrektor, Rafał Oleksiak – Kierownik,
Joanna Szleszyńska, Iwona Wiśniewska, Anna Powała – Kierownik, Katarzyna Kaczmarek

Biuro Informatyki
od lewej:
Marek Baryłka – Dyrektor,
Dariusz Żurawski

Biuro Wsparcia Sprzedaży
od lewej:
Andrzej Krzywonos,
Magdalena Mrozowska-Rozbicka,
Małgorzata Gołębiewska – Dyrektor,
Joanna Szafranowska,
Piotr Perski

Biuro Wsparcia Operacyjnego
od lewej:
Małgorzata Danelczyk,
Agata Andrzejewska,
Przemysław Pustola,
Agata Dycha – Dyrektor,
Anna Czaplicka,
Beata Napiórkowska

Biuro Zarządzania Sprzedażą
od lewej:
Adrian Łuniewski,
Anna Niedolistek – Dyrektor,
Sylwester Piwka

Oddział Bielany

01-922 Warszawa, ul. Conrada 15A
tel. 22 864 99 25, 22 864 99 26

Filia Jelonki

01-318 Warszawa, ul. Świętochowskiego 2
tel. 22 664 85 08, 22 664 67 03

Pracownicy Oddziału Bielany
od lewej:
Elżbieta Ducka,
Milena Jazurek,
Anna Noremborg – Dyrektor,
Małgorzata Gołębiowska,
Małgorzata Jakacka

Pracownicy Filii Jelonki
od lewej:
Bożena Lisik,
Anna Noremborg – Dyrektor,
Zuzanna Adamczyk

Oddział Gocław

03-982 Warszawa
ul. Gen. Tadeusza Bora Komorowskiego 21
tel. 22 613 40 63, 22 613 40 65

Oddział Tarchomin

03-185 Warszawa, ul. Myśliborska 98G
tel. 22 747 18 40

Pracownicy Oddziału Gocław
od lewej: Paweł Krawczyk, Michał Piotrkowicz, Aleksandra Michnowska,
Marzena Szuper – Dyrektor, Karolina Hamulak, Patryk Klimkiewicz, Łukasz Oleński

Pracownicy
Oddziału Tarchomin
od lewej:
Anna Zajkowska,
Sylwia Wójcik – Dyrektor,
Mariusz Hawrylak

Oddział Mokotów

02-620 Warszawa, ul. Puławska 108/112
tel. 22 540 02 00, 22 540 02 36

Pracownicy
Oddziału Mokotów
od lewej:
Daniel Kacprzak,
Marta Pacanowska,
Anna Grabowska – Dyrektor,
Renata Bancerz,
Piotr Rydlewski

Filia Ursynów

02-797 Warszawa, Al. KEN 51
tel. 22 894 70 45

Pracownicy
Filii Ursynów
od lewej:
Małgorzata Wasiak,
Anna Grabowska – Dyrektor,
Magdalena Motyka

Oddział Ciechanów

06-400 Ciechanów, Pl. Jana Pawła II 15
tel. 23 652 75 37, 23 652 75 46

Pracownicy
Oddziału Ciechanów
od lewej:
Iwona Rudzińska,
Dorota Romanowska-Kowalczyk,
Małgorzata Wernicka – Dyrektor,
Joanna Wójcicka,
Joanna Chrzanowska,
Artur Redwanowski

Oddział Radzymin

05-250 Radzymin, ul. Kard. Wyszyńskiego 2
tel. 22 786 58 94, 22 786 50 20

Pracownicy Oddziału Radzymin
od lewej: Radosław Berliński, Magdalena Laskowska, Urszula Król, Jolanta Pazio,
Ewa Kłębek – Dyrektor, Joanna Cholewska, Marzena Rosa, Jarosław Jabłoński

Oddział Sieradz

98-200 Sieradz, ul. Jana Pawła II 3
tel. 43 825 01 21, 43 825 01 22

Oddział Stare Babice

05-082 Babice Nowe, ul. Warszawska 189
tel. 22 752 80 10

Pracownicy
Oddziału Sieradz
od lewej:
Beata Szewczyk,
Michał Włochacz – Dyrektor,
Małgorzata Mączka,
Elżbieta Drzazga

Pracownicy
Oddziału Stare Babice
od lewej:
Agnieszka Krajewska,
Beata Chechłacz,
Paulina Lachowska – Dyrektor,
Ilona Korzeb,
Agnieszka Skoneczna,
Monika Gąsińska,
Piotr Cichocki

Oddział Błonie

05-870 Błonie, ul. Narutowicza 24
tel. 22 731 60 15

Pracownicy
Oddziału Błonie
od lewej:
Anna Bezpałko,
Jolanta Witek,
Michał Głuszek – Dyrektor,
Katarzyna Sas-Kalbarczyk,
Aneta Gajewska

Oddział Marki

05-270 Marki, ul. Piłsudskiego 138
tel. 22 781 20 20

Pracownicy
Oddziału Marki
od lewej:
Agnieszka Górna,
Ewa Popińska,
Jacek Lis – Dyrektor,
Krzysztof Peplowski,
Agnieszka Rodziejczak

Oddział Kampinos

05-085 Kampinos, ul. Chopina 8A
tel. 22 725 00 10

Pracownicy
Oddziału Kampinos
od lewej:
Małgorzata Rybka,
Małgorzata Wróbel,
Wioletta Kozłowska – Dyrektor,
Lucyna Salamonowska,
Krystyna Kowalska

Filia Brochów

05-088 Brochów, Brochów 126
tel. 22 725 70 04

Pracownicy
Fili Brochów
od lewej:
Jolanta Kucharska,
Anna Bielecka

Oddział Kobyłka

05-230 Kobyłka, ul. Ręczajska 9c
tel. 22 786 90 60

Filia Tłuszcz

05-240 Tłuszcz, ul. Kościuszki 17
tel. 29 743 50 70

Pracownicy
Oddziału Kobyłka
od lewej:
Edyta Gorczyńska,
Wojciech Ślesiński – Dyrektor,
Mariola Szymańska

Pracownicy
Filii Tłuszcz
od lewej:
Grażyna Markowicz,
Wojciech Ślesiński – Dyrektor,
Marlena Grabska,
Agnieszka Powąła

Składy osobowe Rad Nadzorczych Banku (w latach 1925 do 2025)

I Skład Rady Nadzorczej:

(wg protokołu Zgromadzenia Założycielskiego z dnia 31 marca 1925 r.)

1. Girdwoyń Aleksander
2. Hoser Piotr
3. Kiełpiński Mieczysław
4. Kleniewski Witold
5. Machlejd Artur
6. Majdecki Aleksander
7. Różański Marcei

II Rada Nadzorcza ukonstytuowała się następująco:

(wg protokołu z dnia 3 kwietnia 1925 r.)

1. Hoser Piotr – Prezes Rady
2. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
3. Danielewicz Leon
4. Kiełpiński Mieczysław
5. Kleniewski Witold
6. Siniarski Jan
7. Szanior Franciszek

W Statucie zgłoszonym do Sądu Rejestrowego Rada Nadzorcza składała się z 7 osób, ostatecznie przyjęto 6 osobowy skład Rady i 3 osoby jako zastępców członków Rady. Każdego roku ustępowało 2 członków, którzy mogli być wybrani ponownie (§ 23 Statutu Banku).

III Skład Rady Nadzorczej w dniu 29 marca 1926 r.

(wg protokołu z posiedzenia RN)

1. Machlejd Artur – Prezes Rady
2. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
3. Danielewicz Leon
4. Kiełpiński Mieczysław
5. Siedlicki Bolesław
6. Stypiński Wiktor

IV Skład Rady Nadzorczej w dniu 30 kwietnia 1930 r.

(wg protokołu Walnego Zgromadzenia)

1. Machlejd Artur – Prezes Rady
2. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
3. Kiełpiński Mieczysław
4. Siniarski Jan
5. Stypiński Wiktor
6. Zaleski Stanisław

V Skład Rady Nadzorczej w dniu 27 marca 1931 r.

(wg protokołu Walnego Zgromadzenia)

1. Machlejd Artur – Prezes Rady
2. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
3. Hoser Wincenty
4. Siniarski Jan
5. Szanior Franciszek
6. Zaleski Stanisław

VI Skład Rady Nadzorczej w dniu 4 grudnia 1934 r.

(wg protokołu z posiedzenia RN)

1. Machlejd Artur – Prezes Rady
2. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
3. Acher Adolf
4. Chomicz Jan
5. Hoser Piotr
6. Zaleski Stanisław

VII Skład Rady Nadzorczej w dniu 31 grudnia 1937 r.

(wg protokołu z Walnego Zgromadzenia)

1. Machlejd Artur – Prezes Rady
2. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
3. Acher Adolf
4. Górski Stefan
5. Moszyński Bronisław
6. Zatwarnicki Wojciech

VIII Skład Rady Nadzorczej w dniu 31 grudnia 1938 r.

(wg protokołu Walnego Zgromadzenia)

1. Machlejd Artur – Prezes Rady
2. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
3. Acher Adolf
4. Finkelsztejn Emil
5. Moszyński Bronisław
6. Zadrożny Piotr

IX Rada Nadzorcza wybrana na Walnym Zgromadzeniu w dniu 8 grudnia 1940 r.

1. Różański Marcei – Prezes Rady
2. Girdwoyń Aleksander – Wiceprezes
3. Hoser Piotr – Sekretarz
4. Hajdziony Leon
5. Rząca Zygmunt
6. Sidlicki Bolesław

X Rada Nadzorcza wybrana na Walnym Zgromadzeniu w dniu 4 sierpnia 1941 r.

1. Machlejd Artur – Prezes Rady
2. Różański Marcei – Wiceprezes
3. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
4. Hoser Piotr
5. Rząca Zygmunt
6. Siedlicki Bolesław

XI Rada Nadzorcza wybrana na Walnym Zgromadzeniu w dniu 22 marca 1942 r.

1. Machlejd Artur – Prezes Rady
2. Różański Marcei – Wiceprezes
3. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
4. Danielewicz Leon
5. Hoser Piotr
6. Rząca Zygmunt

XII Skład Rady Nadzorczej wybrany na Walnym Zgromadzeniu w dniu 28 marca 1943 r.

1. Machlejd Artur – Prezes Rady
2. Różański Marcei – Wiceprezes
3. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
4. Danielewicz Leon
5. Hoser Piotr
6. Rząca Zygmunt

XIII Skład Rady Nadzorczej w dniu 31 grudnia 1945 r.

(wg sprawozdania za 1945 r.)

1. Machlejd Artur – Prezes Rady
2. Danielewicz Leon – Wiceprezes
3. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
4. Hoser Piotr
5. Koprowski Jan
6. Rząca Zygmunt

XIV Skład Rady Nadzorczej na 31 grudnia 1946 r.

(wg aktu notarialnego – Rep. 604/47)

1. Machlejd Artur – Prezes Rady
2. Danielewicz Leon – Wiceprezes
3. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
4. Hoser Piotr
5. Koprowski Jan
6. Rząca Zygmunt

XV Skład Rady Nadzorczej wybranej na Walnym Zgromadzeniu Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w dniu 23 lutego 1947 r.

(wg aktu notarialnego Repetytorium 604/47 – rozszerzono skład Rady Nadzorczej do 9 osób)

1. Machlejd Artur – Prezes Rady
2. Danielewicz Leon – Wiceprezes
3. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
4. Garnuszewski Walerian
5. Hoser Piotr
6. Koprowski Jan
7. Różański Marcei
8. Rząca Zygmunt
9. Trębski Leon

XVI Skład Rady Nadzorczej wybranej na Walnym Zgromadzeniu Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w dniu 18 kwietnia 1948 r.

(akt notarialny Repetytorium 1391/48)

1. Koprowski Jan – Prezes Rady
2. Danielewicz Leon – Wiceprezes
3. Girdwoyń Aleksander – Sekretarz
4. Garnuszewski Walerian
5. Gazda Karol
6. Machlejd Artur
7. Ruchowski Stanisław
8. Rząca Zygmunt
9. Trębski Jan

XVII Komisja Rewizyjna wybrana przez Walne Zgromadzenie w dniu 29 czerwca 1950 r. w związku z utworzeniem GKS i zniesieniem Rady Nadzorczej.

W latach 1950 – 1955 skład Komisji Rewizyjnej ulegał zmianom.

1. Olszewski Hipolit – Przewodniczący
2. Fedorowicz Irena – Sekretarz
3. Bucholc Karol
4. Bugajska Irena
5. Gościński Józef

XVIII Skład Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 1956 r.

1. Kowalski Pantaleon – Przewodniczący
2. Rudnicki Stefan – Z-ca Przewodniczącego
3. Molicki Tadeusz – Sekretarz
4. Wilk Antoni
5. Gorzkowski Marian

XIX Skład Rady Nadzorczej w latach 1957 – 1958

1. Kowalski Pantaleon – Przewodniczący
2. Wróblewski Hieronim – Z-ca Przewodniczącego
3. Fedorowicz Irena – Sekretarz
4. Wilk Antoni
5. Rudnicki Stefan
6. Gorzkowski Marian
7. Malicki Tadeusz

XX Skład Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 1959 r.

1. Wardecki Marian – Przewodniczący
2. Wróblewski Hieronim – Z-ca Przewodniczącego
3. Kowalski Pantaleon – Sekretarz
4. Fedorowicz Irena
5. Szer Jerzy
6. Gil Stanisław
7. Przytuła Józef
8. Wójcik Stanisław (Senior)

XXI Skład Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 1960 r.*

1. Wardecki Marian – Przewodniczący
2. Wójcik Stanisław – Z-ca Przewodniczącego
3. Karniewska Irena – Sekretarz
4. Fedorowicz Irena
5. Świątkowska Janina

XXII Skład Rady Nadzorczej wybrany na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 14 maja 1961 r.

(kadencja od dnia 14.05.1961 r. – do dnia 27.04.1963 r.)

1. Szer Jerzy – Przewodniczący
2. Wójcik Stanisław – Z-ca Przewodniczącego
3. Karniewska Irena – Sekretarz
4. Bucholc Jadwiga
5. Jackiewicz Piotr
6. Kawa Franciszek
7. Kazon Jerzy
8. Kiedrzyński Jerzy
9. Koszur Leon
10. Kotyński Karol
11. Kubicki Zbigniew
12. Mikołajczyk Ryszard
13. Przytuła Józef
14. Świątkowska Julia
15. Wardecki Marian

Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się 20.05.1961 r. (post. Nr 6/61)

* brak możliwości odtworzenia pełnego składu Rady Nadzorczej

XXIII Skład Rady Nadzorczej

wybrany na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 28 kwietnia 1963 r.

(kadencja od dnia 28.04.1963 r. do dnia 26.06.1965 r.)

1. Szer Jerzy – Przewodniczący
2. Szczeciński Jerzy – Z-ca Przewodniczącego
3. Bucholc Jadwiga – Sekretarz
4. Buzak Feliks
5. Gozdowska Maria
6. Karniewska Irena
7. Kazon Jerzy
8. Kiedrzyński Jerzy
9. Konarski Tadeusz
10. Koszur Leon
11. Kotyński Karol
12. Kucharski Henryk
13. Kuśnierek Józef
14. Mikołajczyk Ryszard
15. Nowicz Maria
16. Szczesniak Stanisław
17. Wójcik Stanisław

Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się 3 maja 1963 r. – (prot. 1/1963 r.)

XXIV Skład Rady Nadzorczej

wybranej na Walnym Zgromadzeniu w dniu 27 czerwca 1965 r.

(kadencja od dnia 27.06.1965 r. do dnia 23.09.1967 r.)

1. Szer Jerzy – Przewodniczący
2. Szczeciński Jerzy – Z-ca Przewodniczącego
3. Bucholc Jadwiga – Sekretarz
4. Bińkowski Marian
5. Buzak Feliks
6. Gozdowska Maria
7. Karniewska Irena
8. Kiedrzyński Jerzy
9. Koszur Leon
10. Kotyński Karol
11. Kucharski Henryk
12. Mikołajczyk Ryszard
13. Szelenbaum Kazimiera
14. Siemiątkowski Andrzej
15. Wójcik Stanisław

Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się 2 lipca 1965 r. – (prot. nr 8/65)

XXV Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 24 września 1967 r.

(kadencja od dnia 24.09.1967 r. do dnia 21.06.1969 r.)

1. Mikołajczyk Ryszard – Przewodniczący
2. Wójcik Stanisław – Z-ca Przewodniczącego
3. Bucholc Jadwiga – Sekretarz
4. Karniewska Irena
5. Bińkowski Marian
6. Głowacki Leon
7. Gozdowska Maria
8. Koszur Leon
9. Kotyński Karol
10. Krzemiński Andrzej
11. Kucharski Henryk
12. Rogoziński Marian
13. Siemiątkowski Andrzej
14. Sokołowski Mieczysław
15. Szczeciński Jerzy

Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się 3 października 1967 r.

XXVI Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 22 czerwca 1969 r.

(kadencja od dnia 22.06.1969 r. do dnia 26 czerwca 1971 r.)

1. Mikołajczyk Ryszard – Przewodniczący
2. Wójcik Stanisław* – Z-ca Przewodniczącego
3. Koszur Leon – Sekretarz
4. Bińkowski Marian
5. Gozdowska Maria
6. Głowacki Leon
7. Karniewska Irena
8. Kopacz Tadeusz
9. Kotyński Karol
10. Krzemiński Andrzej
11. Kuberski Marian
12. Kubicki Zbigniew
13. Kucharski Henryk
14. Rogoziński Marian
15. Sokołowski Mieczysław

Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się w dniu 2 lipca 1969 r. (prot. nr 1/69)

* zmarł, na jego miejsce powołano Koszur Leona, a Sekretarzem został Krzemiński Andrzej (prot. Nr 5/69)

XXVII Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 27 czerwca 1971 r.

(kadencja od dnia 27.06.1971 r. – do kwietnia 1975 r.)

1. Mikołajczyk Ryszard – Przewodniczący
2. Wyziński Mieczysław – Z-ca Przewodniczącego
3. Krzemiński Andrzej – Sekretarz
4. Biliński Bolesław
5. Kucharski Henryk
6. Sokołowski Mieczysław
7. Gozdowska Maria
8. Stańczykowski Mieczysław
9. Kopacz Tadeusz
10. Orzełek Mieczysław
11. Kacperski Stanisław
12. Koszur Leon
13. Kotyński Karol
14. Chodzeń Franciszek
15. Królak Jerzy

Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się 17 lipca 1971 r. (prot. Nr 1/18/5/71)

XXVIII Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w kwietniu 1975 r.

(kadencja od kwietnia 1975 r. – do dnia 26 maja 1979 r.)

1. Wyziński Mieczysław – Przewodniczący
2. Godziejewski Bogdan – Z-ca Przewodniczącego
3. Szczeciński Andrzej – Sekretarz
4. Borowski Feliks
5. Jung Halina
6. Kopacz Tadeusz
7. Królak Jerzy
8. Latoszek Wacław
9. Pras Antoni
10. Rogoziński Marian
11. Sokołowski Mieczysław
12. Wawrzynicka Teresa
13. Wenerski Stanisław
14. Wójcik Stanisław (syn)
15. Zawadzki Mieczysław

XXIX Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 26.05.1979 r.

(kadencja od dnia 26.05.1979 r. do dnia 22.05.1983 r.)

1. Wyziński Mieczysław – Przewodniczący
2. Godziejewski Bogdan – Z-ca Przewodniczącego
3. Szczeciński Andrzej – Sekretarz
4. Borowski Feliks

5. Chodzeń Franciszek
6. Jabłecki Piotr
7. Jung Halina
8. Kacperski Stanisław
9. Kopacz Tadeusz
10. Kosuń Leokadia
11. Królak Jerzy
12. Rogoziński Marian
13. Sokołowski Mieczysław
14. Wenerski Stanisław
15. Zawadzki Mieczysław

Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się 11 czerwca 1979 r. (prot. Nr 6/79)

**XXX Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 23.05.1983 r.**

(kadencja od dnia 23.05.1983 r. do dnia 27.06.1987 r.)

1. Godziejewski Bogdan – Przewodniczący
2. Chodzeń Franciszek – Z-ca Przewodniczącego
3. Szczeciński Andrzej – Sekretarz
4. Bienias Mieczysław
5. Borowski Feliks
6. Jung Halina
7. Kaliński Jan
8. Kopacz Tadeusz
9. Kosuń Leokadia
10. Królak Jerzy
11. Łabanowicz Jan
12. Sobański Henryk
13. Szlenkier Karol
14. Zadrożny Bogdan
15. Zawadzki Mieczysław

Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się 3 czerwca 1983 r. (prot. Nr 3/83)

**XXXI Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 28.06.1987 r.**

(kadencja od dnia 28.06.1987 r. do dnia 23.03.1990 r.)

1. Krzemiński Andrzej – Przewodniczący
2. Pluszczyński Jerzy – Z-ca Przewodniczącego
3. Mazurek Bogdan – Sekretarz
4. Bienias Mieczysław
5. Bodzoń Jadwiga
6. Borowski Feliks
7. Dobrowolski Krzysztof
8. Dzik Zbigniew
9. Golba Jerzy
10. Królak Jerzy
11. Michrowski Jan

12. Okrzeja Alina
13. Różnowicz Kazimierz
14. Szlenkier Karol
15. Wenerski Stanisław
16. Zadrożny Bogdan

Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się 1 lipca 1987 r. (prot. nr 4/87)

XXXII Skład Rady Nadzorczej w latach 1990 – 1994

(Zebranie Przedstawicieli 24.03.1990 r.; kadencja od 24.03.1990 r. – 09.06.1994 r.)

1. Rolewski Waldemar – Przewodniczący
2. Małecki Wacław – Z-ca Przewodniczącego
3. Kuc Barbara – Sekretarz
4. Badocha Władysław
5. Dzięwulski Witold
6. Godziejewski Bogdan
7. Grabińska Jadwiga
8. Gutkowski Bogdan
9. Hass Danuta
10. Hoffman Józef
11. Kosuń Leokadia
12. Kowalczyk Zygmunt
13. Kuśmirek Aleksander
14. Michrowski Jan
15. Okońska Halina
16. Różnowicz Kazimierz
17. Szarejko Jacek

Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się 28 października 1990 r.

XXXIII Skład Rady Nadzorczej w latach 1995 – 1998

(wybory w grupach członkowskich; kadencja od dnia 10.06.1994 r. do dnia 04.06.1998 r.)

1. Rolewski Waldemar – Przewodniczący
2. Szarejko Jacek – Z-ca Przewodniczącego
3. Kuc Barbara – Sekretarz
4. Grabińska Jadwiga
5. Gutkowski Bogdan
6. Kowalczyk Zygmunt
7. Kusnierek Zbigniew
8. Małecki Wacław
9. Michrowski Jan
10. Pluszczyński Jerzy
11. Przesmycki Janusz
12. Różnowicz Kazimierz
13. Stokowski Jarosław
14. Wójcik Stanisław
15. Zając Stanisław – zmarł
16. Zawadzki Andrzej – zrezygnował

XXXIV Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 05.06.1998 r.

(kadencja od dnia 05.06.1998 r. do dnia 20.06.2002 r.)

1. Rolewski Waldemar – Przewodniczący
2. Gąsiorowski Stanisław – Z-ca Przewodniczącego
3. Kuc Barbara – Sekretarz
4. Marciniak Bogumił
5. Michrowski Jan
6. Plusczyński Jerzy
7. Stoksik Jan
8. Wasilewska Lucyna
9. Wójcik Stanisław
10. Zając Marcin
11. Żychliński Jan

Zmniejszono liczbę członków Rady Nadzorczej do 11 osób.

Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się 5 czerwca 1998 roku (prot. Nr 1/98)

XXXV Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 21.06.2002 r.

(kadencja od dnia 21.06.2002 r. do 18.05.2006)

1. Rolewski Waldemar – Przewodniczący
2. Kuśnierek Zbigniew – Z-ca Przewodniczącego
3. Kuc Barbara – Sekretarz
4. Marciniak Bogumił
5. Michrowski Jan
6. Plusczyński Jerzy
7. Kazimierczuk Janina
8. Skalska Renata
9. Tomczak Jacek
10. Adamczyk Karol
11. Wasilewska Lucyna

Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się 21.06.2002 roku.

XXXVI Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 19.05.2006 r.

(kadencja od dnia 19.05.2006 r. do 8.04.2010 r.)

1. Rolewski Waldemar – Przewodniczący
2. Kuśnierek Zbigniew – Z-ca Przewodniczącego
3. Magnuszewska Teresa – Sekretarz
4. Adamczyk Karol – zrezygnował 31.05.2006 r.
5. Marciniak Bogumił
6. Michrowski Jan

7. Wasilewska Lucyna
8. Lewandowski Dariusz
9. Konarski Adam

Zmniejszono liczbę członków RN do 9 osób. Rada w powyższym składzie ukonstytuowała się 19 maja 2006 r.

XXXVII Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 8.04.2010 r.

(kadencja od 8.04.2010 r. do 8.05.2014 r.)

1. Rolewski Waldemar – Przewodniczący
2. Konarski Adam – Z-ca Przewodniczącego
3. Magnuszewska Teresa – Sekretarz
4. Nitek Elżbieta
5. Kędzierski Mieczysław
6. Marciniak Bogumił
7. Michrowski Jan
8. Wasilewska Lucyna
9. Czekan Ryszard

XXXVIII Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 8.05.2014 r.

(kadencja od 8.05.2014 r. do 29.06.2018 r.)

1. Rolewski Waldemar – Przewodniczący
2. Konarski Adam – Z-ca Przewodniczącego
3. Nagalska Hanna – Sekretarz
4. Kazimierczuk Janina
5. Nitek Elżbieta
6. Kędzierski Mieczysław
7. Lewandowski Dariusz
8. Marciniak Bogumił – rezygnacja I kw. 2018 r.
9. Żółtkowski Wiesław – rezygnacja 2017 r.

XXXIX Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 29.06.2018 r.

(kadencja od 29.06.2018 r. do 24.06.2022 r.)

1. Kokot Krzysztof – Przewodniczący, rezygnacja I kw. 2019 r.
2. Konarski Adam – Z-ca Przewodniczącego
3. Nitek Elżbieta – Sekretarz
4. Lewandowski Dariusz – rezygnacja 2018 r.
5. Nagalska Hanna – rezygnacja II kw. 2020 r.
6. Domarecki Arkadiusz
7. Ostrzyniewski Paweł
8. Juszczyk Sławomir Krzysztof – Przewodniczący od 10 kwietnia 2019 r.,
powołanie wybory uzupełniające ZP 29.03.2019 r.
9. Balina Rafał Ireneusz – powołanie wybory uzupełniające ZP 29.06.2020 r.
10. Chrzanowska Ilona – powołanie wybory uzupełniające ZP czerwiec 2021 r., rezygnacja listopad 2021 r.

**XXXX Skład Rady Nadzorczej
wybranej na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 24.06.2022 r.**

(kadencja od 24.06.2022 r. do 2026)

1. Balina Rafał Ireneusz – Przewodniczący do 24.04.2025 r.
2. Konarski Adam – Z-ca Przewodniczącego, Przewodniczący od 24.04.2025 r.
3. Domarecki Arkadiusz – Z-ca Przewodniczącego od 24.04.2025 r.
4. Nitek Elżbieta – Sekretarz
5. Lipska Henryka
6. Ostrzyniewski Paweł
7. Wioletta Rynkiewicz

**Przewodniczący (Prezesi) Rady Nadzorczej Banku
w latach 1925- 2025**

Lp.	Nazwisko i Imię	od	do	Ogółem lat i m-cy
1.	Hoser Piotr	03.04.1925	29.03.1926	1.0
2.	Machlejd Artur	29.03.1926	08.12.1940	
		04.08.1941	18.04.1948	22.1
3.	Róžański Marcełi	08.12.1940	04.08.1941	0.9
4.	Koprowski Jan	18.04.1948	29.06.1950	2.2
5.	Olszewski Hipolit	29.06.1950	31.12.1956	6.6
6.	Kowalski Pantaleon	31.12.1956	31.12.1958	2.0
7.	Wardecki Marian	31.12.1958	31.12.1960	2.4
8.	Szer Jerzy	14.05.1961	24.09.1967	7.4
9.	Mikołajczyk Ryszard	24.09.1967	26.04.1975	7.7
10.	Wyziński Mieczysław	26.04.1975	23.05.1983	8.1
11.	Godziejewski Bogdan	25.05.1983	27.05.1987	4.1
12.	Krzeminski Andrzej	27.06.1987	23.06.1990	2.9
13.	Rolewski Waldemar	23.03.1990	29.06.2018	28.3
14.	Kokot Krzysztof	29.06.2018	29.03.2019	0.9
15.	Juszczyk Sławomir Krzysztof	10.04.2019	24.06.2022	3.2
16.	Balina Rafał Ireneusz	24.06.2022	24.04.2025	2.10
17.	Konarski Adam	24.04.2025	nadal	

**Składy osobowe Zarządu Banku
w latach 1925 do 2025**

Lp.	Data		Skład osobowy	Funkcja	Ustąpili	Powołano
	decyzji Rady Nad- zorczej	postano- wienia Sądu Reje- strowego				
1	03.04.1925	30.04.1925	Majdecki Aleksander Machlejd Artur Róžański Marcełi	Prezes		
2	29.03.1926	23.04.1926 1927 1928 1929	Róžański Marcełi Liedtke Zygmunt Sławiński Mieczysław	Prezes	Majdecki A. Machlejd A.	Liedtke Z. Sławiński M.
3	30.05.1930	05.07.1930 1931 1932 1933 1934 20.12.1934	Róžański Marcełi Sławiński Mieczysław Stypiński Wiktor	Prezes	Liedtke Z.	Stypiński W.
4	15.12.1938	16.02.1939	Róžański Marcełi Stypiński Wiktor Piechowski Wiktor	Prezes	Sławiński M.	Piechowski W.
5	15.02.1940	29.03.1940	Róžański Marcełi Machlejd Artur Wilczewski Władysław	Prezes	Stypiński W. Piechowski W.	Machlejd A. Wilczewski W.
6	11.12.1940	16.01.1941	Machlejd Artur Wilczewski Władysław Garnuszewski Walerian	Prezes	Róžański M.	Garnuszewski W.
7	11.08.1941	11.09.1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947	Miler Walenty Wilczewski Władysław Garnuszewski Walerian	Prezes	Machlejd A.	Miler W.
8	11.03.1948	24.04.1948	Miler Walenty Szenk Mieczysław Wilczewski Władysław	Prezes, Wiceprezes	Garnuszewski W.	Szenk M.
9	14.06.1949	10.09.1949	Miler Walenty, Szenk Mieczysław, Salamonowicz Ryszard	Prezes, Wiceprezes	Wilczewski W.	Salamonowicz r.

Lp.	Data		Skład osobowy	Funkcja	Ustąpili	Powołano
	decyzji Rady Nadzorczej	postanowienia Sądu Rejestrowego				
10	26.06.1950	24.08.1950 1951 1952 1953	Salamonowicz Ryszard Gutowska Helena Adamczyk Jan	Przewodniczący, Z-ca Przewodn.	Miler W. Szenk M.	Gutowska H. Adamczyk J.
11	02.05.1954	06.10.1954	Salamonowicz Ryszard Lewenti Jerzy Adamczyk Jan	Przewodniczący, Z-ca Przewodn.	Gutowska H.	Lewenti J.
12	10.06.1955	05.08.1955 1956 1957 1958 1959	Salamonowicz Ryszard Lewenti Jerzy Jaszczyński Bronisław	Przewodniczący, Z-ca Przewodn.	Adamczyk J.	Jaszczyński B.
13	08.05.1960	09.06.1960	Salamonowicz Ryszard Kwiatkowski Henryk Moszyński Bronisław	Przewodniczący, Z-ca Przewodn.	Cały Zarząd	Salamonowicz r. Kwiatkowski H. Moszyński B.
14	20.05.1961	14.09.1961	Salamonowicz Ryszard Świątkowska Julia Adamczyk Jan	Prezes Wiceprezes	Kwiatkowski H. Moszyński B.	Adamczyk J. Świątkowska J.
15	04.07.1962	28.08.1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968	Kubicki Zbigniew Siemiątkowska Julia Adamczyk Jan	Prezes Wiceprezes	Salamonowicz r. Świątkowska J.	Kubicki Z. Siemiątkowska J.
16	09.08.1969	05.09.1969 1970	Pac Konstanty Karniewska Irena Adamczyk Jan	Prezes	Kubicki Z. Siemiątkowska J.	Pac K. Karniewska I.
17	12.07.1971	20.01.1972	Pac Konstanty Karniewska Irena Filipkowska Bogumiła	Prezes	Adamczyk J.	Filipkowska B.
18	18.04.1972	10.06.1972 -1982	Orzełek Mieczysław Filipkowska Bogumiła Chodzeń Jerzy	Prezes Wiceprezes	Pac K. Karniewska I.	Orzełek M., Chodzeń J.
19	03.06.1983	06.09.1983 1984 1985 1986 1987	Orzełek Mieczysław Filipkowska Bogumiła Kiedrzyński Stefan Majchrzak Henryk Pawlak Teresa	Prezes Wiceprezes	Chodzeń J.	Kiedrzyński S. Majchrzak H. Pawlak T.
20	03.06.1988	19.09.1988 1989	Orzełek Mieczysław Filipkowska Bogumiła Kiedrzyński Stefan Majchrzak Henryk Pawlak Teresa Zaręba Jan	Prezes Wiceprezes		Zaręba J.

Lp.	Data		Skład osobowy	Funkcja	Ustąpili	Powołano
	decyzji Rady Nadzorczej	postanowienia Sądu Rejestrowego				
21	28.03.1990	27.07.1990	Orzełek Mieczysław Plusczyński Jerzy Filipkowska Bogumiła Kiedrzyński Stefan	Prezes Wiceprezes	Majchrzak H. Pawlak T. Zaręba J.	Plusczyński J.
22	03.04.1991	28.05.1991	Orzełek Mieczysław Plusczyński Jerzy Filipkowska Bogumiła Kiedrzyński Stefan Zawadzki Andrzej	Prezes Wiceprezes		Zawadzki A.
23	29.05.1991	25.06.1991	Orzełek Mieczysław Zawadzki Andrzej Filipkowska Bogumiła Kiedrzyński Stefan Klarzak Mariusz	Prezes Wiceprezes	Plusczyński J.	Klarzak M.
24	27.12.1991	15.06.1992	Orzełek Mieczysław Zawadzki Andrzej Filipkowska Bogumiła Klarzak Mariusz Stokowski Jarosław	Prezes Wiceprezes	Kiedrzyński S.	Stokowski J.
25	29.04.1992	15.06.1992 1993	Zawadzki Andrzej Czekan Włodzimierz Klarzak Mariusz Plusczyński Jerzy Stokowski Jarosław	Prezes Wiceprezes	Orzełek M. Filipkowska B.	Czekan W. Plusczyński J.
26	15.06.1994	11.07.1994	Zawadzki Andrzej Czekan Włodzimierz Klarzak Mariusz Stokowski Jarosław Ksyta Krzysztof	Prezes Wiceprezes	Plusczyński J.	Ksyta K.
27	12.10.1994	28.11.1994 1995	Czekan Włodzimierz Swacha Czesław Klarzak Mariusz Ksyta Krzysztof Zawadzki Andrzej	Prezes Wiceprezes	Stokowski J.	Swacha Cz.
28	10.09.1996	23.10.1996 1997	Czekan Włodzimierz Swacha Czesław Klarzak Mariusz Jabłoński Marian Dylewski Roman	Prezes Wiceprezes	Zawadzki A. Ksyta K.	Dylewski r. Jabłoński M.
29	25.09.1998	06.11.1998	Czekan Włodzimierz Swacha Czesław Klarzak Mariusz Jabłoński Marian Dylewski Roman Ksyta Krzysztof	Prezes Wiceprezes		Ksyta K.

Lp.	Data		Skład osobowy	Funkcja	Ustąpili	Powołano
	decyzji Rady Nadzorczej	postanowienia Sądu Rejestrowego				
30	26.11.1998	28.12.1998	Czekan Włodzimierz Swacha Czesław Jabłoński Marian Dylewski Roman	Prezes Wiceprezes	Ksyta K. Klarzak M.	
31	11.05.1999	26.05.1999 2000 2001 2002	Czekan Włodzimierz Swacha Czesław Jabłoński Marian Dylewski Roman Nitek Bogusława	Prezes Wiceprezes		Nitek B.
32	14.01.2003	17.02.2003	Czekan Włodzimierz Swacha Czesław Jabłoński Marian Dylewski Roman Nitek Bogusława Nagalska Hanna	Prezes Wiceprezes		Nagalska H.
33	25.03.2003	15.04.2003	Swacha Czesław Dylewski Roman Nagalska Hanna Węglarz Tadeusz	Prezes p.o.	Czekan W. Jabłoński M. Nitek B.	Węglarz T.
34	22.07.2003	16.12.2003 22.11.2013	Swacha Czesław Dylewski Roman Nagalska Hanna Węglarz Tadeusz	Prezes	Nagalska H.	
35	01.10.2013	22.11.2013	Swacha Czesław Dylewski Roman Albinowski Marcin Węglarz Tadeusz	Prezes		Albinowski M.
36	29.11.2017		Swacha Czesław Kazimierczuk Janina Albinowski Marcin	Prezes	Dylewski R. Węglarz T.	Kazimierczuk J.
37	29.11.2017	06.02.2018	Chrzanowski Piotr Szkłarska Bogumiła Małgorzata Albinowski Marcin	Wiceprezes Zarządu p.o. Prezesa	Swacha Cz. Kazimierczuk J.	Chrzanowski P. Szkłarska B. M.
38	30.05.2018 16.04.2018	19.10.2018 26.06.2018	Chrzanowski Piotr Szkłarska Bogumiła Małgorzata Albinowski Marcin Kosiacki Paweł	Wiceprezes Zarządu p.o. Prezesa	Albinowski M.	Kosiacki P.
39	10.12.2019	28.02.2020	Chrzanowski Piotr Szkłarska Bogumiła Małgorzata Kosiacki Paweł	Wiceprezes Zarządu p.o. Prezesa	Chrzanowski P.	

Lp.	Data		Skład osobowy	Funkcja	Ustąpili	Powołano
	decyzji Rady Nadzorczej	postanowienia Sądu Rejestrowego				
40	20.12.2019	28.02.2020	Szkłarska Bogumiła Małgorzata Kosiacki Paweł Białek Michał Krzysztof	Wiceprezes Zarządu p.o. Prezesa		Białek M. K.
41	25.06.2021	13.08.2021	Szkłarska Bogumiła Małgorzata Kosiacki Paweł Białek Michał Krzysztof	Prezes		
42	26.01.2023	01.03.2023	Szkłarska Bogumiła Małgorzata Kosiacki Paweł Domarecki Arkadiusz	Prezes	Białek M. K.	Domarecki A.
43	30.03.2023	12.05.2023	Szkłarska Bogumiła Małgorzata Kosiacki Paweł Bizoń Mirosław Piotr	Prezes	Domarecki A.	Bizoń M. P.
44	30.12.2024	07.02.2025	Szkłarska Bogumiła Małgorzata Kosiacki Paweł Ciok Anna Magdalena	Prezes	Bizoń M. P.	Ciok A. M.

**Prezesi Zarządu Banku
w latach 1925-2025**

Lp.	Nazwisko i Imię	od	do	Ogółem lat i m-cy
1.	Majdecki Aleksander	03.04.1925	29.03.1926	1.0
2.	Różański Marceli	20.03.1926	11.12.1940	14.9
3.	Machlejd Artur	11.12.1940	11.08.1941	0.8
4.	Miler Walenty	11.08.1941	26.06.1950	8.10
5.	Salamonowicz Ryszard	26.06.1950	04.07.1962	12.0
6.	Kubicki Zbigniew	04.07.1962	09.08.1969	7.1
7.	Pac Konstanty	09.08.1969	18.04.1972	2.8
8.	Orzelek Mieczysław	18.04.1972	29.04.1992	20.0
9.	Zawadzki Andrzej	29.04.1992	12.10.1994	2.7
10.	Czekan Włodzimierz	12.10.1994	25.03.2003	8.5
11.	Swacha Czesław	25.03.2003	31.01.2018	14.10
12.	Chrzanowski Piotr			
	- p.o. prezesa Zarządu	01.02.2018	31.12.2019	1.11
13.	Szkłarska Bogumiła Małgorzata			
	- p.o. prezesa Zarządu	01.01.2020	25.06.2021	1.6
	- prezes Zarządu	25.06.2021	nadal	4.0

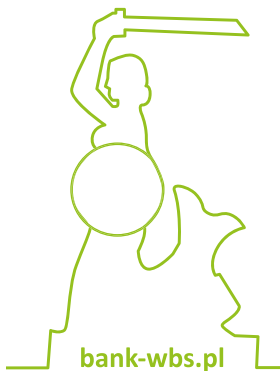
W celu wzmocnienia przekazu, że Warszawski Bank Spółdzielczy swoją nazwą oraz siedzibą jest nierozzerwalnie powiązany z miastem Warszawa, Bank zaczął wykorzystywać w prowadzonych działaniach marketingowych, jako znak towarowy, motyw syrenki warszawskiej przedstawionej graficznie w formie kreski. Grafika nawiązuje do jednego z najbardziej rozpoznawalnych symboli miasta, tj. postaci syreny z pomnika znajdującego się nad Wisłą w Warszawie. Jako że symbol

syreny – w różnych ujęciach graficznych – jest często wykorzystywany w promocji innych podmiotów, w tym m.st. Warszawy, Bank zgłosił swój znak graficzny syrenki do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o zarejestrowanie i udzielenie prawa ochronnego na znak towarowy. Rejestracja taka pozwala uzyskać wyłączność w postaci prawa ochronnego, które jest ograniczone do określonego terytorium (np. Polska), formy znaku (np. znak słowno-graficzny), czasu ochrony (10 lat z możliwością przedłużenia na kolejne okresy) i wskazanych w zgłoszeniu towarów i usług (np. usługi bankowe i finansowe).

Urząd Patentowy RP, po wnikliwym zbadaniu, wydał świadectwo ochronne Nr 347948 na znak towarowy przedstawiony przez Warszawski Bank Spółdzielczy, dzięki czemu Bank uzyskał wyłączność na używanie na terenie Polski znaku graficznego syrenki w poniższej formie.

Publikacja o udzielonym prawie ochronnym znaku ukazała się w numerze 7/2022 „Wiadomości Urzędu Patentowego”.

ZNAK TOWAROWY

Klasyfikacja elementów graficznych: 04.02.11 27.05.05 29.01.12
Kolory znaku towarowego: biały zielony

Od Prezes Zarządu 2

Wersem pisana Banku historia... 4

Jak to z pieniądzem było... 6

Złote myśli o pieniądzach 14

Początki bankowości spółdzielczej na ziemiach polskich . 16

Początki Banku 29

Okres wojny i okupacji 44

Odbudowa polskiej spółdzielczości 57

Okres gospodarki centralnie zarządzanej 62

Centralizm państwowy. Gminne Kasy Spółdzielcze 62

Odwilż. Kasy Spółdzielcze. 67

Spółdzielnie Oszczędnościowo - Pożyczkowe 69

Pod kuratelą BGŻ 80

Gra wolnego rynku 87

Ostatnia dekada 112

Zaangażowanie Banku w inicjatywy lokalne oraz promocje 116

Uczestnictwo w wydarzeniach branżowych 119

Dane ekonomiczne WSB w latach 2017-2024 126

Nazwy Banku 128

Siedziby Banku 129

Oferta Banku 130

Placówki Warszawskiego Banku Spółdzielczego 131

Składy osobowe Rad Nadzorczych Banku 156

Składy osobowe Zarządu Banku 169

Znak towarowy Warszawskiego Banku Spółdzielczego . . 174

Redaktor prowadzący:

Piotr Jasieniecki,

Projekt:

Tymon Michalski,

Fotografie:

Warszawski Bank Spółdzielczy

Druk:

Drukarnia „Pergamus”

Publikacja została opracowana na podstawie bibliografii:

- 1) Czekan Włodzimierz, *80 lat Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w Warszawie*, Warszawa 2005 r.
- 2) Czekan Włodzimierz, Malanowski Andrzej, *Tradycja i nowoczesność. Monografia Spółdzielczego Banku Ogrodniczego w Warszawie*, Warszawa 2008 r.
- 3) Sosna Jan, *Warszawski Bank Spółdzielczy. 90 lat*, Warszawa 2015 r.
- 4) *Spółdzielczość Bankowa, 140 lat. Banki Spółdzielcze zrzeszone w Mazowieckim Banku Regionalnym*, praca zbiorowa, Bydgoszcz 2002 r.

